

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2024/25: MJU14

Klimatpolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om det internationella klimatarbetet, klimatarbetet inom EU, övergripande svensk klimatpolitik, negativa utsläpp, kompletterande åtgärder, nationella klimatinvesteringar och klimatanpassning.

I betänkandet finns 46 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut4

Redogörelse för ärendet10

Utskottets överväganden.....11

 Det internationella klimatarbetet11

 Klimatarbetet inom EU.....18

 Övergripande svensk klimatpolitik.....30

 Offentligt ledarskap47

 Negativa utsläpp och kompletterande åtgärder53

 Nationella klimatinvesteringar65

 Fordon och arbetsmaskiner.....70

 Klimatanpassning.....75

Reservationer83

 1. Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (S).....83

 2. Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (C)83

 3. Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (MP)84

 4. Jämförbarhetsperspektiv i klimatarbetet, punkt 2 (C)85

 5. EU:s övergripande klimatpolitik, punkt 3 (C)85

 6. EU:s övergripande klimatpolitik, punkt 3 (MP)86

 7. Handel med utsläppsrätter, punkt 4 (C)87

 8. Infångning och lagring av koldioxid, punkt 5 (C)88

 9. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (S)89

 10. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (C).....90

 11. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (MP).....91

 12. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (S)92

 13. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (V)93

 14. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (C).....93

 15. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (MP)94

 16. En utsläppsbudget, punkt 8 (C)95

 17. En utsläppsbudget, punkt 8 (MP)96

 18. EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och
 ytterligare sektorer, punkt 9 (S)97

 19. EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och
 ytterligare sektorer, punkt 9 (MP)97

 20. Klimatpolitiska rådet, punkt 10 (C)98

 21. Fossilfritt Sverige, punkt 11 (MP)99

 22. Klimatskadliga subventioner, punkt 12 (V).....99

 23. Metanutsläpp, punkt 13 (MP)100

 24. Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning, punkt 14 (MP)101

 25. Offentliga inköp, punkt 15 (C)101

 26. Standardisering för klimatomställningen, punkt 16 (C).....102

 27. Standardisering för klimatomställningen, punkt 16 (MP).....103

 28. Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll, punkt 17
 (MP)103

 29. Nettoupptag i skog och mark, punkt 18 (MP).....104

 30. Mätning och redovisning av kolinlagring, punkt 19 (S)105

 31. Mätning och redovisning av kolinlagring, punkt 19 (MP).....106

 32. Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av
 koldioxid, punkt 20 (C)106

33. Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid, punkt 20 (MP)	107
34. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (V)	108
35. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (C)	109
36. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (MP)	110
37. Styrmedel för fordon, punkt 22 (MP)	111
38. Styrmedel för arbetsmaskiner, punkt 23 (C)	112
39. Styrmedel för arbetsmaskiner, punkt 23 (MP)	112
40. Klimatanpassningsstrategin, punkt 24 (C)	113
41. Klimatanpassningsstrategin, punkt 24 (MP)	113
42. Organisation och samordning, punkt 25 (S)	114
43. Organisation och samordning, punkt 25 (C)	115
44. Organisation och samordning, punkt 25 (MP)	115
45. Finansiering av klimatanpassningsåtgärder, punkt 26 (C)	116
46. Finansiering av klimatanpassningsåtgärder, punkt 26 (MP)	117
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	118
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	118

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Det internationella klimatarbetet

1. Ökad ambition i det internationella klimatarbetet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 8 och 65,

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 60 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet

Riksdagen avslår motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62.

Reservation 4 (C)

Klimatarbetet inom EU

3. EU:s övergripande klimatpolitik

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 8,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 181, 187 och 188,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 32, 33 och 37,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 29 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 14 och 15.

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (MP)

4. Handel med utsläppsrätter

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 12,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 28 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 12.

Reservation 7 (C)

5. Infångning och lagring av koldioxid

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 29 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19, 20 och 22.

Reservation 8 (C)

*Övergripande svensk klimatpolitik***6. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,
2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1,
2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 16,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 198,
2024/25:2694 av Serkan Köse (S),
2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 195,
2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 2–4 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (MP)

7. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD),
2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5,
2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,
2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 4, 9, 182 och 183,
2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73,
2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

8. En utsläppsbudget

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 3 och 18 samt
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (MP)

9. EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 121 och
2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (MP)

10. Klimatpolitiska rådet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:104 av Rashid Farivar m.fl. (SD) och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 20 (C)

11. Fossilfritt Sverige

Riksdagen avslår motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 83.

Reservation 21 (MP)

12. Klimatskadliga subventioner

Riksdagen avslår motion

2024/25:1921 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 22 (V)

13. Metanutsläpp

Riksdagen avslår motion

2024/25:1330 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 23 (MP)

*Offentligt ledarskap***14. Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning**

Riksdagen avslår motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 5 och 7.

Reservation 24 (MP)

15. Offentliga inköp

Riksdagen avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 25 (C)

16. Standardisering för klimatomställningen

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 13 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 34.

Reservation 26 (C)

Reservation 27 (MP)

17. Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:451 av Serkan Köse (S) och

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 11, 12 och 14.

Reservation 28 (MP)

*Negativa utsläpp och kompletterande åtgärder***18. Nettoupptag i skog och mark**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 43 och

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6, 97 och 157.

Reservation 29 (MP)

19. Mätning och redovisning av kolinlagring

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 158,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 41 och

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 54 och 56.

Reservation 30 (S)

Reservation 31 (MP)

20. Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:911 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 193–197 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 16, 21, 23 och 24.

Reservation 32 (C)

Reservation 33 (MP)

*Nationella klimatinvesteringar***21. Nationella klimatinvesteringar**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 3,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 81 och 87,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 81 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47.

Reservation 34 (V)

Reservation 35 (C)

Reservation 36 (MP)

*Fordon och arbetsmaskiner***22. Styrmedel för fordon**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1772 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 8 och

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 110 och 116.

Reservation 37 (MP)

23. Styrmedel för arbetsmaskiner

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 117,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 21,
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 26 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 69.

Reservation 38 (C)

Reservation 39 (MP)

Klimatanpassning

24. Klimatanpassningsstrategin

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 41 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25.

Reservation 40 (C)

Reservation 41 (MP)

25. Organisation och samordning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1, 13 och 20,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 8,

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28.

Reservation 42 (S)

Reservation 43 (C)

Reservation 44 (MP)

26. Finansiering av klimatanpassningsåtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 34, 35 och 42
samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 26, 27, 32 och 33.

Reservation 45 (C)

Reservation 46 (MP)

Stockholm den 24 april 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Victoria Tiblom (SD), Sofia Skönnbrink (S), Magnus Oscarsson (KD), Camilla Mårtensen (L) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena handlar bl.a. om det internationella klimatarbetet, klimatarbetet inom EU, övergripande svensk klimatpolitik, negativa utsläpp, kompletterande åtgärder, nationella klimatinvesteringar och klimatanpassning.

Förslagen i motionerna finns redovisade i bilagan.

Utskottets överväganden

Det internationella klimatarbetet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en ökad ambition och jämställdhetsperspektiv i det internationella klimatarbetet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (MP) och 4 (C).

Motionerna

Ökad ambition i det internationella klimatarbetet

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 8 bör Sverige visa ledarskap inom EU och internationellt för Parisavtalets genomförande. Genom att fortsätta att utveckla svensk klimatpolitik och svenskt klimatpolitiskt ledarskap och arbeta för en stark samhällsutveckling i hela landet kan enligt motionärerna Sverige vara pådrivande i EU och internationellt för att andra länder också ska växla upp sin klimatomställning. I yrkande 65 anføres att Sverige bör verka för ett internationellt förbud mot subventioner av fossila bränslen. Motionärerna menar att det blir alltmer akut att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och i EU, och att detta är en fråga som bör prioriteras i utrikespolitiken.

Enligt kommittémotion 2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5 bör Sverige inom EU och FN verka för att världens länder ökar sina åtaganden i Parisavtalet. En ambitiös miljöpolitik på nationell nivå skapar enligt motionärerna även goda förutsättningar för Sverige att verka för en liknande politik inom EU och FN.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 60 anføres att Sverige och EU bör verka för en effektiv klimatdiplomati som stärker det internationella klimatsamarbetet. Klimatdiplomatien bör förmå andra länder att skärpa sina klimatmål och sin klimatpolitik och Sverige bör bidra med goda exempel.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2 bör Sverige verka för att målen i Parisavtalet och Agenda 2030 nås genom ett utökat internationellt samarbete när det gäller klimatfrågor. Ambitionen bör vara att alla utsläpp ska omfattas av en global koldioxidskatt eller ingå i ett handelssystem med utsläppsrätter. Motionärerna anför att klimatet inte känner några nationsgränser och att effektiva svar på de utmaningar vi står inför därför behöver vara internationella.

Jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet

Enligt kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62 bör Sverige arbeta för att stärka jämställt beslutsfattande i det internationella klimatsamarbetet. Motionärerna vill stärka kvinnors entreprenörskap och äganderätt samt ett jämlikt deltagande i beslutsprocesser. Arbetet mot klimatförändringarna, såväl nationellt som internationellt, ska enligt motionärerna genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Kompletterande information

Ökad ambition i det internationella klimatarbetet

Internationella överenskommelser

I början på 1990-talet antogs FN:s klimatkonvention (United Nations Framework on Climate Change, UNFCCC) av de flesta av världens länder. Målet med konventionen är att stabilisera halterna av växthusgaser i atmosfären på en nivå som förhindrar att mänsklig aktivitet påverkar klimatsystemet på ett farligt sätt. Klimatkonventionen utgör basen för det internationella samarbetet inom klimatarbetet och konkretiseras genom bl.a. Parisavtalet. Enligt Parisavtalet har alla länder ett ansvar för att vidta åtgärder i fråga om sina utsläpp av växthusgaser. Vidare har utvecklade länder ett ansvar för att bistå utvecklingsländer i att vidta åtgärder när det gäller både utsläppsminskningar och anpassning till ett förändrat klimat.

Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader Celsius och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader Celsius. Förutom att minska utsläppen av växthusgaser bör man öka förmågan att anpassa sig till negativa effekter och hantera de skador och förluster som uppstår till följd av klimatförändringarna.

I stort sett alla världens länder har förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet uppnås. Ländernas åtaganden ska skärpas successivt och stämmas av globalt vart femte år genom en global översyn. Den globala översynen utvärderar ländernas gemensamma insatser i förhållande till Parisavtalets långsiktiga mål. Varje år innan FN:s klimatkonferens (COP) ska UNFCCC:s sekretariat publicera en kortare syntesrapport som ger en översikt över hur ländernas planerade åtaganden står sig gentemot Parisavtalets långsiktiga temperaturmål. Under 2025 ska länderna skicka in uppdaterade klimatplaner.

FN:s klimatpanel IPCC har i sin sjätte syntesrapport slagit fast att de globala växthusgasutsläppen behöver minska i snabb takt för att vi ska kunna begränsa uppvärmningen till 1,5 grader Celsius. Enligt IPCC finns i dag lösningar och åtgärder tillgängliga globalt för att begränsa klimatförändringarna i linje med Parisavtalets mål.

Sveriges internationella arbete

I skrivelse 2023/24:59 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (klimathandlingsplanen) anför regeringen att Sverige, genom internationellt klimatarbete och i samverkan med andra internationella miljökonventioner, kan bidra till en globalt effektiv klimatomställning. De länder som är mest utsatta för klimatförändringarna behöver också stöd för att förhindra och hantera det förändrade klimatets negativa effekter. Regeringen framhåller att det finns goda skäl att stärka det svenska internationella klimatarbetet för att stötta och driva på andra länders omställning och därmed bidra till att öka takten i genomförandet av Parisavtalet. Regeringen bedömer att FN:s klimatkonvention och Parisavtalet bör lägga grunden för Sveriges internationella klimatarbete. Parisavtalets tre mål om utsläppsminskningar, anpassning och finansiering bör utgöra övergripande målsättningar. Den internationella klimatpolitiken bör enligt regeringen utvecklas och alla länder behöver nå hela vägen till nettonollutsläpp. Därför bör Sverige verka för en höjd ambition och för att öka takten i det globala klimatarbetet genom bl.a. kapacitetsuppbyggnad, policydialog, samarbete, finansieringslösningar och åtgärder som främjar klimatomställning. Sveriges huvudbudskap i det internationella klimatarbetet bör enligt regeringen vara brådska och möjligheter: brådska utifrån vetenskapen och möjligheter utifrån vad omställningen medför i termer av nya jobb och tillväxt. Sverige bör visa hur en klimatomställning kan leda till tillväxt och välfärd. Samspelet mellan ambitiös lagstiftning, finansiering och tekniska lösningar bör lyftas fram.

Parisavtalets artikel 6 fastställer hur länder kan samarbeta för att nå sina nationellt fastställda bidrag. Målsättningen är att samarbetet ska möjliggöra ökad ambition och främja hållbar utveckling. Regeringen bedömer att det svenska programmet för internationella klimatinvesteringar i enlighet med artikel 6 i Parisavtalet bör utvecklas. Genom dessa klimatinvesteringar bör Sverige stödja klimatomställning i utvecklingsländer, bidra till globalt minskade utsläpp och främja privata investeringar i klimatåtgärder. Investeringarna bör också, som en kompletterande åtgärd, potentiellt kunna bidra till de svenska klimatpolitiska målen på ett kostnadseffektivt sätt.

I klimathandlingsplanen anför regeringen vidare att EU är en central aktör såväl för att påverka utsläppen inom unionen som för att driva på omställning i omvärlden. Genom EU verkar Sverige för genomslag för svenska ståndpunkter och prioriteringar i det globala klimatarbetet. EU har som uttalat mål att vara en ledare i det globala klimatarbetet. Det manifesteras bl.a. genom målet om klimatneutralitet senast 2050. I förhandlingarna inom ramen för klimatkonventionen agerar EU och dess medlemsstater gemensamt utifrån en samordnad EU-position. Svenska delegater är aktiva i denna samordning och företräder EU och dess medlemsstater i olika delar av förhandlingarna. Regeringen anför att Sverige i klimatförhandlingarna och relaterade diplomatiska kanaler driver på för att behålla fokus på Parisavtalets målsättningar och öka takten i genomförandet. Sveriges medverkan i internationella initiativ på klimatområdet syftar till att öka takten i det globala klimatarbetet.

Initiativen kan ta sig olika former, alltifrån en deklaration eller ett uttalande till mer strukturerade och finansierade samarbeten. I vissa fall handlar det främst om att säkra en hög ambition och ge politiskt stöd, och i andra fall handlar det om kunskaps- och erfarenhetsutbyte för att öka genomförandet av klimatåtgärder. Initiativen fyller en viktig funktion vid sidan av arbetet inom ramen för klimatkonventionen för att samla ambitiösa aktörer som kan både visa ledarskap och utveckla lösningar. Detta är något som växer i både omfattning och betydelse. För att visa på Sveriges engagemang och ambition är det enligt regeringen viktigt att Sverige deltar i och bidrar till dessa samarbeten.

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att den avser att fortsätta att stärka sitt engagemang i initiativ och partnerskap som är betydelsefulla för det internationella klimatarbetet i syfte att verka för svenska intressen och bidra till att nå målen i Parisavtalet.

Den 14 november 2024 beslutade regeringen att tillsätta en utredning för att utveckla och stärka det svenska internationella klimatarbetet med Parisavtalet som grund (dir. 2024:108). Utredningen ska ta avstamp i klimathandlingsplanen. I utredarens uppdrag ingår att lämna förslag på åtgärder där utökade eller stärkta svenska insatser kan bidra till att driva på klimatarbetet i andra länder. Utredaren ska bl.a.

- stödja Regeringskansliet i genomförandet av den svenska internationella klimatpolitiken genom att bistå i analys, planering och genomförande av insatser inklusive riktade bilaterala och multilaterala åtgärder utifrån klimatdiplomatiens tre element (policy, finansiering och teknik)
- lämna förslag till hur Sveriges stöd till klimatinitiativ och aktörer av relevans för det internationella klimatarbetet kan utvecklas
- lämna förslag till hur Sverige kan bidra till att göra finansiella flöden förenliga med låga utsläpp och klimatmässigt motståndskraftig utveckling
- lämna förslag till hur regeringen kan förtydliga sin styrning av relevanta myndigheters arbete för att stärka och utveckla det internationella klimatarbetet
- kartlägga möjligheter till policyutveckling samt affärsmöjligheter för svenska företag i genomförandet av andra länders klimatplaner
- lämna förslag till andra åtgärder och samarbeten för att stärka och utveckla det internationella klimatarbetet.

Utredaren ska informera om det arbete som bedrivs inom ramen för uppdraget vid de tidpunkter och i den form som bestäms i dialog med Regeringskansliet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2026.

Globala styrmedel

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att Sverige bör verka för att effektiva ekonomiska styrmedel används globalt i klimatpolitiken i så stor utsträckning som möjligt. I budskapet bör också ingå att klimathänsyn ska integreras i alla relevanta politikområden för ett effektivt klimatarbete. Sverige

bör enligt regeringen även i fortsättningen leda, stödja och vara aktivt i internationella initiativ och samarbeten. Samtidigt bör man undvika att inrätta nya finansiella institutioner. Befintliga strukturer bör nyttjas så effektivt som möjligt. Sverige bör enligt regeringen fortsätta att driva på för att EU ska fortsätta att agera globalt för att påverka länder med stora utsläpp att minska sin klimatpåverkan.

Regeringen anför att ett arbete bedrivs inom flera internationella organisationer för att få fler länder att i ökande utsträckning prissätta sina utsläpp. Diskussioner förs även om hur en internationell koordinering av en sådan prissättning kan utvecklas. Sverige bör enligt regeringen fortsätta att bidra konstruktivt till detta arbete, t.ex. genom att delta aktivt i de diskussioner som förs i relevanta internationella forum och genom att dela lärdomar från Sveriges unikt långa praktiska erfarenhet av koldioxidbeskattning, både bilateralt och inom ramen för olika internationella samarbeten.

Regeringen framhåller att prissättning av växthusgaser är en viktig utgångspunkt för en effektiv global klimatpolitik. Sverige bör därför fortsätta att aktivt verka för en ökad användning av direkt prissättning på utsläpp i olika delar av världen. Sverige bör även stödja initiativ till en globalt harmoniserad prissättning av utsläpp som ett effektivt sätt att minska utsläppen.

Utfasning av fossila bränslen

Under FN:s klimatkonferens COP 26 i Glasgow 2021 kom länderna överens om ett samlingsbeslut som kallas för The Glasgow Climate Pact. Beslutet ska bidra till en ökad ambition i klimatarbetet och är det första beslutet som uttryckligen nämner fossila bränslen i klimatomställningen. Det innehåller bl.a. skrivningar om utfasning av kol och fossila subventioner och mer ambitiösa utfästelser kring Parisavtalets temperaturmål.

Klimatkonferensen COP 28 i Dubai i Förenade Arabemiraten i december 2023 ledde bl.a. till en överenskommelse om hur det globala samfundet ska stärka arbetet för att minska utsläppen och ställa om från fossila bränslen samt öka klimatanpassningsförmågan och ställa om finansiella flöden.

Sverige har anslutit sig till initiativ som fokuserar på utfasning av fossila bränslen, bl.a. Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA), Powering Past Coal Alliance (PPCA) och Energy Transition Council.

Den 15 december 2021 presenterade WTO tre deklarationer om handel och miljömässig hållbarhet. Utöver deklarationen om handel och klimat, som bl.a. innefattar skrivningar om förbättrat marknadstillträde för klimatvänliga varor och tjänster, cirkulär ekonomi och hållbara produktionskedjor, presenterades en deklaration om utfasning av fossila bränslesubventioner och en om reducering av plastavfall.

Jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen genomföras med hänsyn till mänskliga rättigheter och främja jämställdhet. Frågan har varit en del av klimatkonventionen sedan 2001 och är numera en stående agendapunkt under

FN:s klimatkonferenser. Det handlar bl.a. om skillnader mellan kvinnor och män när det gäller synen på klimatförändringarna, i vilken omfattning män respektive kvinnor bidrar till utsläpp, hur de påverkas av klimatförändringarnas effekter och deras möjlighet att påverka omställningen. Enligt Naturvårdsverket arbetar Sverige aktivt med att integrera jämställdhetsaspekter i stöd till utvecklingsländer. Det kan exempelvis handla om att stärka kvinnors ledarskap och representation genom bidrag till klimatkonventionen för att göra det möjligt för kvinnliga förhandlare att delta. Sida har en kontrollfunktion för jämställdhet när organisationen granskar internationella projekt för klimatbistånd.

I klimathandlingsplanen anför regeringen att kvinnor i utvecklingsländer är mer utsatta för klimatförändringarnas effekter än män eftersom de generellt är mer beroende av naturresurser för sin överlevnad. Barn är mer utsatta än vuxna eftersom de kommer att uppleva en högre grad av klimatförändringar under sin livstid. Jämställdhet och klimatarbete är ömsesidigt förstärkande. Klimatarbetet ska bidra till att stärka jämställdhet och ökad jämställdhet bidrar till klimatmålen. Regeringen framhåller att Sverige ska verka för att jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter beaktas i FN:s klimatförhandlingar.

Under FN:s klimatkonferens COP 28 i Dubai 2023 fattade man ett beslut om ett arbetsprogram för rättvis omställning. Programmet ska främja att klimatomställningen sker på ett sätt som också kan öka välbefinnande och säkra hänsyn till arbetstagares rättigheter.

Utskottets ställningstagande

Ökad ambition i det internationella arbetet

Klimatomställningen är vår tids stora strukturomvandling och klimatfrågan är en global utmaning som kräver ett ambitiöst internationellt samarbete. Utskottet delar den uppfattning som regeringen framför i klimathandlingsplanen att det finns goda skäl att stärka det svenska internationella klimatarbetet för att stötta och driva på andra länders omställning och därmed bidra till en ökad takt i genomförandet av Parisavtalet. Sverige bör verka för en höjd ambition och för att öka takten i det globala klimatarbetet genom bl.a. kapacitetsuppbyggnad, policydialog, samarbete, finansieringslösningar och andra åtgärder som främjar klimatomställningen. Sverige bör visa hur en klimatomställning kan leda till tillväxt och välbefinnande. Samspelet mellan ambitiös lagstiftning, finansiering och tekniska lösningar bör lyftas fram.

EU har som uttalat mål att vara en ledare i det globala klimatarbetet. Sverige verkar genom EU för att få genomslag för svenska ståndpunkter och prioriteringar i det globala klimatarbetet. Regeringen anför i klimathandlingsplanen att Sverige i klimatförhandlingarna och relaterade diplomatiska kanaler driver på för att behålla fokus på Parisavtalets målsättningar och öka takten i genomförandet. Regeringen kommer även att fortsätta att driva på för att EU ska agera globalt för att påverka de stora utsläppsländerna att minska sin

klimatpåverkan. Utskottet välkomnar detta. Utskottet välkomnar även att regeringen avser att fortsätta att stärka sitt engagemang i betydelsefulla initiativ och partnerskap för att bidra till att nå målen i Parisavtalet.

Utskottet anser att prissättning av växthusgaser är en viktig utgångspunkt för en effektiv global klimatpolitik. Sverige bör därför fortsätta att verka aktivt för en ökad användning av direkt prissättning på utsläpp i olika länder och även dela lärdomar från Sveriges långa praktiska erfarenhet av koldioxid-beskattnings. Utskottet kan konstatera att arbete bedrivs inom flera internationella organisationer för att få fler länder att i ökad utsträckning prissätta sina utsläpp. Sverige bör även stödja initiativ kring en globalt harmoniserad prissättning av utsläpp. Utskottet ser positivt på att regeringen avser att arbeta i denna riktning.

Utskottet ser positivt på att regeringen i november 2024 tillsatte en utredning för att mot bakgrund av klimathandlingsplanen utveckla och stärka det svenska internationella klimatarbetet. Utredningen ska bl.a. lämna förslag på åtgärder för att driva på klimatarbetet i andra länder i enlighet med klimatdiplomatins grunder.

Utskottet noterar att WTO har presenterat en deklaration om utfasning av fossila bränslesubventioner och att frågan om fossila subventioner har behandlats under FN:s klimatkonferenser. Genom bl.a. WTO bör Sverige vara med och påverka utvecklingen av globala handelspreferenser. Utskottet välkomnar att regeringen verkar för att minska fossil konsumtion och att på sikt helt fasa ut fossil energianvändning inom både EU och globalt.

Mot bakgrund av det ambitiösa internationella arbete som Sverige bedriver och de intentioner som regeringen ger uttryck för i klimathandlingsplanen anser utskottet att motionerna 2024/25:2613 (MP) yrkandena 8 och 65, 2024/25:3109 (S) yrkande 5, 2024/25:3162 (C) yrkande 60 och 2024/25:3169 (C) yrkande 2 kan lämnas utan åtgärd. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet

Utskottet har tidigare uttalat att det ser positivt på att man i samband med att Parisavtalet genomförs har antagit ett åtgärdsprogram som ska säkerställa att klimatkonventionens arbete beaktar jämställdhet och kvinnors rättigheter samt uppmanar parterna att vidta olika åtgärder. Ett prioriterat område i programmet är jämställd representation och kvinnors deltagande och ledarskap i klimatarbetet (bet. 2023/24:MJU15). Utskottet avstyrkte bl.a. mot denna bakgrund motioner om jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet. Den nu aktuella motionen leder inte till att utskottet gör någon annan bedömning. Därmed avstyrks motion 2024/25:3162 (C) yrkande 62.

Klimatarbetet inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s övergripande klimatpolitik, handel med utsläppsrätter och regler om infångning och lagring av koldioxid.

Jämför reservation 5 (C), 6 (MP), 7 (C) och 8 (C).

Motionerna

EU:s övergripande klimatpolitik

Enligt partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 32 bör regeringen verka för att kommissionen presenterar en mekanism av samma typ som demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen. Ett klimatlås behövs för att säkerställa att medlemsländer fullföljer sina klimatåtaganden. I kommittémotionerna 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 29 och 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 15 framförs liknande förslag.

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 37 och i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 10 anförs att regeringen i förhandlingar ska verka för att förbjuda fossil reklam i EU, vilket kan vara en av åtgärderna för att bidra till att EU fasar ut fossila bränslen. I yrkande 187 i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) anförs att förbud mot reklam för fossilintensiva varor och tjänster såsom flygresande bör utredas. Motionärerna menar att det i dag är mycket svårt för konsumenter att genom konsumtionsval minska utsläppen av växthusgaser, eftersom information om klimatpåverkan från olika konsumtionsval är svår att hitta, samtidigt som konsumenterna möts av reklam för fossilintensiva varor och tjänster. Enligt yrkande 188 i motionen bör ett bonus malus-system för produkter införas för att gynna de mest energisnåla produkterna. Motionärerna anför att EU:s ekodesigndirektiv har lyckats avlägsna de sämsta produkterna från marknaden men att detta bör kompletteras med en styrning mot de mest energismarta och miljövänliga produkterna.

Enligt partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 33 bör regeringen i kommande förhandlingar se till att klimatmålet till 2040 innebär att utsläppen i EU ska minska med minst 95 procent jämfört med 1990 års utsläpp och att det införs nationella tekniska kolsänkemål för alla EU:s medlemsländer. I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 14 framförs samma begäran. Motionärerna anför att ett ambitiöst mål är nödvändigt om EU ska klara att nå klimatneutralitet och uppfylla Parisavtalet.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 181 framhålls att regeringen bör verka för ett konstruktivt användande av gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (CBAM), due diligence och liknande verktyg på EU-nivå för att stimulera klimatomställningen i de globala värdekedjorna. Motionärerna anför att klimattullarna stimulerar klimatomställning av fossilintensiv industri i andra länder och att insatserna även kommer att bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från svensk konsumtion.

Enligt kommittémotion 2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 bör regeringen verka för att svensk produktion av torv ska klassas som förnybar inom EU:s taxonomi för hållbara investeringar för att ge denna produktion en gynnsam status inom taxonomin. I yrkande 6 anför att torvens nytta som additiv i fastbränslepannor bör utredas skyndsamt för att undersöka om energitorv upp till en viss procentsats i bränslet kan klassificeras som ett additiv likt exempelvis svavel.

Handel med utsläppsrätter

Enligt partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 28 bör regeringen i förhandlingar verka för att EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) snarast kopplas ihop med andra utsläppsmarknader i världen i s.k. klimatklubbar för att skapa ett globalt pris på koldioxid. Även i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 12 framhålls att EU:s system för utsläppshandel bör utökas till att även ge tredjeländer möjligheten att ansluta sig och bilda s.k. klimatklubbar. Motionärerna vill öppna EU:s system för utsläppshandel för länder utanför EU så att fler länder kan följa Europas klimatledarskap, vilket också är ett viktigt steg mot ett globalt pris på koldioxid.

Enligt kommittémotion 2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 12 bör användningen av torv från redan dikade torvmarker inte behöva utsläppsrätter inom EU ETS. Motionärerna menar att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Infångning och lagring av koldioxid

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 29 anför att regeringen i EU-förhandlingar bör föreslå att det införs en mekanism, exempelvis genom upprättandet av en handelsplats, som ökar ersättningen för koldioxidinfångning till dess att Sverige når nettonollutsläpp.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 19 bör regeringen arbeta för att det införs en prissättning av minusutsläpp på EU-nivå och för att undersöka möjligheterna att införa ett bonussystem för minusutsläpp inom EU ETS. Motionärerna anför att det är viktigt att utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt, och att ett system

för minusutsläpp på EU-nivå därför bör skapas där varje aktör som genererar minusutsläpp får ersättning för det.

Enligt yrkande 20 i motionen bör LULUCF justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp. I yrkande 22 anges att Sverige bör arbeta aktivt för att påskynda EU-kommissionens lagstiftningsprocess när det gäller CCS, CCU och bio-CCS. Parallellt med att utsläppen ska minska måste incitamenten för negativa utsläpp stärkas.

Kompletterande information

EU:s övergripande klimatpolitik

Europeiska kommissionen presenterade i december 2019 sitt meddelande om den europeiska gröna given (COM(2019) 640). Den gröna given är en tillväxtstrategi som syftar till att ställa om EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där det 2050 inte längre förekommer några nettoutsläpp av växthusgaser, och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från förbrukningen av resurser.

Den 30 juni 2021 antogs den europeiska klimatlagen¹. Klimatlagen innebär att målen i EU:s gröna giv om att ekonomin och samhället i EU ska bli klimatneutrala till 2050 är rättsligt bindande. Klimatneutralitetsmålet innebär att växthusgasutsläpp och växthusgasupptag i hela unionen som regleras i unionsrätten ska vara i balans inom unionen senast 2050 så att utsläppen vid den tidpunkten minskar till noll genom minskade utsläpp, investeringar i miljövänlig teknik och insatser för naturskydd. Därefter ska unionen sträva efter att uppnå negativa utsläpp. Klimatlagen syftar till att all EU-politik och alla sektorer i ekonomin bidrar till målet. Klimatlagen innehåller vidare bl.a. följande mål och åtgärder för att nå klimatneutralitetsmålet till 2050:

- Utsläppen av växthusgaser ska (efter avdrag för upptag) till 2030 nå en nettominskning med minst 55 procent jämfört med 1990 års nivåer. Nettoupptagens bidrag till unionens klimatmål för 2030 begränsas till 225 miljoner ton koldioxidekvivalenter.
- För att förbättra unionens kolsänka i överensstämmelse med målet att uppnå klimatneutralitet senast 2050 ska unionen sträva efter att uppnå en större volym på sin nettokolsänka 2030.

I juli 2021 lade kommissionen fram ett lagstiftningspaket för att nå det nya 2030-målet. Paketet kallas 55-procentspaketet (Fit for 55) och innehåller bindande regler på klimat-, energi- och transportområdena som styr hur EU ska nå minst 55 procent minskade nettoutsläpp till 2030 jämfört med 1990 och nå klimatneutralitet senast 2050.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (europeisk klimatlag).

Enligt EU:s klimatlag ska EU även besluta om ett EU-gemensamt klimatmål till 2040 på vägen mot klimatneutralitet 2050. Kommissionen lade den 6 februari 2024 fram ett meddelande med tillhörande konsekvensanalys där den rekommenderade att EU beslutar om ett nettomål om att minska utsläppen med minst 90 procent (netto) till 2040 jämfört med 1990 års nivåer². I meddelandet anförts bl.a. att målet för 2040 innebär en tidigare utbyggnad av avskiljning av koldioxid och att detta kommer att kräva en stor portfölj av alternativ såsom bio-CCS, DACCS (infångning och lagring av koldioxid från atmosfären) och eventuellt andra nya metoder. Kommissionens meddelande innebär att processen för att anta ett klimatmål för 2040 är inledd men det faktiska lagförslaget har ännu inte kommit. Meddelandena har remissbehandlats (KN2024/00503).

Regeringen anförde i klimathandlingsplanen att Sverige bör verka för att EU antar ett 2040-mål som skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot en klimatneutral union senast 2050 och som tar avstamp i den senaste forskningen på klimatområdet. Alla medlemsstater bör bidra till att nå klimatmålet för 2040 och till att nå klimatneutralitet senast 2050. Sverige bör enligt regeringen verka för att regelverk på EU-nivå som ger incitament till negativa utsläpp i form av bl.a. biogen koldioxidavskiljning och lagring (bio-CCS) tydliggörs, samt att EU:s klimatpolitik ger stöd för ett hållbart och aktivt skogsbruk och att EU fortsätter att arbeta med och förstärka kostnadseffektiva styrmedel som handel med utsläppsätter.

Utsläppen utanför det befintliga utsläppshandelssystemet EU ETS kallas för den icke-handlande sektorn och regleras av ansvarsfördelningsförordningen (ESR)³. Förordningen reglerar främst utsläppen från byggnader, vägtransporter, arbetsmaskiner, jordbruk, avfall och mindre industrier. Dessa sektorer står tillsammans för ca 60 procent av EU:s totala utsläpp. För att nå EU:s klimatmål till 2030 ska utsläppen i ESR-sektorn minska med 40 procent jämfört med 2005. Detta mål har fördelats mellan medlemsstaterna baserat på bl.a. ländernas BNP per capita. Sverige har tillsammans med Finland, Danmark, Luxemburg och Tyskland fått det högsta betinget, att minska sina respektive utsläpp med 50 procent till 2030 jämfört med 2005. Spannet mellan medlemsstater med lägst beting och högst beting går från minus 10 till minus 50 procent.

Utsläppsutrymmet i ESR-sektorn fördelas per medlemsstat och år enligt en mål bana för hur utsläppen ska minska fram till 2030. Medlemsstaterna är skyldiga att hålla utsläppen under målbanan, vilket innebär att åtagandet i

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Att säkra vår framtid: Europas klimatmål för 2040 och vägen mot klimatneutralitet senast 2050 genom att bygga ett hållbart, rättvist och välmående samhälle (COM/2024/63 final).

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 av den 30 maj 2018 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 (ESR). Ansvarsfördelningsförordningen ändrades senast genom förordning (EU) 2023/857.

ansvarsfördelningsförordningen ger en utsläppsbudget, eller ett tak för utsläppen samlat för perioden fram till 2030. Förordningen innehåller dock vissa flexibilitetsmekanismer som medger att utsläppsutrymme flyttas mellan åren och att medlemsstater kan överföra utsläppsutrymme sinsemellan. En förutsättning för detta är att medlemsstater väljer att sälja en del av sitt utsläppsutrymme till andra medlemsstater. Sådana överenskomelser kan ingås både i förväg, med viss begränsning för hur stort utrymme som får överlåtas, och i efterhand, när det står klart att säljarlandet har ett överskott. Det finns begränsningar för hur mycket av sitt utsläppsutrymme en medlemsstat får sälja, men det finns inga begränsningar för hur mycket en medlemsstat får köpa från andra medlemsstater. Utöver detta kan medlemsstaterna använda en begränsad mängd utsläppsutrymme som genereras inom marksektorn (LULUCF-förordningen⁴) genom upptag av växthusgaser för att uppfylla sitt åtagande i ansvarsfördelningsförordningen. Vissa medlemsstater, däribland Sverige, har också möjlighet att flytta över ett begränsat utsläppsutrymme från ETS-sektorn till ESR-sektorn.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:MJU1, rskr. 2024/25:119) att EU:s klimatpolitik behöver fortsätta utvecklas för att skapa långsiktiga förutsättningar för klimatomställningen inom unionen. Inför det 30:e partsmötet i FN:s klimatkonvention (COP 30) 2025 ska EU skicka in ett uppdaterat åtagande för perioden efter 2030. Regeringens uppfattning är att EU:s klimatramverk för 2040 bl.a. bör säkerställa att alla medlemsstater bidrar i omställningen och når klimatneutralitet inom sina gränser senast 2050. Ramverket bör förtydliga regler och skapa incitament för negativa utsläppstekniker, så som bio-CCS, möjliggöra ett hållbart och aktivt skogsbruk samt ta tillvara samtliga fossilfria energikällor. Regeringen anser att det kommande ramverket behöver ha ett stort fokus på kostnadseffektivitet, konkurrenskraft och minskad detaljreglering för hur utsläppsreduktion ska uppnås i energipolitiken. Systemen för handel med utsläppsrätter behöver därför vara huvudspåret även i fortsättningen för EU:s klimatarbete och breddas för att inkludera fler verksamheter med fossila utsläpp. Om ansvarsfördelningsförordningen ska vara kvar efter 2030 krävs en kraftigt ökad konvergens mellan medlemsstaternas beting.

En gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM) har införts inom EU. CBAM syftar till att – i full överensstämmelse med reglerna för den internationella handeln – säkerställa att EU:s insatser för att minska utsläppen inte neutraliseras genom omlokalisering av produktion till de länder utanför EU där politiken för att bekämpa klimatförändringarna är mindre ambitiös än i EU eller genom ökad import av mer koldioxidintensiva produkter. CBAM är inriktad på import av produkter i koldioxidintensiva industrier. Mekanismen kommer att ersätta de befintliga EU-mekanismerna för hantering av risken för

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inom ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 och om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 och beslut nr 529/2013/EU, senast ändrad genom förordning (EU) 2023/839.

koldioxidläckage, särskilt den som bygger på gratis tilldelning av utsläppsrätter.

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att den anser att Sverige bör fortsätta att verka för att CBAM ska utgöra ett effektivt instrument för att minska risken för koldioxidläckage från EU:s inre marknad, och samtidigt sätta press på verksamheter i tredjeländer att minska sina utsläpp.

När det gäller konsumenternas roll i klimatomställningen anför regeringen i klimathandlingsplanen att konsumenter bör ha goda möjligheter att göra hållbara val och företag bör ges förutsättningar att mäta och redovisa sin klimatpåverkan på ett objektivt och transparent sätt.

Kommissionen presenterade den 22 mars 2023 ett förslag till direktiv om miljöpåståenden (COM(2023) 166) som ska stärka konsumenternas möjligheter att fatta välgrundade beslut för att minska miljö- och klimatpåverkan från konsumtionen. Förslaget bidrar därmed till att nå nationella klimat- och miljömål, är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och bygger på kommissionens handlingsplaner för en cirkulär ekonomi och för konsumentpolitiken.

Regeringen välkomnar i klimathandlingsplanen ambitionen att harmonisera kraven på miljömärkning och motverka vilseledande miljöpåståenden. Direktivet behöver enligt handlingsplanen utformas så att det säkerställer en hög klimat- och miljöambition. Regeringen framhåller också att reglerna i direktivet innebär en väl avvägd balans mellan ett starkt konsumentskydd, ett effektivt miljöskydd och näringsidkarnas intressen.

Europaparlamentet och rådet har antagit direktivet 2024/825 av den 28 februari 2024 om ändring av direktiven 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information. Syftet med direktivet är att motverka vilseledande miljöpåståenden i marknadsföring samt att främja att varor går att reparera och motverka s.k. planerat åldrande. En annan rättsakt som rör konsumenter och varor är direktivet 2024/1799 av den 13 juni 2024 om gemensamma regler för att främja reparation av varor och om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiven (EU) 2019/771 och (EU) 2020/1828. Regeringen tillsatte den 20 februari 2025 en särskild utredare som ska analysera EU-direktiven om gemensamma regler för att främja reparation av varor och om mer konsumentmakt i den gröna omställningen och föreslå de författningsändringar som behövs för att genomföra dem i svensk rätt (dir. 2025:13). Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 15 december 2025.

När det gäller frågan om att säkerställa att medlemsländerna i EU fullföljer sina klimatåtaganden uppger Regeringskansliet att kommissionen årligen ska granska medlemsländernas framsteg för att nå åtagandena i ESR och LULUCF inom ramen för en procedur där medlemsstaten behöver ta hänsyn till kommissionens yttrande. Om en medlemsstat inte hörssammar yttrandet ska en förklaring lämnas till kommissionen. Medlemsstaten ska offentliggöra denna förklaring. Under 2027 respektive 2032 sker en kontroll av medlemsstatens efterlevnad av ESR och LULUCF för perioden 2021–2025 respektive 2026–

2030. Om en medlemsstat under ett givet år, med hänsyn till särskilda omständigheter och användande av flexibilitetsmekanismer, inom ESR släpper ut mer än det tilldelade utrymmet kommer överskottet att läggas på nästkommande år och multipliceras med en faktor på 1,08. En medlemsstat förhindras dessutom tillfälligt att sälja enheter till andra medlemsstater till dess att den är i linje med sitt tilldelade utsläppsutrymme. Om en medlemsstat under 2021–2025 missar målet inom LULUCF kommer motsvarande mängd utsläpp att räknas av från det tilldelade utsläppsutrymmet inom ESR under samma tidsperiod. För perioden 2026–2030 finns ingen sådan avräkning av eventuellt underskott i LULUCF från ESR. I stället finns det en konstruktion som innebär att ett eventuellt underskott under budgetperioden 2026–2029 multipliceras med en faktor på 1,08. Medlemsstaternas eventuella ackumulerade underskott 2030 ska beaktas när EU-kommissionen lägger fram förslag för perioden efter 2030.

Medlemsstaternas genomförande av EU:s klimatpolitik regleras även av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 om styrningen av energunionen och av klimatåtgärder, den s.k. styrningsförordningen. I styrningsförordningen finns det krav på att EU:s medlemsstater vart tionde år, med start 2019, tar fram en integrerad nationell energi- och klimatplan för att visa hur medlemsstaterna ska uppnå sina bidrag till EU:s mål på energi- och klimatområdet. Förordningen reglerar hur mål och planer kan och ska uppdateras, vilket första gången skedde den 30 juni 2024 och därefter ska ske vart tionde år. Arbete pågår i Regeringskansliet med en uppdatering av Sveriges integrerade nationella energi- och klimatplan.

I Sverige finns det enligt Sveriges geologiska undersökning torv motsvarande 3 800 terawattimmar som är utvinningsbart om man tar hänsyn till teknik, ekonomi och naturskydd. Torv kan bidra till försörjningstrygghet även om användningen i dag är låg (prop. 2023/24:105).

Näringsutskottet behandlade frågor om torv i betänkande 2022/23:NU17 och anförde där bl.a. följande:

Torv spelar en mindre roll i det svenska energisystemet. Användningen av fossila bränslen inom värmesektorn är begränsad, och torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikatssystemet. Med hänvisning till det förhållandevis begränsade intresset för att utvinna torv för energiändamål och den relativt strikta miljölagstiftningen är det enligt utskottets uppfattning inte nödvändigt för riksdagen att agera för att åstadkomma en utfasning av torvutvinning så som föreslås i motionerna. Utskottet är inte heller berett att tillstyrka förslag om att regeringen ska verka för att torv ska klassas som förnybar i EU, för en utökad utvinning av torv för energiändamål och för torv som beredskapsbränsle. När det gäller torv som fossilt eller förnybart bränsle anser sig utskottet inte ha tillräcklig grund för att uttala sig i frågan. Utskottet noterar även att regeringen i budgetpropositionen för 2023 avsatte medel för en satsning på återvätning av dikade torvmarker. Rätt genomfört är detta en mycket kostnadseffektiv klimatåtgärd. Våtmarker har betydelse för arbetet med klimatet, den biologiska mångfalden, övergödning och landskapets motståndskraft.

Näringsutskottet behandlade även frågan i betänkande 2023/24:NU14. I detta betänkande anförde Näringsutskottet bl.a. att torven kan fylla en viktig funktion som ett inhemskt bränslealternativ under mer ansträngda förhållanden, exempelvis under perioder av höjd beredskap, och hänvisade till Energimyndighetens uppdrag att analysera förutsättningarna för att stärka energiberedskapen i samhället. I de båda betänkandena avstyrktes motionsyrkanden om torvens roll.

Etableringen av ett klassificeringssystem för miljömässigt hållbara verksamheter, en s.k. grön taxonomi, är en åtgärd inom ramen för EU:s handlingsplan för finansieringen av hållbar tillväxt. För att nå EU:s klimatmål och målsättningarna inom den gröna given behöver investeringar i större utsträckning styras mot hållbara projekt och verksamheter. En förutsättning för detta är att investerare, företag och beslutsfattare kan identifiera och jämföra investeringar utifrån gemensamma definitioner av vad som är hållbart. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088 (EU:s gröna taxonomiförordning) innehåller kriterier för att avgöra om en ekonomisk verksamhet ska anses miljömässigt hållbar. För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar ska den bidra väsentligt till ett eller flera av sex fastställda miljömål, inte orsaka betydande skada för något av de övriga målen och uppfylla vissa minimikrav inom social hållbarhet. Det krävs också att verksamheten överensstämmer med mer detaljerade villkor, s.k. tekniska granskningskriterier, som fastställs av kommissionen i delegerade akter till förordningen. Kommissionen kompletterar och uppdaterar den gröna taxonomin löpande genom antagandet av delegerade akter.

Regeringen är aktivt involverad i kommissionens arbete med delegerade akter, både genom att besvara konsultationer och genom direkta kontakter med kommissionen och andra medlemsländer.

Handel med utsläppsrätter

EU:s system för utsläppshandel (EU ETS) regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG. Genom EU ETS sätts ett pris på koldioxid och ett årligt tak för utsläpp i de sektorer som omfattas. Systemet täcker ca 40 procent av EU:s totala utsläpp.

Regelverkets övergripande ambition har genom 55-procentspaketet skärpts från 43 till 62 procents utsläppsminskningar till 2030 jämfört med 2005 års nivåer genom att antalet utsläppsrätter på marknaden kommer att minska i snabbare takt. Systemet omfattar för närvarande el- och fjärrvärmeproduktion, energiintensiv industri som stålindustri och cementtillverkning samt kommersiellt flyg inom EES-området. Handelssystemet utökas nu till att även omfatta sjöfartssektorn där utsläpp från rutter inom EU, och 50 procent av

utsläppen från rutterna till och från EU, fasas in successivt i systemet från 2024 till 2026. De nuvarande reglerna för den s.k. marknadsstabilitetsreserven (MSR), som förebygger alltför stora överskott av utsläppsrätter på marknaden, kommer att gälla även i fortsättningen. Det nuvarande regelverket för MSR har inneburit att priset på utsläppsrätter blivit mer verkningsfullt, och reserven har även motverkat den s.k. vattensängseffekten, dvs. att ytterligare styrmedel för anläggningar inom handelssystemet i ett land enbart leder till att utsläppen tillåts öka någon annanstans i systemet.

I den klimatpolitiska handlingsplanen anför regeringen att den bedömer att EU ETS kommer att fortsätta att vara ett viktigt instrument för att kraftigt minska utsläppen mellan 2030 och 2040 och avser att verka för att ambitionen i lagstiftningen upprätthålls.

Ett nytt utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer (ETS 2) kommer att införas 2027, alternativt 2028 beroende på prisutvecklingen för olja och gas. Det nya systemet omfattar utsläpp från uppvärmning av byggnader och vägtransporter samt vissa andra utsläpp som inte omfattas av det befintliga EU ETS. Medlemsstater kan välja att inkludera ytterligare sektorer som inte obligatoriskt ingår i ETS 2 eller EU ETS. Det går inte att handla med utsläppsrätter mellan EU ETS och ETS 2.

De sektorer som omfattas av ETS 2 omfattas av ansvarsfördelningsförordningen (ESR). Det innebär att ESR även i fortsättningen är den reglering som sätter ambitionsnivån för vilka utsläppsminskningar som behöver ske i medlemsstaterna. Medlemsstaterna har ansvar att vidta åtgärder på nationell nivå för att klara sina ESR-åtaganden. ETS 2 behöver således kompletteras med nationella åtgärder.

I dag ingår totalt 30 länder i utsläppshandeln. Förutom EU:s 27 medlemsländer deltar även Norge, Island och Liechtenstein. Dessutom är Schweiz nationella utsläppshandel länkad till utsläppshandeln EU ETS.

När det gäller utsläpp i länder utanför EU anför regeringen i klimat-handlingsplanen att införandet av gränsjusteringsmekanismen (CBAM) innebär att vissa produkter som importeras till EU:s inre marknad kommer att beläggas med samma koldioxidpris som i EU:s utsläppshandelssystem. Det innebär att villkoren för aktörer inom och utanför EU jämnas ut och att incitamenten för verksamheter i tredjeländer att minska utsläppen ökar. Sverige välkomnar att CBAM trätt i kraft och bör verka för ett effektivt genomförande nationellt. CBAM bedöms vara en viktig mekanism för att minska risken för koldioxidläckage från EU:s inre marknad. Mekanismen bedöms samtidigt skapa incitament för verksamheter utanför EU att ställa om.

När det gäller torvanvändningens ställning i utsläppshandelssystemet har utskottet tidigare behandlat sådana frågor, bl.a. i betänkande 2022/23:MJU16 Klimatpolitik, där utskottet anförde följande:

Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket i rapporten Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 bedömde att användning av torv påverkar klimatet och att torv i klimathänseende är jämförbart med fossila bränslen som stenkol och olja. Enligt uppgift pågår

inte något arbete inom Regeringskansliet när det gäller reglerna för utsläppsrätter för torvproduktion.

Utskottet såg inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena och avstyrkte dessa. Utskottet gjorde samma bedömning under riksmötet 2023/24.

Infångning och lagring av koldioxid

I klimathandlingsplanen anför regeringen att Sverige bör verka för att regelverk på EU-nivå som ger incitament till negativa utsläpp i form av bl.a. bio-CCS tydliggörs. Regeringen framhåller att det är nödvändigt att politiken ger tydliga incitament till negativa utsläpp. Kommissionen har i sina scenarier för målet om klimatneutralitet till 2050 visat att det kommer att behövas både omfattande naturliga kolsänkor och tekniska lösningar för att skapa negativa utsläpp, såsom koldioxidavskiljning och bio-CCS. EU har ännu inte presenterat något styrmedel för att stimulera utvecklingen av bio-CCS eller andra tekniska negativa utsläpp. För att åstadkomma storskaliga negativa utsläpp inom EU till 2050 behöver enligt regeringen många av dessa investeringar påbörjas redan före 2030. Det är därför viktigt att EU utvecklar politiken så att det skapas både klarhet kring bokföringen och tydliga ekonomiska incitament för sådana negativa utsläpp så snart som möjligt. Regeringen anför att Sverige bör verka för att medlemsstaterna ska kunna tillgodoräkna sig bio-CCS inom EU:s klimatlagstiftning. En frivillig marknad för negativa utsläpp, såsom bio-CCS, bör möjliggöras.

I ett meddelandet Mot en ambitiös industriell koldioxidhantering för EU (COM(2024) 62) anför kommissionen att den avser att utveckla färdplaner för att införa nödvändig teknik för avskiljning och lagring (CCS) och användning (CCU) för sektorer där det är svårt att minska koldioxidutsläppen. Både för att nå klimatneutralitetsmålet 2050 och det klimatmål för 2040 som kommissionen föreslår, förväntas det finnas behov av att fånga in koldioxid som därefter kan användas eller lagras.

LULUCF-förordningen reglerar utsläpp från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (Land Use, Land Use Change and Forestry). Förordningen lägger fast ett mål för ett nettoupptag av växthusgaser (kolsänka) om 310 miljoner ton koldioxidekvivalenter fram till 2030 inom EU. Det innebär en ambitionsökning med 85 miljoner ton jämfört med den tidigare LULUCF-förordningen som syftade till ett nettoupptag om 225 miljoner ton. För Sveriges del innebär det att det årliga nettoupptaget ska vara 4 miljoner ton högre 2030 jämfört med medelvärdet för perioden 2016–2018. Förutom målet till 2030 finns det även ett budgetmål under perioden 2026–2029 som innebär att kolsänkan behöver öka ett visst antal miljoner ton under perioden. Utöver ökade storlekskrav på medlemsstaternas nettoupptag innebär förordningen ökade krav på efterlevnad, uppföljning och rapportering. Det ingår även flexibilitetsmekanismer – bl.a. finns det en möjlighet för medlemsstater att använda överskott från ESR-sektorn samt att förvärva

utrymme av utsläpp och upptag från andra medlemsstaters ESR- och LULUCF-sektorer.

Utskottets ställningstagande

EU:s övergripande klimatpolitik

Visionen i den europeiska gröna given är att göra EU till det första klimatneutrala området i världen senast 2050, minska föroreningarna och återställa en sund balans i naturen och ekosystemen. EU:s intention är att ställa om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Utskottet välkomnar att 55-procentspaketet har antagits för att anpassa EU:s klimat-, energi-, transport- och skattepolitik så att nettoutsläppen av växthusgaser kan minska med minst 55 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Inom EU har ny lagstiftning genomförts för att uppnå detta mål och för att göra EU klimatneutralt senast 2050. Europeisk industri får med 55-procentspaketet långsiktiga förutsättningar för att vara i framkant med gröna lösningar och att öka EU:s konkurrenskraft. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen i klimathandlingsplanen anför att den ska verka för att EU som helhet genomför 55-procentspaketet med bibehållen ambition och på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige bör verka för att EU antar ett klimatmål till 2040 som skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot en klimatneutral union senast 2050 och som tar avstamp i den senaste forskningen på klimatområdet.

När det gäller frågan om att säkerställa att medlemsländerna fullföljer sina åtaganden noterar utskottet att EU:s kontrollmekanismer har skärpts. Kommissionen kommer årligen att granska medlemsstaternas framsteg för att nå sina åtaganden i ESR och LULUCF och har vid överträdelser möjlighet till en uppräknings av åtagandet. Det finns också krav i EU:s styrningsförordning på att EU:s medlemsstater visar hur de ska uppnå sina bidrag till EU:s mål på energi- och klimatområdet.

Utskottet anser att konsumenter bör ha goda möjligheter att göra hållbara val. Som framgår ovan har det inom EU tagits flera initiativ som berör konsumenternas roll i den gröna omställningen. Exempelvis finns det i förslaget till direktiv om miljöpåståenden en ambition att harmonisera kraven på miljömärkning och motverka vilseledande miljöpåståenden. Det har även beslutats om direktiv när det gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information samt om gemensamma regler för att främja reparation av varor. Utskottet ser positivt på detta arbete och ser fram emot att arbetet utvecklas ytterligare.

Regeringen har anfört att Sverige bör fortsätta verka för att gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (CBAM) ska utgöra ett effektivt instrument för att minska risken för koldioxidläckage från EU:s inre marknad, och samtidigt sätta press på verksamheter i tredjeländer att minska sina utsläpp. Den

administrativa bördan i systemet bör hållas så låg som möjligt. Utskottet delar denna uppfattning.

När det gäller frågan om EU:s gröna taxonomiförordning och arbetet med delegerade akter utgår utskottet från att regeringen bevakar hållbarhetsfrågorna bl.a. utifrån svenska prioriteringar.

Med hänvisning till det som anförts och det arbete som pågår finner utskottet inte skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1399 (SD) yrkandena 6 och 8, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 181, 187 och 188, 2024/25:2954 (C) yrkandena 32, 33 och 37, 2024/25:3162 (C) yrkande 29 och 2024/25:3169 (C) yrkandena 10, 14 och 15. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Handel med utsläppsrätter

Utskottet vill framhålla att prissättning av utsläpp av växthusgaser är centralt för en ambitiös och effektiv klimatpolitik. Detta gäller nationellt såväl som internationellt. Modellen för prissättning – koldioxidskatt eller handelssystem – bör dock kunna variera mellan olika länder, liksom den exakta nivån på prissättningen. Utskottet ser positivt på att regeringen i klimathandlingsplanen framhåller att Sverige bör fortsätta att aktivt verka för en ökad användning av direkt prissättning på utsläpp i olika delar av världen. Sverige bör även, som regeringen anför, stödja initiativ kring en globalt harmoniserad prissättning av utsläpp. När det gäller utsläpp i länder utanför EU ser utskottet även positivt på att regeringen avser att fortsätta verka för att CBAM ska vara ett effektivt instrument för att minska risken för koldioxidläckage från EU:s inre marknad och samtidigt sätta press på verksamheter i tredjeländer att minska sina utsläpp.

När det gäller torvanvändningens ställning i utsläppshandelssystemet ser utskottet för närvarande inte att det finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder.

Mot bakgrund av det som anförts avstyrks motionerna 2024/25:1465 (SD) yrkande 12, 2024/25:2954 (C) yrkande 28 och 2024/25:3169 (C) yrkande 12.

Infångning och lagring av koldioxid

Avskiljning, användning och lagring av koldioxid är viktiga element i EU:s klimatramverk till 2040 och för att EU och dess medlemsstater ska kunna nå klimatneutralitet 2050 och negativa utsläpp därefter. Kommissionen har i sina scenarier för målet om klimatneutralitet till 2050 visat att det kommer att behövas både omfattande naturliga kolsänkor och tekniska lösningar, såsom koldioxidavskiljning och bio-CCS, för att skapa negativa utsläpp. Utskottet noterar att kommissionens meddelande om industriell koldioxidhantering syftar till att skapa ett ramverk med åtgärder för att kunna utveckla och skala upp industriell koldioxidhantering längs hela värdekedjan.

För att nå målen om klimatneutralitet är det nödvändigt att politiken ger tydliga incitament till negativa utsläpp. Utskottet delar regeringens uppfattning i klimathandlingsplanen att Sverige bör verka för att regelverk på EU-nivå, som ger incitament till negativa utsläpp i form av bl.a. bio-CCS, tydliggörs. Utskottet har förtroende för att regeringen driver arbetet i denna riktning. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2024/25:2954 (C) yrkande 29 och 2024/25:3169 (C) yrkandena 19, 20 och 22.

Övergripande svensk klimatpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, hur klimatomställningens ska genomföras, klimatmålen och kompletterande mål, en utsläppsbudget, EU:s nya utsläppshandelssystem, Klimatpolitiska rådet, Fossilfritt Sverige, klimatskadliga subventioner och metanutsläpp.

Jämför reservation 9 (S), 10 (C), 11 (MP), 12 (S), 13 (V), 14 (C), 15 (MP), 16 (C), 17 (MP), 18 (S), 19 (MP), 20 (C), 21 (MP), 22 (V) och 23 (MP).

Motionerna

Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 1 bör regeringen återkomma till riksdagen med en ny klimathandlingsplan med åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser under innevarande mandatperiod och som beskriver hur regeringen avser att nå de av riksdagen och EU beslutade klimatmålen till 2030, 2040 respektive 2045. Motionärerna anser att den klimathandlingsplan som regeringen presenterat, i kombination med regeringens hittills förda politik, förvärrar de klimatrelaterade riskerna och minskar svenska företags försprång i omställningen.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1 anförts att regeringen skyndsamt ska återkomma med en klimathandlingsplan med åtgärder som är utsläppsberäknade och som säkerställer efterlevnaden av klimatmålen i Sverige såväl som i EU. Planen bör vara förenlig med samtliga mål som slås fast i klimatlagen och bör säkerställa att Sverige når EU:s klimatmål och därmed också undviker omfattade böter.

Enligt kommittémotion 2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2 bör det klimatpolitiska ramverket följas. Motionärerna anser att en bred långsiktig politisk överenskommelse är avgörande för att ge människor och företag långsiktiga signaler som tryggar hållbara investeringar. I yrkande 3 anförts att regeringen bör vidta kraftfulla åtgärder för att ställa om

Sverige till ett fossilfritt välfärdsland i linje med Parisavtalet. Klimatomställningen är enligt motionärerna en chans för Sverige att skapa jobb och stärka sin globala position. Med teknik, kunskap och innovation kan Sverige leda omställningen. Enligt yrkande 4 bör regeringen återkomma med en strategi som gör att Sverige når klimatmålen till 2030 och nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045. Om regeringen inte höjer sina ambitioner drabbar det enligt motionärerna inte bara miljön, utan Sverige riskerar även att behöva betala höga böter och köpa dyra utsläppsrätter om inte EU:s klimatmål uppfylls.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 198 anfördes att beslut om att Sverige ska sälja eller köpa internationella klimatkrediter bör underställas riksdagen i särskild ordning. Motionärerna framhåller att det är ett ingripande beslut att sälja eller att köpa utländska klimatkrediter.

I partimotion 2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 195 anfördes att koldioxidbindning och utsläpp av växthusgaser från havet bör inkluderas i klimatredovisningen. Motionärerna anför att klimatförändringarna utgör ett monumentalt hot mot havens liv och att det behövs kraftiga utsläppsminskningar även i den marina sektorn.

Flera motionsyrkanden tar upp frågan om omställningens genomförande. Enligt motion 2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1 bör regeringen skyndsamt återkomma med en plan för hur Sverige på ett rättvist sätt kan genomföra omställningen till ett hållbart samhälle. Motionärerna anser att det är av yttersta vikt att denna omställning tar hänsyn till alla medborgares situation. Det gäller att skapa en klimatpolitik som premierar grön omställning och inte ökar klyftorna i samhället. Även motionerna 2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1 och 2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 16 tar upp frågan om att klimatomställningen måste genomföras rättvist.

Enligt motion 2024/25:2694 av Serkan Köse (S) bör regeringen överväga att initiera en nationell klimatdag för att öka medvetenheten om klimatförändringarna och mobilisera samhällets breda krafter för att delta i klimatåtgärder.

Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål

I kommittémotion 2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5 anfördes att ett nationellt mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2030, jämfört med dagens nivåer, bör införas. Motionärerna anför att jordbruksmark är en knapp resurs på global nivå och att det finns anledning att producera mat som kräver mindre markyta. Motionärerna pekar på att det i stor utsträckning saknas styrmiddel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 4 anför motionärerna att det bör antas mål för de konsumtionsbaserade utsläppen i linje med det som enligt vetenskapen krävs för att klara Parisavtalet.

Motionärerna framhåller att de utsläpp som svenskarnas konsumtion orsakar är betydligt större än de territoriella utsläppen. Sverige måste ta ansvar för alla sina utsläpp, även de som uppstår i andra länder till följd av svensk import och konsumtion.

I kommittémotion 2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 anför motionärerna att regeringen bör besluta om ett mål för konsumtionsbaserade klimatutsläpp i linje med det som enligt vetenskapen krävs för att klara Parisavtalet. Enligt yrkande 2 i motionen bör regeringen besluta om en strategi för att minska Sveriges konsumtionsbaserade klimatutsläpp för att uppnå det långsiktiga målet. Det är av största vikt att ett strukturerat och brett arbete med minskade konsumtionsutsläpp kommer igång snarast.

Ett liknande önskemål om en strategi framställs i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 182. I motionens yrkande 183 anføres att regeringen bör verka för att den offentliga sektorn går före och antar mål om att de konsumtionsbaserade utsläppen från offentlig sektor ska nå nära noll 2030. Klimatkraven i offentlig upphandling bör öka och åtgärder genomföras för att minska klimatpåverkan från offentlig konsumtion.

Enligt motion 2024/25:2502 av Mattias Vepså m.fl. (S) yrkande 2 bör det införas ett mål om konsumtionsbaserade utsläpp. Motionärerna understryker att samhället behöver en politik som förändrar den ohållbara konsumtionen och tar i tu med de totala svenska utsläppen. Även i motion 2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2 framförs att möjligheten att införa ett kompletterande klimatomål för Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp bör ses över.

Enligt motion 2024/25:103 av Rashid Farivar (SD) bör Sveriges nationella klimatomål avskaffas, och fokus bör inriktas på EU:s klimatlagstiftning. Detta kommer enligt motionären inte bara att minska den administrativa bördan utan också säkerställa att Sverige agerar i linje med övriga medlemsstater inom EU med en gemensam, tydlig och tvingande klimatlag som styrmedel.

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 9 bör förslaget från Miljömålsberedningen (SOU 2022:15) om att inkludera inrikesflyget i transportmålet till 2030 genomföras. Motionärerna anför att det finns en stor potential att minska utsläppen från inrikesflyget och påpekar att en stor andel av flygresorna sker mellan städer med mycket goda tågförbindelser, exempelvis mellan Stockholm och Göteborg.

Även i kommittémotion 2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73 och kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62 anføres att koldioxidutsläpp från inrikes flyg bör inkluderas i etappmålet för inrikes transporter till 2030. Motionärerna anför att transportsektorn behöver ställa om och att den snabba teknikutvecklingen skapar stora möjligheter till mer hållbara transportmodeller, drivmedel och transportsystem där utsläppen och miljöpåverkan från transporterna minskar, samtidigt som mobiliteten bevaras.

I kommittémotion 2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 anføres att man bör behålla det etappmål för inrikes transporter inom

miljömålssystemet som innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter, utom flyg, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Motionärerna menar att även om stora framsteg gjorts, och många åtgärder ligger i pipeline, behöver takten i transportsektorns omställning till fossilfrihet öka kraftigt för att det ska vara möjligt att nå klimatmålet för transportsektorn.

En utsläppsbudget

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 bör det klimatpolitiska ramverket byggas ut med en årlig utsläppsbudget för Sverige fram till 2040. Motionärerna anför att klimatförändringarna drivs av den totala mängden växthusgaser i atmosfären och det därför krävs styrning av hur mycket Sverige totalt kan släppa ut. Styrmedel och åtgärder bör utformas och genomföras utifrån de nya målen och delmålen. I yrkande 3 i motionen anfördes att det bör säkerställas att regeringen beräknar och fördelar koldioxidbudgeten på motsvarande sätt som regeringen i dag kontrollerar den ekonomiska budgeten. Ett ansvarigt organ behöver utses för att beräkna och fördela koldioxidbudgeten, motsvarande Finansdepartementets kontroll av den ekonomiska budgeten. Enligt yrkande 18 bör myndigheter och statliga bolag få en utsläppsbudget definierad i sina direktiv.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 3 framhålls vikten av att införa en svensk årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa att Sverige efterlever klimatmålen. Motionärerna anför att det bryter mot svensk lag och mot internationella överenskommelser att missa klimatmålen och att det också kommer att medföra höga kostnader för kommande generationer. Enligt yrkande 4 i motionen bör det införas en sanktion som innebär att om efterlevnaden av den årliga utsläppsbudgeten misslyckas ökar nästkommande års utsläppsminskningskrav med 8 procent.

EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 121 begärs att EU:s nya utsläppshandelssystem för utsläpp från bl.a. transporter (ETS 2) införs så tidigt som möjligt, i kombination med skärpta nationella åtgärder såsom höjd koldioxidskatt.

I kommittémotion 2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25 anfördes att ETS 2 bör införas i enlighet med regeringens förslag men att regeringen bör återkomma med konsekvensanalyser för områden som på frivillig grund omfattas av förslaget, såsom jordbruks- och skogsbrukssektorena. Motionärerna menar att det är uppenbart att effekter för den svenska konkurrenskraften borde belysas eftersom andra länder väljer att inte ta med dessa sektorer. Dessutom är det sannolikt att de ökade kostnaderna för jordbruket kommer att påverka livsmedelspriserna för svenska folket.

Klimatpolitiska rådet

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 5 bör Klimatpolitiska rådets utvärdering av regeringens klimatpolitik uppvärderas, och dess vetenskapliga rekommendationer bör vägleda arbetet för kommande år om regeringens klimatpolitik bedöms otillräcklig.

Enligt motion 2024/25:104 av Rashid Farivar m.fl. (SD) bör Sveriges klimatpolitiska råd avskaffas och dess uppgifter överföras till redan existerande myndigheter, såsom Naturvårdsverket.

Fossilfritt Sverige

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 83 anförs att den nationella samordnaren för Fossilfritt Sverige bör få sitt uppdrag förlängt och fördjupat. Motionärerna menar att det är absolut avgörande för klimatomställningen att regeringen har bra kanaler för att samverka med näringslivet kring dess omställning.

Klimatskadliga subventioner

I kommittémotion 2024/25:1921 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12 framhåller motionärerna att regeringen bör presentera en handlingsplan för hur klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid. Motionärerna anför att den tidigare regeringen avvecklade några få av dessa subventioner, och det brådskar med ytterligare åtgärder för att Sverige inte ska tappa styrfart för att nå nollutsläpp.

Metanutsläpp

I kommittémotion 2024/25:1330 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att ett mål bör antas om att minska utsläppen av metan från svensk konsumtion med 30 procent till 2030 jämfört med 2020. Enligt yrkande 2 bör också en handlingsplan antas för att minska dessa utsläpp. Sveriges konsumtion ger upphov till fossila metanutsläpp vid gas- och oljeutvinning samt till metanutsläpp från köttproduktion i andra länder. EU och Sverige har undertecknat den globala utfästelsen om metan som innebär att minska metanutsläppen med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2020. Detta internationella löfte behöver nu omsättas i handling. I yrkande 3 i motionen anförs att regeringen bör verka för att minska de territoriella utsläppen av metan. De territoriella utsläppen av metan uppstår exempelvis inom jordbruk och avfallshantering. Jordbrukets växthusgasutsläpp kan inte komma ned till noll men det finns metoder och tekniker som kan begränsa utsläppen av metan, och dessa bör främjas. Enligt yrkande 4 bör redovisningen av olika växthusgaser förbättras för att man ska kunna följa utvecklingen av metanutsläpp och andra växthusgaser bättre.

Kompletterande information

Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet

Det klimatpolitiska ramverket, som riksdagen beslutade om den 15 juni 2017 (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320) består av tre delar: riksdagsbundna mål för klimatpolitiken, en klimatlag som lagfäster att regeringens politik ska utgå från det långsiktiga, tidssatta utsläppsmål som riksdagen har fastställt samt inrättandet av ett klimatpolitiskt råd som ska utvärdera regeringens samlade politik utifrån hur förenlig den är med klimatmålen.

Enligt klimatlagen (2017:720) ska regeringen varje år lämna en klimatredovisning till riksdagen i budgetpropositionen. Syftet med klimatredovisningen är att underlätta för uppföljning och bedömning av de samlade klimateffekterna av alla politikområden. Klimatredovisningen ska innehålla

1. en redovisning av utsläppsutvecklingen
2. en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
3. en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Regeringen ska enligt klimatlagen vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan. Handlingsplanen ska lämnas till riksdagen året efter det att ordinarie val till riksdagen har hållits.

I klimathandlingsplanen (skr. 2023/24:59) redovisar regeringen hur det klimatpolitiska arbetet bör bedrivas under mandatperioden. Regeringens klimatpolitik utgår från det klimatpolitiska ramverket och syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktig, samhällsekonomiskt effektiv och stabil klimatpolitik. Samhällets alla aktörer ska ges långsiktiga förutsättningar att förbereda och fatta informerade beslut utifrån klimatpolitikens utformning. Regeringen anför att Sverige ska bedriva en ambitiös och effektiv klimatpolitik. Samtidigt är det viktigt att klimatomställningen sker med medborgarnas acceptans. Utan brett långsiktigt stöd är det omöjligt att genomföra klimatpolitiken. Den förutsätter att enskilda och företag kan agera, innovera, konsumera, investera, finansiera och producera mer klimatsmart och att välbefindandet ökar. Det är i grunden samma faktorer som driver tillväxt. Klimatomställningen förutsätter tillväxt, men den driver också tillväxt. Klimatfrågan kan enligt regeringen bara lösas i en ekonomi som växer och präglas av ökad konkurrenskraft, tillväxt, stärkt beredskap och resiliens. Svenska företag har varit tidigt ute och har hittat möjligheter att dra nytta av den förändring som sker globalt. En ambitiös, långsiktig och effektiv klimatpolitik innebär därmed en möjlighet för det svenska näringslivet att ta marknadsandelar och komma in på helt nya marknader med sina fossilfria produkter, tjänster och tekniska lösningar.

I klimathandlingsplanen framhåller regeringen det tydliga fokuset på att alla åtgärder som vidtas måste vara delar av en större plan för att nå hela vägen

till nettonoll. Tidiga utsläppsminskningar är viktiga, särskilt som klimat-effekterna av koldioxidutsläppen är kumulativa, men åtgärderna för att minska utsläppen i närtid måste passa in i planen för att nå hela vägen till nettonoll med ökat välbefinnande. Insikten om behovet av en rättvis omställning som accepteras och upplevs som rimlig av breda grupper över tid har också stärkts. Att genomföra klimatomställningen kräver en politik som accepteras brett. Det sker i ett samhälle som förenar ett växande välbefinnande med reducerade utsläpp, utan stora inskränkningar i människors frihet och levnadsstandard. Regeringen anför att den möjliggör de många beslut som genomför klimatomställningen – genom effektiva och acceptabla styrmedel, förutsättningar för företagens omställning och fossilfria värdekedjor, ökad elektrifiering och ett utvecklat energisystem. Därmed läggs grunden för att nå hela vägen till netto noll.

I sin behandling av skrivelsen om klimathandlingsplanen anförde utskottet bl.a. att det klimatpolitiska arbete som presenteras i handlingsplanen, inklusive de beslutade och planerade åtgärder som regeringen avser att vidta, är väl avvägt och att den beskrivna politiken kommer att kunna få brett stöd i olika grupper över hela landet (bet. 2023/24: MJU15).

Den 24 oktober 2024 beslutade regeringen att en särskild utredare ska analysera om styrmedel kan utformas för att fasa ut fossila bränslen ur de sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR) i den takt som krävs för att på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet (dir. 2024:98). Utredaren ska också analysera vilka styrmedel det i så fall kan vara. Syftet med den s.k. Styrmedelsutredningen är att säkerställa dels att åtagandena nås utan att hushåll och näringsliv drabbas av orimligt höga kostnader, dels att fossila bränslen fasas ut på ett säkert och acceptabelt sätt som gör att Sveriges och näringslivets konkurrenskraft kan bibehållas och stärkas och som inte leder till hämmande regelverk eller får skadliga effekter för delar av landet eller samhället. Uppdraget ska redovisas senast den 4 maj 2026.

När det gäller förvärv av utsläppsutrymme anförde utskottet bl.a. följande vid sin behandling av regeringens klimathandlingsplan (bet. 2023/24: MJU15):

Utskottet vill framhålla att fokus för klimatpolitiken bör vara att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt ta bort och minska koldioxidutsläpp och även att skapa negativa utsläpp via kompletterande åtgärder. Som framgår ovan delar utskottet regeringens uppfattning att utöver utsläppsminskningar bör förvärv av utsläppsutrymme från andra medlemsstater vara en av möjligheterna för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ESR- och LULUCF-sektorena. Det är välbetänkt, som anges i skrivelsen, att genomföra en analys för att identifiera lämpliga tillvägagångssätt för förvärv av utsläppsutrymme, inklusive potentiella utsläppsminskande projekt där Sverige kan ingå redan på kort sikt.

I regeringens skrivelse 2023/24:97 Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning bedömer regeringen att ett förbättrat

kunskapsunderlag kring klimatförändringens påverkan på havs- och vattenmiljön är centralt för att öka beredskapen och vidareutveckla en adaptiv förvaltning från källa till hav.

I proposition 2023/24:156 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske anför regeringen att kopplingen mellan hav, klimatförändringar och havsförurning bör beaktas i allt relevant åtgärdsarbete för att minska effekterna av en allt snabbare klimatförändring. Av propositionen framgår det bl.a. att havet har en stor betydelse för klimatet och bromsar dagens klimatförändringar. Havet absorberar 25 procent av koldioxidutsläppen och 90 procent av värmen. Men absorptionen av värme och koldioxid har även effekter på havet och dess ekosystem. Ett friskt hav kan fungera som en kolsänka, medan ett ekosystem i obalans i stället kan leda till ökad klimatpåverkan. Klimatförändringarna riskerar dels att minska havets förmåga att producera fisk och binda kol, dels att i grunden förändra ekosystemet så att dess nyttor och förmåga att stödja samhället försvagas. Klimatförändringarna ställer ökade krav på åtgärdsarbetet inom vatten- och havsmiljöförvaltningen. För att kompensera för de negativa effekterna av klimatförändringarna behöver ambitionen för åtgärdsarbetet mot övriga typer av mänsklig påverkan höjas ytterligare. Detta innebär att stärka mål och gränsvärden men framför allt att accelerera åtgärdsarbetet.

Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål samt en utsläppsbudget

Miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan som riksdagen har beslutat om innebär att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s klimatkonvention ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. I samband med att det klimatpolitiska ramverket antogs i juni 2017 beslutade riksdagen om en ny precisering för miljömålet som innebär att den globala medeltemperaturökningen begränsas till långt under 2 grader Celsius jämfört med förindustriell nivå och att ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius jämfört med förindustriell nivå. Vidare angavs att Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320). Denna precisering ligger i linje med temperaturmålet i Parisavtalet.

Riksdagsbeslutet omfattade också flera etappmål inom miljömålssystemet som bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. De kvarvarande utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium, exklusive markanvändningssektorn, ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990.

För de sektorer (främst vägtransporter, egen uppvärmning av bostäder och lokaler, arbetsmaskiner samt jordbruket) som omfattas av ansvarsfördelningsförordningen⁵ (ESR) finns det nationella etappmål för 2030 och 2040. Etappmålen anger att växthusgasutsläppen bör vara minst 63 respektive 75 procent lägre än utsläppen 1990.

Riksdagen har även beslutat om ett etappmål som innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010.

Regeringen gav den 22 oktober 2020 ett tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (M 2010:04) om att föreslå en samlad strategi för minskad klimatpåverkan från konsumtion (dir. 2020:110). Den klimatteffekt som svensk export av varor och tjänster ger i jämförelse med produktion i andra länder skulle analyseras, beskrivas och synliggöras. Miljömålsberedningen överlämnade den 7 april 2022 betänkandet Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15). Miljömålsberedningen föreslog att riksdagen beslutar om ett långsiktigt klimatmål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion – ett mål inom ramen för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan – om att nå nettonollutsläpp till 2045. Miljömålsberedningen föreslog även i samma utredningsbetänkande att koldioxidutsläpp från inrikes flyg ska inkluderas i etappmålet för inrikes transporter till 2030.

Regeringen bedömde i klimathandlingsplanen att Sverige inte bör gå vidare med Miljömålsberedningens förslag att inkludera inrikes flyg i etappmålet för transporter till 2030 eller utrikes flyg i det långsiktiga klimatmålet till 2045. I stället bör regeringen driva på för en högre ambition på europeisk och global nivå samt stödja svenska flygaktörers omställningsarbete i linje med de globala och europeiska överenskommelserna.

När det gäller frågor om utsläppsbudget behandlade utskottet motionsyrkanden om detta senast i betänkande 2023/24: MJU15 om klimathandlingsplanen. Utskottet hänvisade bl.a. till att det klimatpolitiska arbete som presenterades i planen, inklusive de beslutade och planerade åtgärderna, var väl avvägt och kommer att kunna få ett brett stöd i olika grupper över hela landet. Motioner om denna fråga ledde inte till någon åtgärd från utskottets sida.

Den 23 januari 2025 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen om utformningen av svenska etappmål till 2030 (dir. 2025:3). Miljömålsberedningen ska bl.a.

- analysera hur effektiviteten av styrningen mot de svenska etappmålen till 2030 påverkas av EU:s klimatpaket 55-procentspaketet, inklusive Sveriges åtaganden inom ESR och LULUCF, med utgångspunkten att målet om nettonollutsläpp senast 2045 och negativa utsläpp därefter ligger fast och att Sverige ska leva upp till Parisavtalet

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 av den 30 maj 2018 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 (Effort Sharing Regulation, ESR).

- analysera och redovisa skillnaderna mellan Sveriges etappmål till 2030 och åtaganden enligt ESR och LULUCF
- analysera det fortsatta behovet av ett nationellt sektorsmål för inrikes transporter till 2030 utifrån de överenskommelser som nåtts inom 55-procentspaketet, koldioxidkrav för tunga fordon och Sveriges åtaganden enligt ESR och LULUCF
- analysera hur de kompletterande åtgärderna som finns i det klimatpolitiska ramverket samspelar med eller är i konflikt med 55-procentspaketet.

Miljömålsberedningen ska även bl.a. lämna förslag på hur svenska etappmål till 2030 kan utformas för att bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU och på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt styra mot det långsiktiga målet om nettonollutsläpp senast 2045. I förslaget ska beredningen

- utgå från att integriteten och ambitionsnivån inom det klimatpolitiska ramverket hålls intakt med sikte mot 2045
- utgå från att det ska finnas möjlighet att nyttja de flexibilitetsmekanismer som finns i ESR-förordningen och LULUCF-förordningen
- redovisa för- och nackdelar med mer specificerade mål för de olika typerna av kompletterande åtgärder och överväga om det finns behov av sådana mål.

Regeringen anför i direktiven att den avser att återkomma till frågan om en översyn av Sveriges etappmål till 2040, bl.a. eftersom det kommer att dröja ytterligare innan ett mål inom EU till 2040 beslutas och det blir klart vilken klimatpolitik som ska syfta till att nå det målet och vilka åtaganden Sverige kommer att ha inom EU till 2040. Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2025.

EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer

Ett nytt utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer (ETS 2) kommer att införas 2027 eller 2028 beroende på prisutvecklingen för olja och gas. Utsläppshandelssystemet omfattar utsläpp från uppvärmning av byggnader och vägtransporter samt vissa andra utsläpp som inte omfattas av det befintliga handelssystemet EU ETS. Medlemsstater kan välja att inkludera ytterligare sektorer som inte obligatoriskt ingår i ETS 2 eller EU ETS.

I maj 2024 lade regeringen fram en proposition om genomförandet av ETS 2 i Sverige som riksdagen senare biföll (prop. 2023/24:142, bet. 2024/25:MJU3, rskr. 2024/25:4). I propositionen anför regeringen att Sverige bör använda möjligheten att inkludera fler verksamheter i ETS 2 än de som omfattas av bilaga III till utsläppshandelsdirektivet. Det nya utsläppshandelssystemet kommer därmed att inkludera i princip all förbränning av fossila bränslen i sektorer utöver de som obligatoriskt omfattas av något av de två handelssystemen. Fler sektorer bör enligt propositionen inkluderas redan när

systemet börjar användas. I propositionen beskrivs också lagändringarnas konsekvenser.

Regeringen bedömer att konsumenter och verksamheter fullt ut bör kompenseras för de effekter på drivmedelspriser som uppstår genom ETS 2 och regeringen anger att den avser att återkomma med ett sådant förslag. Regeringen avser därför att analysera hur EU:s sociala klimatfond bäst kan nyttjas i Sverige för att möjliggöra en ambitiös klimatpolitik och skapa acceptans för klimatpolitiska styrmedel. Regeringen avser att konkretisera detta arbete ytterligare i den sociala klimatplan som ska lämnas till Europeiska kommissionen senast den 30 juni 2025.

Den 24 oktober 2024 tillsatte regeringen utredningen Styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU (dir. 2024:98). Utredaren ska bl.a. analysera och föreslå åtgärder för att konsumenter och verksamheter fullt ut ska kompenseras för de effekter på drivmedelspriserna som införandet av ETS 2 medför. Uppdraget ska redovisas senast den 4 maj 2026.

Klimatpolitiska rådet

Den 23 januari 2025 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (M 2010:04) om utformningen av svenska etappmål till 2030 (dir. 2025:3). Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2025. Beredningen ska bl.a. föreslå ett utvidgat uppdrag för Klimatpolitiska rådet och se över reglerna för förordnandet av ledamöter i rådet. Miljömålsberedningen ska därför bl.a.

- analysera hur Klimatpolitiska rådets arbete ytterligare kan bidra till en samhällsekonomiskt effektiv klimatpolitik
- lämna förslag på ett utvidgat uppdrag till Klimatpolitiska rådet att utvärdera politiken för att genomföra strukturomvandlingen till noll nettoutsläpp av växthusgaser senast 2045 på ett kostnadseffektivt sätt och med acceptabla konsekvenser för företag och privatpersoner i hela landet och utvärdera regeringens politik för att minska de globala utsläppen av växthusgaser
- med utgångspunkt i den modell som används för Finanspolitiska rådet, men med beaktande av de organisatoriska skillnader som finns mellan myndigheterna, se över och lämna förslag på hur ledamöter i Klimatpolitiska rådet bör nomineras och utses
- se över och lämna förslag på hur mandatperioden för ledamöter i Klimatpolitiska rådet bör vara reglerad.

Fossilfritt Sverige

Fossilfritt Sverige (M 2016:05) är en kommitté underställd regeringen. Kommittén har under ledning av en nationell samordnare arbetat för att skapa ett engagemang, inte minst inom näringslivet, för att Sveriges klimatmål ska

nås. Ett antal branscher som stå för en stor majoritet av Sveriges utsläpp av växthusgaser har presenterat färdplaner för fossilfri konkurrenskraft, där deras bidrag till de svenska klimatmålen tydliggörs.

Den 12 december 2024 beslutade regeringen att bredda Fossilfritt Sveriges uppdrag de kommande två åren. I ett tilläggsdirektiv specificeras att kommittén under ledning av den nationella samordnaren nu ska stödja näringslivets arbete med att utveckla, genomföra, följa upp och uppdatera sina färdplaner för klimatomställningen. I uppdraget ingår också att främja ökad efterfrågan på fossilfria och resurseffektiva produkter och tjänster, exempelvis genom samordnad kravställning i den offentliga upphandlingen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2026.

Klimatskadliga subventioner

I svaret på en skriftlig fråga (fr. 2023/24:502) den 31 januari 2024 om ökningen av de fossila subventionerna anförde finansminister Elisabeth Svantesson (M) bl.a. följande:

Regeringens klimatpolitiska arbete utgår i enlighet med klimatlagen från det klimatpolitiska ramverket och det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som riksdagen har fastställt att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Sverige ska bedriva en ambitiös och effektiv klimatpolitik. Samtidigt är det viktigt att klimatomställningen sker med medborgarnas acceptans. Den förra regeringen pressade hushåll hårt med en hög reduktionsplikt och höga drivmedelsskatter. För att åstadkomma en inkluderande klimatomställning behöver klimatpolitiken ta ett helhetsperspektiv för hela samhället. Det ska vara möjligt att bo, verka och leva i hela landet och samtidigt vara en del av klimatomställningen. Legitimitet hos medborgarna är en förutsättning för omställningen. Av dessa skäl har regeringen sänkt skatten på drivmedel, sänkt reduktionsplikten och höjt avdraget för resor till och från arbetet. Regeringen har samtidigt presenterat en klimathandlingsplan som ger goda förutsättningar att nå hela vägen till noll nettoutsläpp till 2045.

Prissättning av utsläpp av växthusgaser är centralt för en ambitiös och effektiv klimatpolitik. Återkommande studier från OECD visar att Sverige i ett internationellt perspektiv har ett högt pris på sådana utsläpp. I regeringens årliga skrivelse Redovisning av skatteutgifter redogörs för de effekter på skatteintäkterna som uppstår till följd av särregleringar i skattelagstiftningen. I skrivelsen förtydligas också att en skatteutgift inte definitionsmässigt ska ses som ett stöd eller en subvention. Det är alltså missvisande att summera skatteutgifter som ett mått på hur effektiv och ambitiös ett lands klimatpolitik är.

Klimatomställningen kräver en balanserad politik av väl avvägda långsiktiga åtgärder. I årets budgetproposition satsade därmed regeringen ytterligare 4 miljarder kronor på bl.a. Klimatklivet. För att klara klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver Sverige även ett robust och leveranssäkert elsystem. För att stärka förutsättningarna för investeringar i ny kärnkraft föreslog därför regeringen i budgetpropositionen för 2024 att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för lån till investeringar i ny kärnkraft som uppgår till 400 miljarder kronor. Regeringen har även tillsatt en

nationell kärnkraftsamordnare som ska stödja regeringens arbete med att främja ny kärnkraft. En utredare har också fått i uppdrag att lämna förslag på modeller för finansiering och riskdelning för nya kärnkraftreaktorer. En långsiktig, hållbar elförsörjning är nyckeln till att klara klimatutmaningen.

Naturvårdsverket ska inom ramen för uppdraget att rapportera miljöskadliga subventioner (KN2024/01861) även bistå Regeringskansliet vid rapporteringen till Europeiska kommissionen. Naturvårdsverket ska rapportera uppgifterna om de miljöskadliga subventionerna i enlighet med Regeringskansliets anvisningar och enligt Europeiska kommissionens tidsplan för när Sveriges rapportering om miljöskadliga subventioner ska vara slutförd.

I svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:746) den 12 februari 2025 anförde klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari bl.a. följande.

Det är primärt genom att göra gröna investeringar lönsamma och attraktiva som EU kommer att kunna nå sina långsiktiga klimatmål och bidra till sina åtaganden enligt Parisavtalet. Regeringen verkar för att minska fossil konsumtion och på sikt helt fasa ut fossil energianvändning inom både EU och globalt. Här är EU:s system för utsläppshandel och tillgången på fossilfri el centrala. Andra viktiga styrmedel är investeringsstöd till näringslivets omställning, regeringens reformerade reduktionsplikt och åtgärder för att främja elektrifieringen av transportsektorn. Sammantaget bidrar dessa styrmedel till att det blir allt mindre attraktivt att investera i fossil utvinning och att öppna nya fossila reserver.

— — —

Genom att frigöra mer privat kapital och att göra gröna investeringar mer attraktiva kan vi påskynda och förverkliga klimatomställningen. Regeringen följer fortlöpande hur klimatomställningen framskrider, och analyserar vid behov frågan om det behövs ytterligare styrmedel.

Metanutsläpp

Metan är en kraftig växthusgas vars klimatpåverkan är mycket högre än koldioxid. Enligt FN:s miljöprogram Unep står metan för ca en tredjedel av den genomsnittliga globala uppvärmning om 1,1 grader som skett hittills jämfört med förindustriell tid. Av Sveriges metanutsläpp kommer ca tre fjärdedelar från jordbruket, men utsläpp sker även i bl.a. avfallssektorn.

På FN:s klimatkonferens COP 26 i Glasgow 2021 antogs en utfästelse om minskade metanutsläpp globalt – den globala utfästelsen om metan. Den innehåller ett gemensamt mål om att minska metanutsläppen med 30 procent till 2030 jämfört med 2020 års nivåer. För att följa upp hur utfästelsen infrias uppmanades de länder som undertecknat den att införa klimatkonferensen COP 27 lämna in nationella handlingsplaner. Som ett led i att infria utfästelsen lämnade Sverige i november 2022 in en metanhandlingsplan som beskriver nuvarande utsläpp, styrmedel och åtgärder.

I klimathandlingsplanen anför regeringen att jordbrukssektorns utsläpp, där utsläppen från djurens fodersmältning, hanteringen av stallgödsel samt utsläppen från gödslad och kalkad jordbruksmark ingår, består av ungefär lika stora delar metan och lustgas. Utsläppen av metan kommer framför allt från idisslarnas fodersmältning och till en viss del från hantering av stallgödsel,

medan utsläpp av lustgas kommer från hantering av stallgödsel och från gödslad jordbruksmark. Dessa utsläpp måste enligt regeringen på sikt minska för att Sverige och EU ska nå sina klimatåtaganden. Regeringen bedömer i klimathandlingsplanen att det är svårare inom jordbruket än inom andra sektorer att minska utsläppen av växthusgaser kraftigt på ett kostnadseffektivt och konkurrensneutralt sätt. Nationella styrmedel för att minska Sveriges utsläpp i jordbruket får inte hämma sektorns konkurrenskraft eller riskera att leda till läckage av utsläpp. Åtgärder för ökad produktivitet och resurseffektivitet kan emellertid enligt regeringen ge både lägre växthusgasutsläpp och ökad lönsamhet i jordbruket. I takt med att den tekniska utvecklingen förbättrar möjligheterna att minska utsläppen från jordbrukssektorn bör Sverige verka för att på EU-nivå införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp. Det är väsentligt att styrningen inte snedvrider konkurrensen på livsmedelsmarknaden, skapar läckage av utsläpp eller hämmar livsmedelsproduktionen. Regeringen anför vidare att den i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24: MJU2, rskr. 2023/24:98) tillfört medel för 2024 och åren därefter till metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion samt till att testa åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Regeringen anför att dessa medel bör bidra till att bygga upp kunskapen om effektiva åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp samt att utveckla metoder för att bättre kunna dels tillämpa åtgärder som gör jordbrukets mer klimat-effektivt, dels beräkna klimateffekter av åtgärder inom jordbruket.

Utskottets ställningstagande

Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet

Utskottet vill påminna om att regeringen har uttalat att det klimatpolitiska arbetet ska utgå från det klimatpolitiska ramverket och det långsiktiga, tidssatta utsläppsmål som riksdagen fastställt, att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att fokus för klimatpolitiken därför bör vara att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt eliminera de utsläpp som kan tas bort, minska de utsläpp som inte går att ta bort helt och därutöver skapa negativa utsläpp via kompletterande åtgärder. På så sätt leder regeringens klimatpolitik till att nettoutsläppen passerar noll för att efter 2045 vara negativa. Utskottet delar regeringens bedömning i klimathandlingsplanen att omställningen, rätt tillvaratagen, kan skapa fler jobb, ökad tillväxt och stärkt välfärd.

Att vara världsledande i omställningen innebär stora möjligheter men kan också innebära utmaningar och förändringar som slår hårdare mot vissa grupper än andra. Som regeringen anför är det därför viktigt att medborgare, civilsamhälle och företag i hela landet har förutsättningar att vara en del av utvecklingen och ta del av fördelarna med klimatomställningen. För att lyckas

med att nå hela vägen till nettonollutsläpp behöver alla relevanta samhälls-aktörer i hela landet inkluderas i klimatomställningen, såväl näringsliv som civilsamhället och medborgare. Sammantaget ger 55-procentspaketet, de åtgärder som regeringen redan har vidtagit, pågående utredningar och uppdrag samt förslag på åtgärder och analyser i klimathandlingsplanen Sverige goda förutsättningar att nå det långsiktiga klimatmålet. En grundförutsättning är enligt klimathandlingsplanen att EU:s klimatambition bibehålls och att det arbete som regeringen har påbörjat fortsätter och utvecklas.

I sin behandling av skrivelsen om klimathandlingsplanen anförde utskottet bl.a. att det klimatpolitiska arbete som presenteras i handlingsplanen, inklusive de beslutade och planerade åtgärder som regeringen avser att vidta, är väl avvägt och att den beskrivna politiken kommer att kunna få brett stöd i olika grupper över hela landet. Utskottet vidhåller denna bedömning.

Utskottet är väl medvetet om att havet har en stor betydelse för klimatet och att klimatförändringarna påverkar havsmiljön, och utskottet konstaterar att dessa frågor hanteras inom ramen för Sveriges klimat- och havsmiljöarbete. Utskottet ser inte skäl att nu ta något initiativ när det gäller motionsförslaget om klimatredovisningens innehåll.

När det gäller förvärv av utsläppsutrymme vidhåller utskottet sin tidigare inställning, som redovisas ovan, att det är välbetänkt att genomföra en analys för att identifiera lämpliga tillvägagångssätt för förvärv av utsläppsutrymme, inklusive potentiella utsläppsminskande projekt, där Sverige kan ingå redan på kort sikt.

Sammantaget anser utskottet att det som nu anförts talar för att det i dagsläget inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2024/25:1789 (S) yrkande 1, 2024/25:2294 (S) yrkande 1, 2024/25:2514 (S) yrkande 16, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 1 och 198, 2024/25:2694 (S), 2024/25:3037 (MP) yrkande 195, 2024/25:3109 (S) yrkandena 2–4 och 2024/25:3169 (C) yrkande 1. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål samt en utsläppsbudget

Klimatpolitiken bör styra mot det långsiktiga klimatmålet att nå noll netto-utsläpp av växthusgaser senast 2045 och därefter negativa utsläpp. De nationella etappmålen är viktiga kontrollstationer på vägen mot det långsiktiga klimatmålet. Utskottet ser positivt på att Miljömålsberedningen har fått i uppdrag att se över utformningen av de nationella etappmålen så att de bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU. Beredningen ska också se över behovet av etappmålet för inrikes transporter till 2030. Utskottet noterar vidare att regeringen avser att återkomma till frågan om en översyn av Sveriges etappmål till 2040.

Utskottet står bakom regeringens bedömning i klimathandlingsplanen att Sverige inte bör gå vidare med Miljömålsberedningens förslag att inkludera

inrikes flyg i etappmålet för transporter till 2030 eller utrikes flyg i det långsiktiga klimatmålet till 2045. I stället bör regeringen driva på för en högre ambition på europeisk och global nivå när det gäller flygets utsläpp samt stödja svenska flygaktörers omställningsarbete i linje med de globala och europeiska överenskommelserna.

Mot bakgrund av det som anförts och det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2024/25:103 (SD), 2024/25:1316 (MP) yrkandena 1 och 2, 2024/25:1927 (V) yrkande 5, 2024/25:2294 (S) yrkande 2, 2024/25:2502 (S) yrkande 2, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 2, 3, 4, 9, 18, 182 och 183, 2024/25:2947 (C) yrkande 73, 2024/25:3126 (S) yrkande 5 och 2024/25:3169 (C) yrkandena 3, 4 och 62.

EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer

Införandet av ett nytt utsläppshandelssystem för utsläpp från vägtransporter och uppvärmning av byggnader (ETS 2) innebär att EU kommer att ha en gemensam grundläggande prissättning i sektorer där utsläppsminskningarna på många håll i unionen varit otillräckliga. Systemet innebär en etablering av ett styrmedel som på sikt kommer att ha stor potential att minska unionens utsläpp på ett kostnadseffektivt sätt samt bidra till olika medlemsstaters nationella åtaganden. Utskottet välkomnar att regeringen vid införandet av dessa regler har valt att inkludera ytterligare sektorer i ETS 2 som inte obligatoriskt ingår i EU ETS eller ETS 2. Regeringen har i proposition 2023/24:142 beskrivit lagändringarnas konsekvenser. Motionerna 2024/25:2613 (MP) yrkande 121 och 2024/25:3109 (S) yrkande 25 får därmed i huvudsak anses tillgodosedda. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Klimatpolitiska rådet

Utskottet noterar att regeringen har uppdragit åt Miljömålsberedningen att föreslå ett utvidgat uppdrag för Klimatpolitiska rådet och se över reglerna för hur ledamöter i rådet ska förordnas. I uppdraget ingår att analysera hur Klimatpolitiska rådets arbete ytterligare kan bidra till en samhällsekonomiskt effektiv klimatpolitik. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och avstyrker därför motionerna 2024/25:104 (SD) och 2024/25:3169 (C) yrkande 5.

Fossilfritt Sverige

Fossilfritt Sverige samlar en mängd aktörer och spelar en viktig roll i klimatarbetet. De färdplaner som Fossilfritt Sverige överlämnar till regeringen utgör viktiga underlag för regeringens arbete samtidigt som de bidrar till en ökad samsyn och ett gemensamt engagemang i frågan. Utskottet konstaterar att regeringen har beslutat att bredda uppdraget för Fossilfritt Sverige de kommande två åren. Fossilfritt Sverige ska nu stödja näringslivets arbete med att utveckla, genomföra, följa upp och uppdatera sina färdplaner för klimat-

omställningen. I uppdraget ingår också att främja en ökad efterfrågan på fossil-fria och resurseffektiva produkter och tjänster, exempelvis genom samordnad kravställning i den offentliga upphandlingen.

Motion 2024/25:2613 (MP) yrkande 83 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Klimatskadliga subventioner

När det gäller utfasningen av klimatskadliga subventioner vill utskottet framhålla vikten av effektiva styrmedel och tillgången på fossilfri el. Faktorer som bidrar till utfasningen är EU:s system för utsläppshandel, investeringsstöd till näringslivets omställning och åtgärder för att främja elektrifieringen av transportsektorn. I sammanhanget kan nämnas att regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska analysera frågan om styrmedel för att fasa ut fossila bränslen. Utskottet ser positivt på att en sådan översyn görs.

Utskottet välkomnar vidare att regeringen inom ramen för de internationella klimatförhandlingarna och andra diplomatiska kanaler driver på för att minska fossil konsumtion och även arbetar för finansiella reformer och styrmedel som bidrar till utfasningen av fossila subventioner.

Mot denna bakgrund avstyrks motion 2024/25:1921 (V) yrkande 12.

Metanutsläpp

Utskottet kan konstatera att regeringen inför klimatkonferensen COP 27 lämnade in Sveriges nationella metanhandlingsplan med en beskrivning av utsläpp, styrmedel och åtgärder. Minskningar av metanutsläpp behövs inom flera sektorer, men en stor del av utsläppen sker inom jordbruket. Regeringen bedömer i klimathandlingsplanen att det är svårare inom jordbruket än inom andra sektorer att minska utsläppen av växthusgaser kraftigt på ett kostnadseffektivt och konkurrensneutralt sätt. Nationella styrmedel för att minska Sveriges utsläpp i jordbruket får inte hämma sektorns konkurrenskraft eller riskera att leda till läckage av utsläpp. I takt med att den tekniska utvecklingen förbättrar möjligheterna att minska utsläppen från jordbrukssektorn bör Sverige, som regeringen anför, verka för att på EU-nivå införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp.

Utskottet vill påminna om att regeringen har gjort en satsning i budgeten för 2024 och åren därefter på metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion samt att testa åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Dessa medel bör bidra till att bygga upp kunskapen om bl.a. effektiva åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp samt att utveckla metoder för att förbättra jordbrukets klimateffektivitet. Därmed avstyrks motion 2024/25:1330 (MP) yrkandena 1–4.

Offentligt ledarskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om integrerade klimatmål och myndighetsstyrning, offentliga inköp, standardisering för klimatomställningen samt länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll i klimatomställningen.

Jämför reservation 24 (MP), 25 (C), 26 (C), 27 (MP) och 28 (MP).

Motionerna

Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5 bör regeringen genomföra en konkret integrering av klimatmålen i alla politikområden. För att samlas bakom det samhällsprojekt som klimatomställningen innebär krävs enligt motionärerna ett tydligt politiskt ledarskap. Klimatlagens intention om konkret integrering av klimatmålen i alla politikområden behöver realiseras och klimatkollegiet bör återinrättas inom Regeringskansliet. Enligt yrkande 7 bör alla relevanta samhällsmål formuleras så att de bidrar till, och inte motverkar, uppfyllandet av klimatmålen. Motionärerna menar att klimat- och miljöfrågorna behöver integreras i arbetet i alla politikområden och sektorer och på alla nivåer i samhället.

Offentliga inköp

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35 betonas vikten av att kontrollera att man följer de nyligen införda kraven om att alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2024.

Standardisering för klimatomställningen

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 13 bör det införas en standardiserad redovisning av klimatåtgärder till stöd för företag och organisationer som redovisar sina direkta och indirekta klimatutsläpp.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 34 bör regeringen ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser. Myndigheterna bör bistå företagen i att beräkna sina utsläpp, både direkta och indirekta, på ett sätt som är förenligt med internationell standard. Myndigheterna bör även ta fram tydliga rekommendationer och standarder som kan vägleda företagen att välja klimatkompensationsprojekt.

Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 11 anförs att det bör genomföras ett myndighetslyft för kommunernas och regionernas klimatomställning i enlighet med underlaget till den klimatpolitiska handlingsplanen 2023. Genom att ge relevanta myndigheter ett tydligt och långsiktigt uppdrag, inklusive förstärkta medel för att utveckla intern och extern myndighetssamverkan, får kommunerna och regionerna ett förbättrat stöd för arbetet med klimatomställning. Enligt yrkande 12 bör inrättandet av en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner stödjas i enlighet med underlaget inför den klimatpolitiska handlingsplanen 2023 och Klimatkommunernas förslag om klimatavtal. Yrkande 14 i motionen tar upp frågan om att förstärka länsstyrelsernas uppdrag att leda och samordna energi- och klimatomställningen på lokal och regional nivå. Funktionen är central och därför bör enligt motionärerna en långsiktig finansiering av uppdraget säkerställas.

Enligt motion 2024/25:451 av Serkan Köse (S) bör man överväga möjligheten att inrätta en nationell klimatsamordnare med uppgift att samordna, leda och övervaka Sveriges klimatsatser inom olika sektorer och myndigheter. Enligt motionären skulle en samordnare ha mandat att säkerställa att alla sektorer och myndigheter arbetar mot gemensamma klimatmål samt att klimatpolitiken genomförs på ett effektivt och sammanhängande sätt.

Kompletterande information

Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning

När det gäller frågan om integrerade klimatmål och myndighetsstyrning anförde regeringen bl.a. följande i klimathandlingsplanen (skr. 2023/24:59):

De klimatmål som riksdagen beslutat om till 2030, 2040 och 2045 är sektorsövergripande. Regeringen konstaterar att aktörer inom alla sektorer och på alla nivåer behöver bidra för att klimatmålen ska kunna nås.

Klimat- och miljöfrågorna behöver enligt regeringen fortsatt integreras i arbetet i alla sektorer och på alla nivåer i samhället. Motstående intressen behöver lyftas fram och analyseras som ett underlag för politiska avvägningar mellan olika intressen. Klimatpåverkan och klimatmål bör därför vägas in i målutformningen i samband med översyn av mål inom utgiftsområden som har en direkt eller indirekt påverkan på utsläpp av växthusgaser.

Omställningen är en unik möjlighet att ta tillvara den tillväxtpotential som industrins omställning utgör och stärka Sveriges motståndskraft mot globala störningar. För att nå dit blir det centralt att säkerställa att strukturomvandlingen håller tempo och kan ske utan stora sociala och ekonomiska slitningar. Omställningen kan även, om den genomförs på rätt sätt, bidra till att stärka Sveriges beredskapsförmåga och förmågan att ställa om och producera även i lågkonjunktur och vid kris eller krig. Klimatomställningen berör i princip alla politikområden, t.ex. näringspolitik, energipolitik, regional utvecklingspolitik, utbildningspolitik, arbetsmarknadspolitik och transportpolitik.

Regeringen delar Statskontorets och Klimatpolitiska rådets bedömning och inriktningen i förslaget från Sveriges klimatstrategi (KN2023/03828) att styrningen av relevanta myndigheter bör ses över för att möjliggöra en mer långsiktig styrning med utgångspunkt i klimatlagen. Genom tydliga uppgifter i relevanta myndigheters instruktioner får myndigheterna bättre förutsättningar att bidra till att nå klimatmålen, stärka konkurrenskraften och Sveriges beredskap på kort och lång sikt. Det förbättrar också myndigheternas förutsättningar att planera och prioritera inom verksamheten med hänsyn till klimatmålen, samt göra det möjligt för myndigheterna att långsiktigt bygga upp kompetens på området. Det skulle även underlätta för myndigheterna att inom ramen för sina uppdrag själva ta initiativ som säkerställer en grön omställning på klimatområdet.

Myndigheters uppgifter kopplade till klimatomställningen bör preciseras i myndigheternas instruktioner.

Offentliga inköp

Enligt förordningen (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar ska en myndighets nyinköpta eller nyleasade personbilar och lätta lastbilar som huvudregel vara miljöbilar fr.o.m. den 1 juni 2024. Kraven på vad som anses vara en miljöbil trappas upp 2026 och 2030.

Transportstyrelsen har regeringens uppdrag att sammanställa och följa upp arbetet med miljökrav för statliga myndigheters bilar och bilresor. Myndigheterna rapporterar årligen in uppgifter till Transportstyrelsen om nytillkomna bilar och upphandlingar av bilhyra och taxiresor.

Standardisering för klimatomställningen

Klimatkompensation innebär att en enskild betalar för en minskning av en angiven mängd utsläpp någon annanstans eller att mängden utsläpp tas upp i skog och mark. Man kan köpa en utsläppsminskning som skapats genom klimatkompensationsprojekt, t.ex. energiåtgärder där fossila bränslen byts mot förnybar energi, eller i projekt som ökar upptaget av koldioxid genom t.ex. plantering av träd.

För att säkerställa att kompensationsåtgärder är verkningsfulla finns det olika certifieringar och standarder. Det oberoende forskningsinstitutet IVL Svenska Miljöinstitutet erbjuder oberoende rådgivning om kompensationsåtgärder. Vid IVL pågick även 2021–2022 projektet nordisk dialog om klimatkompensation som finansieras av Nordiska ministerrådet. Projektets syfte är att sammanföra nordiska intressenter för att ta fram ett kunskapsunderlag om hur klimatkompensation kan genomföras på ett sätt som ger påtagliga bidrag till Parisavtalets mål. Dialogen ska utmynna i ett förslag på bästa praxis. Kunskapsbasen och rekommendationerna kommer att kunna användas av aktörer på klimatkompensationsmarknaden som har behov av stöd i sina strategiska beslut.

I augusti 2021 gav regeringen Kommerskollegium i uppdrag att inrätta ett råd för att främja innovativ och klimatfokuserad standardisering (N2021/02244). Rådet var verksamt under 2021 och 2022. Rådets uppgifter var bl.a. att

- verka för samordning och stärkt strategisk samverkan av de ingående myndigheternas arbete med standardisering kopplat till hållbar handel och näringslivets klimatomställning
- främja innovativa arbetssätt och genom samverkan öka myndigheternas förutsättningar för strategiskt arbete med standardisering i sin ordinarie verksamhet
- främja samverkan som gynnar svensk miljöteknik och hållbara lösningar, bidrar till ökad konkurrenskraft och export samt ökar förutsättningarna för hållbara investeringar inom Sverige och internationellt
- verka för spridning av erfarenheter mellan de ingående myndigheterna
- ta fram råd och rekommendationer till regeringen i dessa frågor.

Kommerskollegium bevakar kontinuerligt EU:s standardiseringspolitik, bl.a. i EU:s standardiseringskommitté. Kommerskollegium följer också internationellt regulativt samarbete, t.ex. inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE) och OECD, samt håller regeringen underrättad om viktiga skeenden och utvecklingstendenser.

När det gäller frågan om standardisering anförde regeringen bl.a. följande i klimathandlingsplanen.

Stärkt svensk medverkan i europeisk och internationell standardisering stärker möjligheterna för genomslag för svensk teknik och svenska lösningar och därmed exportmöjligheter för svenska företag. Standardisering är ett viktigt verktyg för att komplettera lagstiftningen och möjliggöra näringslivets arbete med att utveckla material, varor och tjänster som är nödvändiga i klimatomställningen. Arbetet i Kommerskollegiums råd för innovativ och klimatfokuserad standardisering bör tas tillvara och vidareutvecklas.

Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll

I regeringens klimathandlingsplan anfördes bl.a. att länsstyrelserna har en viktig roll i att möjliggöra en snabb och effektiv energi- och klimatomställning i hela landet och bör få bättre förutsättningar för detta. En satsning på detta gjordes i budgetpropositionen för 2024 och för åren därefter. Satsningen gäller både länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering och deras roll i tillståndprocesserna. Länsstyrelserna bör därmed ha fått bättre förutsättningar för att samordna, stödja och vägleda arbetet med energi- och klimatomställningen i kommuner och regioner.

Länsstyrelsen i Uppsala län har föreslagit att regeringen tillsätter en nationell samordnare med en färdplan för det lokala och regionala klimatarbetet. Regeringen konstaterade dock i klimathandlingsplanen att länsstyrelserna har en viktig roll i klimatarbetet bl.a. genom att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt att inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser, främja länets utveckling samt inom sin verksamhet främja samverkan i länet. Regeringen bedömde att det inte är effektivt att inrätta ytterligare en aktör med ett liknande uppdrag. Länsstyrelserna har bättre förutsättningar att

samordna, stödja och vägleda arbetet med energi- och klimatomställningen i kommuner och regioner än en nationell samordnare.

Utskottets ställningstagande

Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning

Utskottet vill framhålla att klimatfrågan bör genomsyra politiken så att förutsättningar skapas för hela samhället att delta i klimatomställningen. Det understryker vikten av att integrera det klimatpolitiska arbetet i alla relevanta politikområden. Klimatmålen och strävan att nå dem bör därför fångas upp i regeringens olika processer. De klimatmål som riksdagen beslutat om till 2030, 2040 och 2045 är sektorsövergripande. Aktörer inom alla sektorer och på alla nivåer behöver bidra för att klimatmålen ska kunna nås.

Utskottet ser därför positivt på att regeringen i klimathandlingsplanen bedömer att klimat- och miljöfrågorna behöver integreras i arbetet i alla sektorer och på alla nivåer i samhället. Motstående intressen behöver lyftas fram och analyseras som ett underlag för politiska avvägningar mellan olika intressen. Som regeringen framhåller i klimathandlingsplanen bör klimatpåverkan och klimatmål vägas in i målutformningen i samband med översynen av mål inom utgiftsområden som har en direkt eller indirekt påverkan på utsläpp av växthusgaser. Utskottet utgår från att regeringen arbetar vidare i denna riktning. Utskottet anser därmed att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motion 2024/25:2613 (MP) yrkandena 5 och 7. Motionsyrkandena avstyrks.

Offentliga inköp

Som nämns ovan ska myndigheternas nyinköpta eller nyleasade personbilar och lätta lastbilar som huvudregel vara miljöbilar sedan den 1 juni 2024. Myndigheterna rapporterar årligen in uppgifter till Transportstyrelsen om nytillkomna bilar och upphandlingar av bilhyra och taxiresor. Transportstyrelsen har regeringens uppdrag att sammanställa och följa upp arbetet med miljökrav för statliga myndigheters bilar och bilresor. Utskottet har inget att invända mot denna ordning och avstyrker därmed motion 2024/25:3169 (C) yrkande 35.

Standardisering för klimatomställningen

Utskottet anser att stärkt svensk medverkan i europeisk och internationell standardisering ökar möjligheterna till genomslag för svensk teknik och svenska lösningar och därmed exportmöjligheterna för svenska företag. Utskottet välkomnar standardisering som ett viktigt verktyg för att komplettera lagstiftningen och möjliggöra näringslivets arbete med att utveckla material, varor och tjänster som är nödvändiga i klimatomställningen. Arbetet i rådet för att främja innovativ och klimatfokuserad standardisering vid Kommers-

kollegium har varit värdefullt när det gäller standardisering. Utskottet välkomnar att regeringen i klimathandlingsplanen anför att detta arbete bör tas till vara och vidareutvecklas.

När det gäller frågan om klimatkompensation är det ur effektivitetssynpunkt viktigt att det finns utvecklade metoder både för att mäta utsläpp och för att säkerställa att kompensationsåtgärderna är verkningsfulla. Utskottet ser positivt på att svenska företag nog kartlägger sina utsläpp och genomför en ambitiös klimatrapporering. Utskottet har tidigare behandlat liknande motioner om klimatkompensation och då inte funnit skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd (bet. 2023/24:MJU15). Utskottet vidhåller denna bedömning.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2024/25:2613 (MP) yrkande 13 och 2024/25:3169 (C) yrkande 34. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll

Länsstyrelserna har en viktig uppgift när det gäller att möjliggöra en snabb och effektiv energi- och klimatomställning i hela landet och bör få bättre förutsättningar för detta. Utskottet vill lyfta fram att budgetmedel har avsattes för ändamålet. Satsningen gäller både länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering och deras roll i tillståndprocesserna. Utskottet delar regeringens bedömning att länsstyrelserna därmed bör ha fått bättre förutsättningar för att samordna, stödja och vägleda arbetet med energi- och klimatomställningen i kommuner och regioner.

Utskottet noterar att Länsstyrelsen i Uppsala län har pekat på bristande helhetssyn och systemperspektiv i klimatarbetet på såväl lokal som regional och nationell nivå. Länsstyrelsen har anförat att arbetet präglas av fragmentiserade målbilder och bristande ledarskap, vilket leder till otydlighet och en långsammare takt i klimatarbetet än vad som annars skulle vara möjligt. Länsstyrelsen har lyft fram erfarenheterna från arbetet med det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities och Klimatkommunerna, som är en förening för kommuner och regioner, men även erfarenheterna från Fossilfritt Sveriges arbete med näringslivets branschvisa färdplaner som visar att det finns en stor potential för kommuner att tydligare ingå i det regionala omställningsarbetet. Betydelsen av ett gemensamt ramverk och ökade möjligheter till kunskapsöverföring och kollektivt lärande har lyfts fram. Detta gäller exempelvis omställningen av energisektorn och transportsektorn, som kräver systemperspektiv och inte kan lösas av enskilda aktörer eller kommuner. Regeringen anför i klimathandlingsplanen att den delar länsstyrelsens bild att det lokala och regionala omställningsarbetet behöver utvecklas. Utskottet gör samma bedömning och utgår från att ett sådant utvecklingsarbete genomförs.

Regeringen konstaterade i klimathandlingsplanen att länsstyrelserna har en viktig uppgift i klimatarbetet, bl.a. att utifrån ett statligt helhetsperspektiv

arbets sektorsövergripande samt att inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser, främja länets utveckling samt inom sin verksamhet främja samverkan i länet. Regeringen bedömde att det inte är effektivt att inrätta ytterligare en aktör med ett liknande uppdrag. Länsstyrelserna har bättre förutsättningar att samordna, stödja och vägleda arbetet med energi- och klimatomställningen i kommuner och regioner än en nationell samordnare. Utskottet delar denna bedömning.

Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2024/25:451 (S) och 2024/25:2613 (MP) yrkandena 11, 12 och 14.

Negativa utsläpp och kompletterande åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nettoupptag i skog och mark, mätning och redovisning av kolinlagring samt negativa utsläpp och avskiljning, användning och lagring av koldioxid.

Jämför reservation 29 (MP), 30 (S), 31 (MP), 32 (C) och 33 (MP).

Motionerna

Nettoupptag i skog och mark

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 43 anför att Sverige bör sträva efter att minimera de negativa effekterna av LULUCF-förordningen för skogssektorn. Enligt motionärerna påverkar EU:s beslut att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 procent till 2030 medlemsländerna olika. Sverige, med det högsta åtagandet på 47,3 megaton koldioxidupptag per år, står inför utmaningen att upprätthålla sitt höga nettoupptag i skogssektorn, trots att äldre skogar inte kan lagra koldioxid för evigt. Detta är enligt motionärerna inte hållbart på lång sikt.

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 97 bör ett nationellt mål antas om att fördubbla den naturliga kolsänkan. Motionärerna anför att det finns en risk att kolsänkan i svenska skogar kan avta snabbare över tid om torka blir mer frekvent på grund av klimatförändringar. Därför blir det enligt motionärerna ännu viktigare att identifiera åtgärder som kan bevara eller öka kolsänkan i skogen och träprodukter för att uppnå klimatmålen. I yrkande 157 anför motionärerna att regeringen bör genomföra de åtgärder som föreslås i utredningsbetänkandet Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) för ökad kolinbindning i skog och mark samt utreda vidare åtgärder i syfte att arbeta strategiskt med naturbaserade klimatlösningar för att nå Sveriges klimatmål inom LULUCF-förordningen. Enligt yrkande 6 bör regeringen tillsätta en nationell samordnare för genomförandet av Sveriges klimatmål inom ramen för

LULUCF-förordningen. En samordnare behövs på grund av att Sverige nyligen gjort ett bindande åtagande om ökad kolinbindning i skog och mark till 2030 inom ramen för LULUCF-förordningen, som omfattar många aktörer.

Mätning och redovisning av kolinlagring

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 158 anförs att man behöver synliggöra effekterna på kolförråden och kolinlagringen vid exploatering av mark i de miljöbedömningar som tas fram i samband med planering och beslut under miljöbalken och plan- och bygglagen samt vid tillämpning av sektorslagstiftning för olika typer av infrastruktur. Motionärerna menar att det vid samhällsplanering ska finnas möjlighet att uppmärksamma och ta ställning till exploaterings påverkan på kolinbindningen i skog och mark

Enligt kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 41 bör det skapas ett gemensamt ramverk för hur kolinlagring i jordbruksmark ska mätas och verifieras.

I kommittémotion 2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 54 anför motionärerna att regeringen bör verka för att standardisera metoder för att bedöma effekterna av markanvändningsförändringar på nettoupptaget av koldioxid. Ett av de viktigaste stegen är att utveckla verktyg för att mäta kolinlagring vid exploatering av mark. Dessa verktyg ska kunna användas i miljökonsekvensbedömningar och inkluderas i klimatdeklarationer för nya byggnader. Genom att integrera dessa verktyg i planeringsprocesserna säkerställer man att mark exploateras på ett sätt som minimerar utsläpp och maximerar kolinlagringen. Enligt yrkande 56 i samma motion bör Sverige tydligare redovisa både Sveriges skogliga naturtillgångar och träprodukters kolinlagring för EU. Detta är enligt motionärerna avgörande för att stärka skogens roll i klimatarbetet och fatta hållbara beslut.

Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 193 bör regeringen ta fram en nationell strategi och underlätta samverkan för permanenta negativa utsläpp, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring. I yrkande 194 i motionen anförs att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för att säkerställa permanenta negativa utsläpp som omfattar hela värdekedjan. Motionärerna anför att Sveriges klimatmål till 2045 innebär att de territoriella utsläppen av växthusgaser måste minska med minst 85 procent jämfört med 1990, och resterande max 15 procent ska täckas med kompletterande åtgärder. Motionärerna anser att de kompletterande åtgärderna bör utgöras av permanenta negativa utsläpp.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 23 bör ett nationellt mål för minusutsläpp antas för att säkerställa att såväl de långsiktiga som de kortsiktiga klimatmålen nås och att upptaget av biogen

koldioxid påskyndas. Motionärerna anför att målet i första hand ska vara kvantitativt och utgå från Sveriges nationella klimatmål. Syftet ska vara att säkerställa att målet om nettonollutsläpp i Sverige 2045 uppnås. I yrkande 24 i motionen anför att det ska tillåtas dubbla anspråk i fråga om minusutsläpp på samma sätt som traditionella utsläppsminskningar och införas ett mål för andelen privat finansiering av avskiljning och lagring av koldioxid (CCS). Enligt yrkande 21 bör regeringen se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som de ger upphov till. Motionärerna menar att parallellt med att utsläppen ska minska måste även incitamenten för minusutsläpp stärkas.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 195 anför att skarpa kriterier för hållbart producerad biomassa när det gäller bio-CCS bör tas fram. Enligt yrkande 196 bör regeringen driva på internationellt för att utvecklingen av bio-CCS globalt sker på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt. I yrkande 197 anför motionärerna att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att upphandla hållbar bio-CCS i Sverige.

I motion 2024/25:911 av Magnus Manhammar (S) anför att förutsättningarna för ett statligt stöd för avskiljning och användning av koldioxid (CCU) bör utredas. Ett sådant statligt stöd skulle kunna vara en del av industriklivet på samma sätt som stödet till fossilfritt stål.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 16 anför att Sverige bör vara pådrivande på EU-nivå för att EU ska börja tillåta internationella transporter av koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser med hjälp av flera olika transportslag. Motionärerna anför att EU:s regelverk i dag bygger på principen att koldioxid ska avskiljas och lagras på samma plats.

Kompletterande information

Nettoupptag i skog och mark samt mätning och redovisning av kolinlagring

I klimathandlingsplanen bedömer regeringen att ett samstämmigt genomförande av Sveriges EU-åtaganden inom klimat och naturvård i skog och mark bör möjliggöra konkurrenskraft, utveckling av en växande bioekonomi och ökad livsmedelsförsörjning. Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt. Det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete och tillgång till biomassa är därför av stor vikt för att kunna förverkliga ett skifte från fossila material och bränslen. Den växande skogen är också avgörande för den biologiska mångfalden. Regeringen prioriterar att det svenska skogsbruket inte begränsas utan fullt ut kan bidra till att uppnå klimatmålen samt till jobb och tillväxt i hela landet. Samtidigt är ett flertal nya EU-rättsakter aktuella som kan påverka det svenska skogsbruket och den nationella skogspolitiken. Regeringen anser därför att det behövs en översyn av den nationella skogspolitiken för att utveckla en framtida

ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart svenskt skogsbruk och en växande bioekonomi.

Utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, såsom skogsbruk och jordbruk, regleras av EU:s LULUCF-förordning (Land-Use, Land-Use Change and Forestry). Den reviderade LULUCF-förordningen, som beslutades den 19 april 2023, innebär på EU-nivå en ambitionsökning med totalt 85 miljoner ton koldioxidequivaler i EU. För Sveriges del innebär det att nettoupptaget ska öka med ca 4 miljoner ton 2030 jämfört med genomsnittet 2016–2018 samt ett åtagande om en inlagringsbudget för perioden 2026–2029. För perioden 2021–2025 gäller ett tidigare åtagande om ett s.k. no-debet-mål, vilket innebär att medlemsstaterna ska säkerställa att de inte minskar upptaget jämfört med en förutbestämd referensnivå. LULUCF-förordningen innehåller en viss flexibilitet gentemot EU:s ansvarsfördelnings-förordning som kan utnyttjas för att klara åtagandet. Förordningen reglerar förutom EU:s gemensamma klimatmål inom markanvändning och skogsbruk även medlemsstaternas ansvar för att nå målen och krav på uppföljning och rapportering.

Nettoupptaget i LULUCF-sektorn beror till stor del på skogens årliga tillväxt i Sverige, vilken i det korta perspektivet påverkas starkt av årsnederbörd och medeltemperatur. Det är därför svårt att göra prognoser fram till 2030. Naturvårdsverket uppger att nettoupptaget av koldioxid i markanvändningssektorn, inklusive utsläpp till följd av bränder, gödsling och dränerade organogena marker, uppgick till 31 miljoner ton koldioxid-equivaler 2023. Nettoupptaget i sektorn har minskat betydligt den senaste tioårsperioden och framför allt har nettoupptaget minskat i levande träd.

Den 10 juni 2021 gav regeringen Skogsstyrelsen och Jordbruksverket i uppdrag att strategiskt planera arbetet för ökad kolsänka (N2021/01829). Uppdraget var inriktat på att strategiskt planera arbetet, inklusive att vidareutveckla metoder, för att minska avgången av växthusgaser från jord- och skogsbrukets organogena jordar och öka kolinlagringen i åker- och betesmark, som bidrar till negativa utsläpp av växthusgaser och kan bidra till kompletterande åtgärder i det klimatpolitiska ramverket. Uppdraget redovisades till regeringen i november 2022. I Skogsstyrelsens rapport av regeringsuppdraget Underlag för strategisk planering för ökad kolsänka (rapport 2022/14) framhålls bl.a. att återvätning av dikade torvmarker, kolinlagring i åker- och betesmark samt beskogning av nedlagd jordbruksmark med rätt åtgärder skulle kunna minska utsläppen och öka kolupptaget med motsvarande ca 2 miljoner ton koldioxid per år. I rapporten redovisas potentialen hos ett antal olika åtgärder för att öka kolupptag i jordbruksmark och minska utsläpp på torvmarker. Rapporten tar också upp metodutveckling för olika åtgärder samt utvärdering och dokumentation av effekter av åtgärderna.

I enlighet med propositionen om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58) fick Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag till

nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. I december 2023 redovisade Skogsstyrelsen uppdraget i rapporten Förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen (rapport 2023/21). Förslaget består av ett nationellt mål och av siffrersatta förslag på hur mycket skogens årliga tillväxt bör öka till 2050 och 2100. Skogsstyrelsen pekar i rapporten på åtgärder och politiska beslut som måste komma på plats för att målet ska nås. Skogsstyrelsen har tagit sikte på FN:s globala mål och delmål för en hållbar samhällsutveckling och preciserat att tillväxtens hållbarhet ges inom ramen för en hållbar utveckling i skogen – detta eftersom ett mål för ökad hållbar tillväxt enligt Skogsstyrelsen inte bara handlar om skoglig tillväxt utan också om tillväxtens hållbarhet. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Klimatpolitiska vägvalsutredningen redovisade i januari 2020 sitt uppdrag i betänkandet Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4). När det gäller frågan om ökad kolsänka i skog och mark lämnade utredningen bl.a. förslag om att skapa förutsättningar för finansiering av klimatåtgärder, rådgivning och stöd för föreslagna kompletterande åtgärder och att satsa på forskning och utveckling för att öka åtgärders kostnadseffektivitet.

Miljömålsberedningen redovisade den 14 februari 2025 ett uppdrag (dir. 2022:126) om ett förslag till en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) till 2030 (SOU 2025:21).

Miljömålsberedningen lämnar bl.a. förslag till styrmedel och åtgärder som tillsammans bidrar till Sveriges åtagande till 2030 enligt LULUCF-förordningen att öka det rapporterade nettoupptaget med 4 miljoner ton jämfört med det genomsnittliga nettoupptaget 2016–2018. Förslagen innebär bl.a. följande:

- Miljömålsberedningen lämnar förslag om informations- och rådgivningsinsatser om åtgärder för ökad kolinlagring och gynnsam biologisk mångfald. Beredningen bedömer att en satsning på riktad information och rådgivning till fastighetsägare och brukare är avgörande för att de åtgärder som den föreslår ska ge önskat resultat. Inom denna ram finns även ett förslag om åtgärddsamordnare för kolinlagring och biologisk mångfald i landbaserade ekosystem i länsstyrelser, kommuner eller ideella samman slutningar.
- Strategin innehåller förslag om ersättningar för markägare som vidtar åtgärder för att öka nettoupptaget på sina marker. Staten ersätter därmed markägare för att de tillhandahåller ekosystemtjänsten kolinlagring, genom att ersätta markägare för skogsgödsling, förlängda omloppstider, återvätning och odling av mellangrödor.
- Miljömålsberedningen föreslår att möjligheten att kunna söka nytt eller förlängt tillstånd till torvtäkt fr.o.m. den 1 januari 2026 begränsas till de fall där det bedöms nödvändigt för totalförsvarets behov av energitorv som beredskapsbränsle.

- Miljömålsberedningen föreslår att det i väntan på en långsiktig lösning på frågan om omprövning och avveckling av markavvattningsföretag skyndsamt införs ett undantag på krav på omprövning eller avveckling av markavvattningsföretag eftersom en återvätning genomförs för att minska utsläppen av växthusgaser fram till 2030 och därmed bidra till att Sverige lever upp till LULUCF-förordningens åtagande.
- Miljömålsberedningen presenterar även förslag om upptag och utsläpp av växthusgaser på bebyggd mark, bl.a. att SLU ska få i uppdrag att tillsammans med Boverket, Naturvårdsverket och Trafikverket skyndsamt vidareutveckla ett gemensamt verktyg med standardiserade metoder för att mäta vilken effekt förändrad markanvändning vid exploatering får på nettoupptaget av koldioxid. Verktöget ska kunna användas vid miljö-konsekvensbedömningar senast fr.o.m.2027.

Utredningsbetänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Inom ramen för den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik finns det klimat- och miljöersättningar, bl.a. för odling av mellangröda, för odling av fånggröda och för vårbearbetning. Syftet med stöden är bl.a. att lagra in kol i marken. Miljöersättning finns även för skötsel av våtmarker och dammar.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24: MJU2, rskr. 2023/24:98) gjordes en satsning för 2024 och åren därefter till metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion samt till att testa åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Regeringen anförde att dessa medel bör bidra till att kunskapen om effektiva åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp samt metodutveckling byggs upp för att bättre kunna tillämpa åtgärder som förbättrar jordbrukets klimateffektivitet och kunna beräkna klimateffekter av åtgärder inom jordbruket.

Naturvårdsverket rapporterar regelbundet klimatstatistik och klimat-åtgärder inom skogen till regeringen, EU och FN. Naturvårdsverket utvärderar och föreslår åtgärder som minskar utsläpp och ökar upptag av växthusgaser.

Regeringen tillsatte i februari 2024 en särskild utredare som ska genomföra en översyn av den nationella skogspolitiken, inklusive policyutvecklingen inom EU, samt överväga åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan (dir. 2024:16). Delbetänkandet Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91) redovisades i december 2024. I övrigt ska uppdraget redovisas senast den 31 augusti 2025. När det gäller den uppföljning och rapportering som krävs enligt LULUCF-förordningen hänvisar delbetänkandet till att Naturvårdsverket har anförut att detta till stor del finns på plats i Sverige. När det gäller skogsbruk kan riksskogstaxeringen tillsammans med markinventeringen på lång sikt fånga upp effekterna av de olika skogliga åtgärderna som påverkar nettoupptaget av kol. Riksskogstaxeringen är inrättad bl.a. för att beskriva skogsvårdsåtgärdernas utveckling och deras påverkan på skogsbestånden över tid. Det finns dock åtgärder som kan behöva följas upp på annat

sätt. En del av åtgärderna som kan ha effekt på nettoupptaget av kol går att fånga upp genom de underlag myndigheterna samlat in via anmälan enligt skogsvårdslagen eller samråd enligt miljöbalken för att få information om exempelvis areal och geografisk plats.

Kommissionen presenterade den 30 november 2022 ett förslag till certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid (CRCF). Certifieringsramverket är frivilligt och omfattar upptag och inlagring av koldioxid genom kolinlagrande markanvändning, lagring av kol i produkter och permanent lagring genom tekniska åtgärder. Den 27 november 2024 antogs förordning (EU) 2024/3012 om inrättande av en unionsram för certifiering av permanenta kolupptag, kolinlagrande markanvändning och kollagring i produkter.

Research Institutes of Sweden AB (Rise) lämnade i mars 2024 rapporten Kartläggning av åtgärder för att öka den svenska kolsänkan. När det gäller minskad kolförlust vid markexploatering anförs i rapporten bl.a. att det saknas direkta styrmedel för detta. I rapporten anges att ett nödvändigt första steg är att utveckla metoder och system för att beräkna och följa upp klimateffekter av olika former av exploatering. Ett sådant utvecklingsarbete har enligt rapporten påbörjats av bl.a. SLU och Boverket de senaste åren. Sedan tidigare gör också Trafikverket klimatkalkyler vid markexploatering som inkluderar förlusten av biomassa i avverkade träd, men det är oklart om sådana klimatkalkyler påverkar den slutliga markexploateringen.

Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid

I klimathandlingsplanen anger regeringen att en begränsad mängd kompletterande åtgärder får tillgodoräknas i enlighet med internationellt beslutade regler för att nå etappmålen. Som kompletterande åtgärder räknas upptag av koldioxid i skog och mark, utsläppsminskningar genomförda utanför Sveriges gränser samt bio-CCS. Regeringen anför att Sverige bör satsa på kompletterande åtgärder för att nå klimatmålen. Efter 2045 bör sådana åtgärder bidra till nettonegativa utsläpp. Flera av de kompletterande åtgärderna tar lång tid att genomföra och därför krävs långsiktig planering och uppbyggnad. Insatser bör påbörjas i god tid innan man gör en avräkning mot målen. Regeringen bedömer att det kommer att krävas ett fullt utnyttjande av kompletterande åtgärder 2045 för att nå målet om netto-nollutsläpp. Mängden förberedande åtgärder bör därför öka successivt efter en linjär målbana i syfte att möjliggöra kompletterande åtgärder till motsvarande 11,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år till 2045. Åtgärder bör också vidtas för att kompletterande åtgärder därefter ska bidra till negativa utsläpp. Frågan om de kompletterande åtgärderna ska användas för måluppfyllelse bör beslutas i samband med avräkningen. Hur avräkning mot målen ska ske och vilka bokföringsregler för kompletterande åtgärder som ska gälla bör klargöras med beaktande av utvecklingen inom EU och internationellt.

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att riksdagen inte bör fatta beslut om mål för olika typer av kompletterande åtgärder. Det behöver finnas en viss flexibilitet för kommande regeringar i hur kompletterande åtgärder ska användas i det klimatpolitiska ramverket, och riksdagsbundna mål för kompletterande åtgärder skulle riskera att ge denna typ av åtgärder samma status som etappmålen i ramverket. Det är i stället lämpligt att fastslå en långsiktig inriktning för kompletterande åtgärder. Det innebär att regeringen skapar förutsättningar för långsiktig planering och ett långsiktigt agerande för potentiella projektägare och andra aktörer i samhället, samtidigt som det inte uppstår någon osäkerhet om att det klimatpolitiska ramverket även fortsättningsvis fokuserar på samhällets omställning mot nettonollutsläpp. Inriktningen bör vara att förbereda kompletterande åtgärder som ökar successivt efter en linjär målbana mot 11,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år till 2045. Efter 2045 bör åtgärderna bidra till negativa utsläpp.

Regeringen bedömer i klimathandlingsplanen att bio-CCS även i fortsättningen bör få incitament både inför investering och för drift. Stöd till bio-CCS kan ges genom Industriklivet och genom driftsstöd i form av s.k. omvänd auktionering. Utgångspunkten är att, om kostnadseffektivitet i åtgärden kan uppnås, under valperioden fatta beslut om att ytterligare öka de auktionerade volymerna. Ambitionen är att genomföra minst två auktioner under valperioden. Sverige bör enligt regeringen verka för att medlemsstaterna ska kunna tillgodoräkna sig bio-CCS inom EU:s klimatlagstiftning och att incitament skapas för bio-CCS även på EU-nivå. En frivillig marknad för negativa utsläpp såsom bio-CCS bör möjliggöras.

Av klimathandlingsplanen framgår att stöd till bl.a. förstudier och investeringar har kunnat ges genom Industriklivet för både fossil CCS och bio-CCS. Ett tjugotal svenska anläggningar har fått beviljat stöd inom ramen för Industriklivet för förstudier och piloter om förutsättningarna för bio-CCS på befintliga anläggningar. Många företag både i Sverige och globalt har gjort olika former av klimatåtaganden på frivillig basis. För att möta dessa åtaganden är företagen ofta villiga att betala för utsläppsminskningar eller negativa utsläpp som gjorts av andra aktörer. Detta öppnar en ny potentiell inkomstström för företag som planerar att investera i exempelvis bio-CCS. En frivillig marknad för negativa utsläpp genom bio-CCS bör möjliggöras. Även aktörer som får statsstöd för bio-CCS bör få sälja negativa utsläpp på en frivillig marknad. Köparen av negativa utsläpp bör få göra anspråk på dessa för sina egna frivilliga klimatmål. Sverige kommer att redovisa de negativa utsläppen på svenskt territorium i sin nationella bokföring. Det bör därför ställas krav på att företag som får stöd avtalar med köpare av negativa utsläpp att de i sin klimatredovisning redogör för att dessa bidrar till Sveriges möjligheter att nå sina klimatmål samt att de negativa utsläppen inte kan användas för att uppnå ett annat lands klimatmål såvida inte Sverige och landet i fråga avtalat om att överföra dessa negativa utsläpp enligt Parisavtalets artikel 6.

Energimyndigheten har i uppdrag att vara ett nationellt centrum för CCS. I uppdraget ingår att underlätta, främja och stödja användningen av CCS och bio-CCS i Sverige.

Den 27 november 2024 antogs förordning (EU) 2024/3012 om inrättande av en unionsram för certifiering av permanenta kolupptag, kolinlagrande markanvändning och kollagring i produkter.

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att CCU kan bidra till klimatomställningen i ett bredare perspektiv. När kolatomer ska fasas ut som råvara kommer kolatomerna i stället att behöva komma från biogena strömmar och från infångad koldioxid. Osäkerheter som råder kring CCU:s roll och funktion i klimatarbetet bör minimeras. Energimyndigheten bör därför även följa utvecklingen av CCU.

Företag som omfattas av EU ETS behöver inte betala för fossila koldioxidutsläpp som fångas in och lagras permanent. I klimathandlingsplanen anförts att för tillämpning av CCS på fossila källor spelar därför relativpriset för att fånga in utsläppen jämfört med priset på utsläppsätter inom EU ETS en viktig roll. Priset på utsläppsätter inom EU ETS bedöms inte alltid ge tillräckliga incitament för investeringar i CCS, eftersom tekniken är dyr. Ett styrmedel kan enligt regeringen både tidigarelägga implementeringen av tekniken och minska kostnaderna för storskalig investering på sikt. Energimyndigheten har därför haft i uppdrag att utreda och föreslå styrmedel för CCS och CCU. I december 2023 lämnade Energimyndigheten rapporten Styrmedel för CCS och CCU – Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid (ER 2023:26). Energimyndigheten lämnar i redovisningen ett förslag till åtgärds paket och föreslår bl.a. att offentlig upphandling används för att premiera klimatneutrala material. Myndigheten avråder från hård styrning i form av bindande krav på att tillämpa CCS och CCU på avfallsförbränningsanläggningar eller stöd som enbart kan gå till CCS och CCU, eftersom det riskerar att snedvrider för mycket i förhållande till andra lösningar. Myndigheten föreslår dock att återvinna kolatomer ska ges en tydligare plats i avfallspolitiken och att ett plastansvar ska utredas som kan finansiera CCS och CCU och andra åtgärder. Rapporten tar även upp frågan om behovet av någon typ av styrmedel för att säkerställa att det biogena inflödet inte överstiger vad som är hållbart. Här ligger enligt myndigheten sannolikt administrativa styrmedel närmare till hands, eftersom de enklare kan styra var och hur det biogena kole tas ut, men om det behövs styrmedel för att dämpa efterfrågan så att den kan mötas inom hållbara ramar kan ekonomiska styrmedel vara ett alternativ. Rapporten tar även upp frågan om utvidgning av Industrikivet och gröna kreditgarantier. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller frågan om biokol har Naturvårdsverket uppgett att biokol har flera klimatnyttor och användningsområden. Ökad användning av biokol har en potential att minska klimatutsläppen och det är möjligt att söka stöd från Klimatklivet för klimatinvesteringar inom biokol. Projekten utgörs av allt från

mindre anläggningar i lantbruk till storskaliga anläggningar hos energibolag och återvinningsanläggningar.

Regeringen har infört driftsstöd för avskiljning, transport och geologisk lagring av biogen koldioxid (bio-CCS). Satsningen på bio-CCS bygger på förordningen (2024:626) om statligt stöd till avskiljning, transport och geologisk lagring av koldioxid med biogent ursprung, som antogs i juli 2024. Regeringen satsar 36 miljarder kronor under perioden 2026–2046 för att genom omvända auktioner skapa förutsättningar för storskalig inlagring. Energimyndigheten har under hösten 2024 genomfört den första auktionen och ska under 2025 utvärdera denna och föreslå förbättringar inför eventuella ytterligare omvända auktioner. Energimyndigheten ska för varje verksamhetsår, senast den 31 mars påföljande år, lämna en särskild redovisning av den delen av verksamheten till Regeringskansliet. I Energi-myndighetens uppdrag om att föreslå utformningen av ett driftsstöd för bio-CCS ingick det att undersöka möjligheten att inkludera biokol i systemet. I sin slutredovisning konstaterar Energimyndigheten att biokol inte bör ingå i stödsystemet, efter att ha undersökt olika aspekter såsom biokolets stabilitet, klimatnytta, marknad, juridiska förutsättningar och produktionskostnad. Däremot menar Energimyndigheten att det kan vara relevant som koldioxidsänka i andra sammanhang men då bör utredas särskilt. Efter remittering av rapporterna har regeringen gått vidare med Energi-myndighetens förslag och utformat ett system för omvänd auktion, där biokol inte ingår.

Den 6 februari 2024 lade kommissionen fram ett meddelande om industriell koldioxidhantering (COM(2024) 62). Meddelandet syftar till att skapa ett ramverk med åtgärder för att skapa en möjliggörande miljö för att utveckla och skala upp industriell koldioxidhantering längs hela värdekedjan. Industriell koldioxidhantering omfattar en rad tekniker för att avskilja, transportera, använda och lagra koldioxid av fossilt, biogent och atmosfäriskt ursprung.

Den 29 juni 2024 trädde en ny EU-förordning om nettonollindustrin i kraft – Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724). Förordningen ska bidra till minskade eller negativa utsläpp av växthusgaser och stöder på olika sätt investeringar i teknik som kan bidra till en sådan utveckling, s.k. strategiska nettonollprojekt. Sveriges geologiska undersökning har fått i uppdrag av regeringen att vara den behöriga myndigheten för erkännandet av sådana strategiska nettonollprojekt som handlar om koldioxidavskiljning, infrastruktur för koldioxidtransport och koldioxidlagring. Tillväxtverket har även fått i uppdrag att ge tillgång till information online, om exempelvis finansieringsmöjligheter, för att underlätta för nettonollindustrin och för tillgången på kritiska råmaterial som krävs i omställningen.

När det gäller frågan om platser för koldioxidlagring och rättsliga hinder för transporter kan följande nämnas. Regeringen beslutade i juni 2020 att godkänna ändringen av det s.k. Londonprotokollet som möjliggör export av koldioxid avsedd för lagring under havsbotten. Den 15 april 2024 undertecknade Sverige bilaterala överenskommelser om gränsöverskridande transport av avskild koldioxid för geologisk lagring med Norge och Danmark. Samma dag undertecknade även Danmark, Belgien och Nederländerna likalydande överenskommelser med Norge. Överenskommelserna möjliggör gränsöverskridande transport av koldioxid för geologisk lagring i andra länder. Det innebär ett större utbud av lagringsoperatörer. Sverige har ännu inte några egna lagringsplatser.

Utskottets ställningstagande

Nettoupptag i skog och mark samt mätning och redovisning av kolinlagring

Den svenska skogen är en strategisk resurs för Sverige samt av stor vikt för arbetstillfällen och tillväxt. Samtidigt är det svenska skogsbruket centralt för landets klimatarbete. Tillgång till biomassa är viktig för att möjliggöra omställningen till fossilfria material och bränslen. Den växande skogen är också avgörande för den biologiska mångfalden. Det svenska skogsbruket bör bidra till att uppnå klimatmålen samt till jobb och tillväxt i hela landet.

Utskottet kan konstatera nettoupptaget av växthusgaser i skog och mark har minskat betydligt den senaste tioårsperioden. Åtgärder för att öka nettoupptaget är därför angelägna.

Miljömålsberedningen lämnar i sitt betänkande SOU 2025:21 förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn till 2030. Ett av förslagen i betänkandet behandlar ersättningar till markägare som bidrar till att öka nettoupptaget av växthusgaser i markanvändningssektorn. Ett annat förslag handlar om information och rådgivning, där bl.a. frågan om att inrätta åtgärdssamordnare vid länsstyrelser, kommuner eller ideella sammanslutningar tas upp. Utskottet välkomnar att Miljömålsberedningen har lämnat förslag till styrmedel och åtgärder som bl.a. kan bidra till att uppfylla Sveriges åtagande till 2030 enligt LULUCF-förordningen och att förslagen nu bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller kolinlagring i jordbruksmark vill utskottet hänvisa till den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik där klimat- och miljöersättningar kan betalas ut, bl.a. för odling av mellangröda, odling av fånggröda och vårbearbetning. Miljöersättningar finns även för skötsel av våtmarker. Utskottet vill även påminna om att budgetmedel har tillförts till metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion samt till att testa åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan.

Utskottet är väl medvetet om vikten av att mätning och redovisning av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning görs på ett korrekt

sätt. Det är därför värdefullt att Naturvårdsverket regelbundet redovisar klimatstatistik och klimatåtgärder inom skogen till regeringen, EU och FN.

Vidare noterar utskottet att Miljömålsberedningen har föreslagit att man vidareutvecklar ett verktyg med standardiserade metoder för att mäta effekten på nettoupptaget av koldioxid vid förändrad markanvändning i samband med exploatering. Ett utvecklingsarbete inom detta område pågår sedan tidigare vid vissa myndigheter. Utskottet avser att följa frågans fortsatta utveckling.

Mot bakgrund av det som anförts och i avvaktan på pågående arbete avstyrks motionerna 2024/25:1370 yrkande 43, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 6, 97, 157 och 158, 2024/25:3071 (MP) yrkande 41 samt 2024/25:3109 (S) yrkandena 54 och 56.

Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid

Utskottet vill inledningsvis framhålla att CCS och CCU är viktiga tekniker som kommer att behövas inom såväl Sverige som resten av världen för att klara de klimatmål som länderna har satt upp. CCS som tillämpas på koldioxidutsläpp med biogent ursprung, s.k. bio-CCS, ger upphov till ett negativt koldioxidutsläpp och betraktas därför också som en möjlig kompletterande åtgärd för att nå klimatmålen. Sverige har i dag en stor förbränning av biogena bränslen där bio-CCS skulle kunna tillämpas. Utskottet ser därför positivt på att bio-CCS kan få incitament när det gäller både investeringar och drift, exempelvis genom Industriklivet och genom driftsstöd i form av s.k. omvänd auktionering. Regeringen anger i klimathandlingsplanen att den under valperioden avser att fatta beslut om att ytterligare öka de auktionerade volymerna under förutsättning att kostnads-effektivitet i åtgärden kan uppnås. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet anser att ytterligare styrmedel för CCS samt CCU för utsläpp från el- och fjärrvärmesektorena och industrins processrelaterade utsläpp bör övervägas. Priset på utsläppsrätter inom EU ETS bedöms inte alltid ge tillräckliga incitament för investeringar i CCS. Utskottet välkomnar därför att Energimyndigheten har utrett och föreslagit styrmedel för CCS och CCU. Utskottet avser att följa utvecklingen av detta arbete.

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att riksdagen inte bör fatta beslut om mål för olika typer av kompletterande åtgärder och anser att det i stället är lämpligt att fastslå en långsiktig inriktning för kompletterande åtgärder för att bevara flexibiliteten i hur kompletterande åtgärder ska användas. Utskottet ansluter sig till denna uppfattning och noterar att regeringen avser att arbeta efter en långsiktig inriktning med kompletterande åtgärder som successivt ökar efter en linjär målbana till 2045.

När det gäller s.k. dubbla anspråk kan utskottet konstatera att det av klimathandlingsplanen framgår att regeringen anser att även aktörer som får statsstöd för bio-CCS bör få sälja negativa utsläpp på en frivillig marknad. Köparen av negativa utsläpp bör få göra anspråk på dessa för sina egna

frivilliga klimatmål. Sverige kommer att redovisa de negativa utsläppen på svenskt territorium i sin nationella bokföring.

Framställning och användning av biokol är ett sätt att skapa negativa utsläpp och bidra till klimatnytta. Framställning av biokol är fortfarande kostsam och tekniken är under utveckling. Därför är det positivt att stöd kan ges inom ramen för Klimatklivet för dessa klimatinvesteringar. Utskottet ser positivt på att stödprojekten för biokol har utvidgats till fler områden och nu omfattar allt från mindre anläggningar i lantbruk till storskaliga anläggningar vid energibolag och återvinningsanläggningar.

Som regeringen anför i klimathandlingsplanen bör Sverige verka för att EU:s medlemsstater ska kunna tillgodoräkna sig bio-CCS inom EU:s klimatlagstiftning och att incitament skapas för bio-CCS även på EU-nivå. En frivillig marknad för negativa utsläpp såsom bio-CCS bör möjliggöras. Sverige bör verka för ett effektivt certifieringsramverk på EU-nivå för CCS.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att det pågår ett arbete inom EU med frågan om avskiljning och lagring av koldioxid; kommissionen har bl.a. tagit fram ett meddelande om industriell koldioxidhantering där kommissionen anför att den avser att utveckla färdplaner för att införa nödvändig CCS- och CCU-teknik för sektorer där det är svårt att minska koldioxidutsläppen.

När det gäller transport av koldioxid framgår det ovan att London-protokollets parter enats om en provisorisk tillämpning av den reviderade versionen av artikel 6 i protokollet om sådana transporter. Utskottet välkomnar att bilaterala överenskommelser om gränsöverskridande transport av avskild koldioxid för geologisk lagring har ingåtts med vissa länder och anser samtidigt att möjligheterna till lagring i Sverige bör fortsätta att undersökas. Utskottet ser positivt på att kommissionen i meddelandet om industriell koldioxidhantering tar upp frågan om utbyggnad av transportinfrastruktur för en inre marknad för koldioxid.

Med hänvisning till det som anförts och i avvaktan på pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2024/25:911 (S), 2024/25:2613 (MP) yrkandena 193–197 och 2024/25:3169 (C) yrkandena 16, 21, 23 och 24.

Nationella klimatinvesteringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utformningen av stödssystemen Klimatklivet och Industriklivet samt klimatkontrakt.

Jämför reservation 34 (V), 35 (C) och 36 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 3 anför att regleringen av Klimatklivet bör ändras för att främja investeringsstöd som förutom minskade utsläpp även bidrar till ökad beredskap. Motionärerna anser

att Klimatklivet ska kunna främja produktion av biogas, vätgas, elektrobränslen samt cirkulära produktionssätt i jordbrukets gröna omställning. Det stärker jordbrukets konkurrenskraft och bidrar till minskat behov av importerade fossila bränslen.

Enligt kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 81 bör Industriklivet och Klimatklivet stärkas och utvecklas. Motionärerna vill se att även andra typer av industriprojekt omfattas av stödet i Industriklivet, som exempelvis produktion av biodrivmedel, vätgas och batterier liksom plastreturraffinaderier och återvinningsanläggningar. Enligt yrkande 87 bör regeringen ge Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att analysera hur ett nationellt pilotprogram för differenskontrakt för koldioxid (Carbon Contracts for Difference) skulle kunna utformas för teknik för koldioxidavskiljning och lagring (CCS-teknik). Motionärerna menar att för vissa verksamheter bör CCS-teknik användas för att minska de fossila utsläppen.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47 bör Industriklivet breddas till att även omfatta initiativ med fokus på vätgas och koldioxidanvändning (CCU). Det är enligt motionärerna viktigt att framtidens tekniker får stöd.

I kommittémotion 2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 81 anförts att regeringen bör se över formerna för Klimatklivet så att det går att söka stöd även för hamnarna. Motionärerna anser att hamnverksamhetens möjligheter att växa och samtidigt behålla sin lönsamhet hänger samman med dess roll i den gröna omställningen och menar att staten kan bli bättre på att ge incitament och stöd så att hamnarna kan erbjuda fler gröna tjänster.

Kompletterande information

Närmare bestämmelser om stöd inom Klimatklivet finns i förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar. Enligt denna förordning får stöd ges i form av bidrag i syfte att varaktigt minska utsläppen av växthusgaser. Stöd får endast ges till åtgärder som bidrar till att uppfylla strategier, planer eller program för klimat och energi i det eller de län eller i den eller de kommuner där åtgärden är avsedd att genomföras, och som bidrar till att öka takten för att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och dess etappmål (1 och 3 §§). Stöd ska i första hand ges till den eller de åtgärder som vid varje prövningstillfälle bedöms ge den största varaktiga minskningen av utsläpp av växthusgaser per investeringskrona. Om minskningen av utsläpp av växthusgaser är likvärdig för flera ansökningar, ska hänsyn också tas till åtgärdernas möjlighet att bidra till att minska utsläpp av växthusgaser inom jordbruket, att bidra till spridning av teknik och till marknadsintroduktion samt till åtgärdernas effekter på andra miljökvalitetsmål, hälsa och sysselsättning (4 §).

Regeringen anför i klimathandlingsplanen att Klimatklivet är ett styrmedel för klimatomställningen i hela Sverige. Klimatklivet ger bl.a. stöd till åtgärder

som minskar utsläpp och till utbyggnaden av laddinfrastruktur. Det har möjliggjort satsningar som kan underlätta industrins gröna omställning genom att exempelvis påverka tillgången till olika råvaror. Det handlar bl.a. om stöd till ny teknik, marknadsintroduktion, vätgasproduktion, biogasproduktion, övergång till biobaserade lösningar eller omställning till cirkulära flöden. Andra åtgärder som kommit till stånd tack vare Klimatklivet är utbyggnad av fjärrvärmenät, utökad förnybar kraftvärmeproduktion och energi-effektiviseringar inom mindre industrier som inte ingår i EU ETS, vilket bidrar till att minska behovet av import av fossila bränslen, kapa effekttoppar och öka robustheten i Sveriges energisystem. Klimatklivet är även ett styrmedel för att ställa om transportsektorn och bidrar till jordbrukets omställning.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25: MJU1, rskr. 2024/25:119) förstärkte regeringen anslaget 1:16 Klimatinvesteringar (Klimatklivet) med 500 miljoner kronor 2025 och ytterligare åren framöver för insatser som bidrar till att Sverige når klimatmålen och ESR-åtagandet inom EU. Dessutom förlängdes anslaget till 2030.

Bestämmelser om stöd inom Industriklivet finns i förordningen (2017:1319) om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimat-omställning. Enligt denna förordning får stöd ges i form av bidrag för åtgärder som bidrar till att minska sådana utsläpp av växthusgaser från industrin som har ett direkt eller indirekt samband med industrins processer, som bidrar till negativa utsläpp genom avskiljning, transport och geologisk lagring av växthusgaser av biogent ursprung eller som tagits ut ur atmosfären eller som genom tillämpning av ny teknik eller andra innovativa lösningar inom industrin på ett väsentligt sätt bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och dess etappmål.

Regeringen framhåller i klimathandlingsplanen att det finns ett behov av att se över och eventuellt utveckla styrmedlet för att säkerställa att Industriklivet ska fortsätta att vara ett effektivt verktyg för att åstadkomma utsläpps-minskningar från industrisektorn och främja en industrisektor som är konkurrenskraftig och växande i en fossilfri ekonomi. I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24: MJU1, rskr. 2023/24:104) gjordes en satsning på Industriklivet. Särskilt det långsiktiga åtagandet från staten bedöms vara den förutsättning som gör att företagen själva också vågar satsa på investeringar i teknik som påskyndar grön omställning. Storskaliga satsningar, som exempelvis Industriklivet, kan bidra till detta. Med hjälp av fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser kan enligt regeringen nya produktionsmetoder sättas i bruk som har potential att eliminera stora utsläpp från bl.a. stål-, mineral- och kemiindustrierna. I den tunga industrin, särskilt stålindustrin, kan utsläppen i stor utsträckning minska genom elektrifiering och användning av fossilfri vätgas. Enligt regeringen bör Industriklivet fortsätta att stödja strategiskt viktiga insatser inom industrin som bidrar till klimatomställningen, som investeringar i produktion av biodrivmedel, fossilfri vätgas och batterier såväl som innovativa biobaserade lösningar, kemisk återvinning av plast och annan återvinning. Exporterande företag är avgörande

för att stärka Sveriges konkurrenskraft och för att industrin ska vara ledande i den gröna omställningen och bör även fortsättningsvis kunna få stöd.

Enligt Energimyndigheten kan bidrag inom Industriklivet ges till förstudier, forsknings-, pilot- och demonstrationsprojekt och investeringar inom tre områden, bl.a. området negativa utsläpp. Inom det området kan projekt som bidrar till permanenta negativa utsläpp av växthusgaser få stöd. I de negativa utsläpp som kan få stöd via Industriklivet ingår inte koldioxidanvändning (CCU) eller produktion och användning av biokol som kolsänka. Inom området processindustrins utsläpp av växthusgaser kan projekt som syftar till utveckling av tekniker och system för CCS, dvs. infångning, transport och lagring av koldioxid med fossilt ursprung, få stöd om det saknas andra rimliga alternativ. Forsknings- och innovationsprojekt som har potential att bidra till att uppnå permanenta negativa växthusgasutsläpp kan också få stöd, exempelvis projekt för avskiljning, transport och geologisk lagring av växthusgaser av biogent ursprung (bio-CCS) eller från atmosfären.

I december 2023 lämnade Energimyndigheten rapporten Styrmedel för CCS och CCU – Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid (ER 2023:26). Energimyndigheten lämnar i redovisningen ett förslag till åtgärds paket (se avsnittet Negativa utsläpp och kompletterande åtgärder ovan). Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

I klimathandlingsplanen anför regeringen att andra verktyg än rena investeringsstöd kan övervägas vid sidan av Industriklivet, såsom s.k. differenskontrakt för koldioxid (Carbon Contract for Difference). Dessa kontrakt är ett projektbaserat finansiellt instrument för att minska osäkerhet för investerare när det gäller koldioxidpriset och därigenom underlätta uppskalning och marknadsintroduktion av ny teknik. Kontrakten kan vara ett verktyg för att minska marknadsrisken i vissa hållbara investeringar såsom CCS. Regeringen avser att följa utvecklingen av styrmedlet på EU-nivå.

Regeringen bedömer i klimathandlingsplanen att utbyggnaden av laddinfrastruktur och tankinfrastruktur för elektrobränslen vid hamnar bör främjas. I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:NU3, rskr. 2022/23:78) beslutades därför att stöd till laddinfrastruktur vid hamnar och kajer i fortsättningen ska kunna sökas utifrån ett befintligt budgetanslag (utg.omr. 21 anslaget 1:10 Laddinfrastruktur).

Regeringen har den 16 januari 2025 gett Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten se över en eventuell överlappning mellan Klimatklivet och Industriklivet och vid behov föreslå justeringar i respektive stödförordning. Uppdraget ska redovisas den 15 december 2025. Uppdraget lämnades mot bakgrund av en rekommendation i Riksrevisionens rapport om Industriklivet (RiR 2024:17).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Klimatklivet och Industriklivet spelar en viktig roll när det gäller satsningar på fossilfri framtidsteknik, grön omställning och innovativa industriella satsningar som driver på klimatomställningen.

Klimatklivet är ett styrmedel för klimatomställningen i hela Sverige och styrmedlet kan komma i fråga för åtgärder inom en rad olika sektorer, vilket utskottet ser mycket positivt på. Utskottet noterar att hänsyn i vissa fall kan tas till åtgärdernas effekter på andra miljökvalitetsmål, hälsa och sysselsättning. Utskottet vill framhålla att regeringen och riksdagen har förstärkt och förlängt Klimatklivet.

Industriklivet är ett av regeringens viktigaste styrmedel för industrins klimatomställning. Regeringen och riksdagen har även förstärkt Industriklivet. Utskottet delar regeringens bedömning i klimathandlingsplanen att det finns ett behov av att se över och eventuellt utveckla Industriklivet för att säkerställa att detta styrmedel fortsätter att vara ett effektivt verktyg för att åstadkomma utsläppsminskningar från industrisektorn och främja en växande, konkurrenskraftig industrisektor i en fossilfri ekonomi.

Utskottet ser positivt på att regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten se över en eventuell överlappning mellan Klimatklivet och Industriklivet och vid behov föreslå justeringar i respektive stödförordning.

Några motionsyrkanden tar upp frågan om utvidgat stöd till CCS och CCU. Utskottet noterar att Energimyndigheten har haft i uppdrag att föreslå styrmedel för CCS och CCU och att frågan bereds inom Regeringskansliet. När det gäller frågan om differenskontrakt för koldioxid (Carbon Contract for Difference), anser utskottet i likhet med regeringen att även andra verktyg än rena investeringsstöd kan övervägas. Kontrakten kan ha potential att minska marknadsrisken med vissa hållbara investeringar, t.ex. CCS. Utskottet ser därför positivt på regeringens avsikt att följa utvecklingen av detta styrmedel på EU-nivå.

Utskottet påminner om att stöd till laddinfrastruktur vid hamnar och kajer kan sökas utifrån ett budgetanslag under utgiftsområde 21.

Motionsyrkandena 2024/25:1927 (V) yrkande 3, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 81 och 87, 2024/25:2947 (C) yrkande 81 och 2024/25:3169 (C) yrkande 47 avstyrks mot denna bakgrund.

Fordon och arbetsmaskiner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om styrmedel för fordon och arbetsmaskiner.

Jämför reservation 37 (MP), 38 (C) och 39 (MP).

Motionerna*Styrmedel för fordon*

Enligt kommittémotion 2024/25:1772 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 8 bör en bonus för elfordon återinföras. Motionärerna anser att bonusen i lands- och glesbygd ska vara högre än i övriga landet. Så snart som möjligt ska endast bilar med nollutsläpp samt biogasbilar kunna få klimatbonus och de dyraste bilarna ska inte vara berättigade till klimatbonus. För personer i glesbygd med dålig tillgång till kollektivtrafik vill motionärerna införa en höjd bonus. I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 110 finns en liknande begäran. Enligt yrkande 116 i samma motion bör klimatpremien för tunga lastbilar behållas och utvecklas. Motionärerna betonar att fordonssegmentet tunga lastbilar behöver tydliga styrmedel som leder till att flottan byts ut till fossilfria fordon.

Styrmedel för arbetsmaskiner

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 117 anför motionärerna att regeringen bör utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner och om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner för att underlätta omställningen av tunga fordon. I kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 26 framförs en liknande begäran.

Enligt partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 21 bör regeringen genomföra förslagen i SOU 2021:67 som rör införandet av en klimatbonus för större jordbruks- och skogsmaskiner som går på el eller gas.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 69 anser motionärerna att regeringen bör undersöka möjligheten att införa en breddad klimatpremie som också omfattar arbetsmaskiner som kan drivas av hållbara bränslen.

Kompletterande information*Styrmedel för fordon*

Utskottet behandlade under riksmötet 2022/23 ett motionsyrkande om bonus malus-systemet (bet. 2022/23: MJU16). Utskottet anförde då följande:

Utskottet vill framhålla att Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös, kostnadseffektiv och målinriktad. Utskottet noterar att regeringen har avvecklat klimatbonusen. Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller klimatbonusen. Denna bonus kan inte längre anses vara ett effektivt styrmedel. Utskottet noterar vidare att malusdelen i bonus malus-systemet finns kvar.

Motionsyrkandet avstyrktes. I betänkande 2023/24:MJU15 vidhöll utskottet sitt ställningstagande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag när det gäller båda betänkandena (prot. 2022/23:119, rskr. 2023/24:191).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:MJU1, rskr. 2023/24:104) att medel tillförs till en tillfällig skrotningspremie för äldre bilar med förbränningsmotor. Premien är villkorad med köp eller leasing av en elbil. Regeringen anförde i klimathandlingsplanen att andelen elbilar i nybilsförsäljningen har ökat snabbt under de senaste åren, men att omkring 90 procent av Sveriges personbilsflotta fortfarande består av bensin- och dieslbilar. För att nå klimatmålen till 2030 och Sveriges åtaganden inom EU behövs, utöver åtgärder som ställer om nybilsförsäljningen, även åtgärder som ökar incitamenten att fasa ut äldre bilar med förbränningsmotorer. Sådana incitament möjliggör att transportsektorn når hela vägen till i princip nollutsläpp tidigare än vad som annars hade varit fallet. En tillfällig skrotningspremie kan bidra till att ställa om fordonsflottan.

För att säkerställa att klimatomställningen blir rättvis och inkluderande har EU skapat en social klimatfond. Fonden kommer att stödja utsatta hushåll, mikroföretag och transportanvändare som är särskilt drabbade av höga energi- och transportkostnader. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:MJU1, rskr. 2024/25:119) att det införs en elbilspremie riktad till grupper i behov av stöd, t.ex. boende i glesbygd, förutsatt kommissionens godkännande. Stödet beräknas omfatta totalt 800 miljoner kronor, där 75 procent finansieras av den sociala klimatfonden. Regeringen avsätter 10 miljoner kronor under 2025 för att tillsammans med berörda myndigheter kunna förbereda genomförandet av den sociala klimatfonden, som inrättas den 1 januari 2026. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att bistå regeringen genom att ta fram underlag till den sociala klimatplan som regeringen ska lämna till EU-kommissionen i enlighet med EU:s förordning om inrättandet av den sociala klimatfonden. Inom ramen för uppdraget ska Naturvårdsverket bl.a. ta fram ett förslag på utformning av en riktad elbilspremie och införa de system som behövs för att kunna ta emot ansökningar om stöd.

Regeringen framhåller i klimathandlingsplanen att det behövs stöd till marknadsintroduktion av ellastbilar, miljölastbilar och elbussar. Regeringen föreslog därför i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:MJU1, rskr. 2023/24:104) att medel tillförs för ändamålet under 2024 och åren därefter. Marknadsintroduktionen av miljövänliga lastbilar och bussar har gått framåt under de senaste åren och antalet eldrivna tunga fordon ökar, om än inte i samma takt som personbilarna. Svenska tillverkare är ledande i denna utveckling. Samtidigt utgör eldrivna tyngre lastbilar och

eldrivna regional- och fjärrbussar en väldigt liten del av både den totala fordonsflottan och nyförsäljningen. Tillsammans med utbyggnaden av laddinfrastruktur för tunga fordon, som behöver gå i takt med marknadsintroduktionen av fordon, bedömer regeringen att introduktionsstödet kan leda till en snabbare elektrifiering av lastbilar och bussar och därmed bidra till att nå Sveriges klimatmål och EU-åtaganden.

Klimatpremien regleras i förordningen (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon. Enligt förordningen får Energimyndighet bevilja statligt stöd i form av bidrag för att främja introduktionen av miljöarbetsmaskiner, utsläppsfria tunga lastbilar, miljölastbilar, lätta ellastbilar och fordonsgaslastbilar på marknaden och bidra till att minska utsläppen av växthusgaser. Statligt stöd får även beviljas för leasing av utsläppsfria tunga lastbilar, miljölastbilar eller fordonsgaslastbilar.

Enligt EU:s beslutade koldioxidkrav för lätta fordon kommer det inte längre att få säljas nya personbilar eller lätta lastbilar med förbränningsmotor inom EU fr.o.m. 2035 (förordning (EU) 2019/631).

Styrmedel för arbetsmaskiner

Sedan 2020 ges investeringsstöd till elektriska arbetsmaskiner genom förordningen (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon. En miljöarbetsmaskin som är berättigad till klimatpremie är ett motorredskap eller en traktor som har en nettoeffekt på minst 15 kilowatt och som är avsedd att drivas enbart av el eller ett annat biodrivmedel som inte kan användas i motorer som kan drivas av fossila bränslen. Fordonet kan även drivas av elektrobränslen, exempelvis fossilfri vätgas.

För att fortsätta att främja marknadsintroduktionen av miljöarbetsmaskiner föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:MJU1, rskr. 2023/24:104) en utökning av anslaget 1:17 Klimatpremier för 2024 och åren därefter. Regeringen anför i klimathandlingsplanen att marknadsintroduktionen av elektriska arbetsmaskiner är i ett tidigt skede där nyförsäljningen är på mycket låga nivåer. Produktutbudet har dock successivt vuxit de senaste åren till att omfatta allt större och tyngre arbetsmaskiner. Enligt Energimyndigheten går utvecklingen framför allt mot elektriska arbetsmaskiner. Under 2022 öppnades en möjlighet att betala ut stöd även till arbetsmaskiner som inte kan registreras i vägtrafikregistret.

Sedan den 1 januari 2024 får stöd inte längre ges för köp av arbetsmaskiner som drivs med bioetanol och fordonsgas, inklusive biogas med stöd av EU:s allmänna gruppundantagsförordning (GBER). Den fordonsgas som används i Sverige består till övervägande del av biogas, och bioetanolen tillverkas av förnybara råvaror. Arbetsmaskiner som drivs med bioetanol eller biogas bidrar således till att minska utsläppen av växthusgaser jämfört med fordon som drivs med diesel, fordonsgas av fossilt ursprung eller andra fossila bränslen. Regeringen kommer enligt klimathandlingsplanen att analysera vilka möjligheter som finns att ge dessa arbetsmaskiner stöd även i fortsättningen.

Energimyndighet ska enligt sitt regleringsbrev för 2024 följa upp och analysera marknadsutvecklingen för miljöfordon, samt hur myndighetens stöd genom förordningen (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon bidrar till denna utveckling. I analysen ingår att kartlägga förutsättningarna för att välja ett miljöfordon. Utifrån analysen ska myndigheten vid behov lämna rekommendationer om och i så fall när förändringar i förordningen bör göras, bl.a. utifrån stödberättigade fordonstyper, för att stödet ska fortsätta att främja marknadsintroduktionen. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 30 november 2025.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2024 Naturvårdsverket i uppdrag att analysera och vid behov föreslå åtgärder för att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt underlätta förutsättningarna för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner. Uppdraget redovisades den 20 februari 2025 (NV-02004-24) i en rapport som nu är under beredning i Regeringskansliet. Naturvårdsverket presenterar i rapporten fem förslag för att minska utsläppen från arbetsmaskiner. Förslagen syftar till att minska investeringsriskerna, påskynda teknikutvecklingen, öka efterfrågan och skapa bättre incitament för företag att ställa om:

- riktat investeringsstöd till laddinfrastruktur och energilager för arbetsmaskiner
- mer resurser till systemlösningar och pilotprojekt inom fordonsstrategisk forskning och innovation
- upphandlingsstöd för att öka efterfrågan på elektrifierade arbetsmaskiner i offentlig sektor
- tydligare regelverk och snabbare elanslutningar för att minska byråkratiska hinder
- säkrare och effektivare batteritransporter genom riktlinjer för att underlätta hantering av litiumbatterier och energilager.

Utskottets ställningstagande

Styrmedel för fordon

Utskottet ser inget behov av att återinföra en generell elbilsbonus. Däremot är utskottet positivt till att en elbilspremie enligt regeringens förslag övervägs, som är riktad till grupper i behov av stöd, t.ex. boende i glesbygd. Utskottet kan även se fördelar med den tillfälliga skrotningspremien. Det är åtgärder som på ett effektivare sätt kan bidra till att ställa om fordonsflottan.

Utskottet anser att förstärkningen av stödet till marknadsintroduktion av utsläppsfria tunga lastbilar, miljölastbilar, lätta ellastbilar och fordonsgaslastbilar, tillsammans med utbyggnaden av laddinfrastruktur för tunga fordon, kommer att kunna leda till en snabbare elektrifiering av buss- och lastbilsflottan och därmed bidra till att nå Sveriges klimatmål och EU-åtaganden. Utskottet noterar även att Energimyndigheten har i uppdrag att

följa upp och analysera marknadsutvecklingen för miljöfordon och föreslå eventuella förändringar i stödförordningen för att upprätthålla stödets syfte.

Med hänvisning till det som anförts avstyrks motionsyrkandena 2024/25:1772 (MP) yrkande 8 och 2024/25:2613 (MP) yrkandena 110 och 116.

Styrmedel för arbetsmaskiner

Utskottet kan konstatera att det runt om i landet finns ett stort antal arbetsmaskiner med varierande användningsområden. I klimathandlingsplanen presenteras vilka ytterligare åtgärder som enligt regeringen behövs för att minska arbetsmaskinernas utsläpp och bidra till regeringens övergripande målsättning om att nå hela vägen till nettonollutsläpp senast 2045. I budgetpropositionen för 2024 gjordes det en flerårig satsning för att fortsätta att främja marknadsintroduktionen av miljöarbetsmaskiner. Utskottet bedömer att denna anslagsförstärkning för klimatpremier främjar marknadsintroduktionen av miljöarbetsmaskiner och därmed möjliggör minskade utsläpp.

Naturvårdsverket har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå åtgärder för att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt underlätta förutsättningarna för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner. Naturvårdsverket har som nämnts ovan presenterat ett antal förslag för att minska utsläppen från arbetsmaskiner som syftar till att minska investeringsriskerna, påskynda teknikutvecklingen, öka efterfrågan och skapa bättre incitament för företag att ställa om. Naturvårdsverkets redovisning är under beredning inom Regeringskansliet.

Sedan den 1 januari 2024 möjliggör inte längre den allmänna gruppundantagsförordningen stöd för köp av arbetsmaskiner som drivs med bioetanol och fordonsgas, inklusive biogas. Utskottet välkomnar att regeringen avser att analysera vilka möjligheter som finns att ge dessa arbetsmaskiner stöd även i fortsättningen.

Utskottet avstyrker motionerna 2024/25:2613 (MP) yrkande 117, 2024/25:2954 (C) yrkande 21, 2024/25:3071 (MP) yrkande 26 och 2024/25:3169 (C) yrkande 69 mot bakgrund av vad som anförts och i avvaktan på pågående arbete.

Klimatanpassning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om strategin för klimatanpassning, organisation och samordning av klimatanpassningsarbetet samt finansiering av klimatanpassningsåtgärder.

Jämför reservation 40 (C), 41 (MP), 42 (S), 43 (C), 44 (MP), 45 (C) och 46 (MP).

Motionerna*Klimatanpassningsstrategin*

Enligt kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 41 bör regeringen skyndsamt återkomma till riksdagen med en strategi i form av en proposition med konkreta förslag till beslut som följer rekommendationerna från Nationella expertrådet för klimatanpassning.

Enligt kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25 bör man genomföra en kontinuerlig översyn av den nationella klimatanpassningsstrategin och säkerställa tillräckliga resurser för att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan styrnivåerna.

Organisation och samordning

I kommittémotion 2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 15 anför att klimatanpassning bör inkluderas i det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen. Genom att klimatanpassning integreras i klimatpolitiken får frågan enligt motionärerna större politisk vikt och prioritet, och arbetet kan löpande utvärderas av Klimatpolitiska rådet. Detta säkerställer att klimatanpassningsfrågan blir en central del av Sveriges klimatarbete.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28 anför motionärerna att klimatanpassning bör inkluderas i det befintliga klimatpolitiska ramverket och i klimatlagen för att göra det möjligt att beräkna behoven av klimatanpassningsåtgärder och därmed säkerställa tillräckliga resurser.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 8 anför att regeringen bör inrätta en parlamentarisk grupp som kan leda arbetet med klimatanpassning och skapa stabilitet för Sveriges klimatanpassningsarbete. Motionärerna anför att det är uppenbart att beredskapen för att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna i hela samhället måste stärkas.

Även enligt kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 1 bör regeringen inrätta en bred parlamentarisk grupp som kan skapa långsiktighet i klimatanpassningsarbetet och därmed även skapa långsiktiga spelregler för privata aktörer, myndigheter, regioner och kommuner. I yrkande 13 anför motionärerna att det bör finnas klimatanpassningssamordnare på alla

länsstyrelser. Det är av stor vikt att länsstyrelserna vidareutvecklar sin specialkompetens inom området. I yrkande 20 anför motionärerna att en strategi för vattenförsörjningen i ett förändrat klimat bör tas fram.

Finansiering av klimatanpassningsåtgärder

I yrkande 2 i kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framförs att statsbidraget för att finansiera klimatanpassningsåtgärder ska vara långsiktigt och förutsägbart och behöver ökas kraftfullt. Länsstyrelser och kommuner är nyckelaktörer i klimatanpassningsarbetet och måste därför få tydligare ramar och de resurser som krävs. Enligt yrkande 34 i motionen bör relevanta myndigheter föreslå en nationell plan för större klimatanpassningsprojekt på kommunal och regional nivå där statligt finansieringsstöd är lämpligt. Enligt yrkande 35 bör relevanta myndigheter utreda samfinansieringslösningar mellan offentliga och privata aktörer. I yrkande 42 anføres att regeringen bör höja sin ambitionsnivå när det gäller både styrande åtgärder och finansiering när det gäller Sveriges klimatanpassningsarbete.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 26 anføres att regeringen bör verka för att införa en klimatanpassningsfond på EU-nivå som kan finansieras genom intäkterna från koldioxidjusteringsmekanismen CBAM. Fondens medel bör bl.a. användas till att minimera samhällsskador som uppstår till följd av klimatförändringarna. Enligt yrkande 27 i samma motion bör det genomföras en översyn av möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt för att utveckla kunskapsutbytet genom stärkt myndighets-samordning. I yrkande 32 anføres att det bör göras möjligt för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser över klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI. Motionärerna menar att flera samhällsfunktioner som utnyttjas dagligen, såsom transportinfrastruktur, elförsörjning och dricksvattenförsörjning, är beroende av vädret och kan påverkas vid extremt väder. Enligt yrkande 33 bör det tillsättas en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet.

Kompletterande information

Klimatanpassningsstrategin

I den första nationella strategin för klimatanpassning (prop. 2017/18:163, 2017/18:MJU22, rskr. 2017/18:440) bedömde regeringen att klimatanpassningsarbetet borde löpa över en femårig policycykel, med en ny klimatanpassningsstrategi vart femte år. Nationella expertrådet för klimatanpassning har regeringens uppdrag att ta fram förslag på inriktning av det nationella arbetet för klimatanpassning utifrån en bedömning av risk, kostnad och nytta (förordningen (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut). Nationella expertrådet lämnade sin första rapport i

februari 2022 (KN2023/00865). Rapporten innehöll en sammanfattande analys av klimatförändringarnas effekter på samhället samt en uppföljning och utvärdering av det nationella arbetet med klimatanpassning.

I skrivelse 2023/24:97 Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning som kom i mars 2024 anför regeringen att rapporten från Nationella expertrådet för klimatanpassning har varit det primära underlaget till den reviderade nationella strategin för klimatanpassning. För att inhämta underlag till den reviderade nationella strategin har Regeringskansliet även haft dialoger med bl.a. enskilda myndigheter samt med myndighetsnätverket för klimatanpassning och länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk. Syftet med dessa dialoger har varit att samla in synpunkter och myndigheternas expertis under utformningen av den nationella strategin för klimatanpassning. I skrivelsen presenterar regeringen den reviderade nationella strategin för klimatanpassning och regeringens handlingsplan för de kommande fem åren. Regeringen anför att Sverige ska vara klimatanpassat och motståndskraftigt och ta till vara de möjligheter som kommer med ett förändrat klimat. Regeringen framhåller att en rad åtgärder behöver vidtas under den innevarande mandatperioden för att skapa förutsättningar för ett strukturerat, samordnat och samhällseffektivt arbete med klimatanpassning som leder till att minska sårbarheten för klimatförändringarnas effekter. För att påskynda klimatanpassningsåtgärderna anger regeringen att den avser att verka för en rad åtgärder, däribland att tydliga och ändamålsenliga mål och uppföljningssystem etableras, att ansvar för klimatanpassningsarbetet fördelas tydligt samt att det ges goda förutsättningar att ta sitt ansvar. Vidare avser regeringen att verka för synergier med arbetet med krisberedskap, försörjningsberedskap och att förebygga naturolyckor.

Organisation och samordning

Förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete reglerar myndigheters och samtliga länsstyrelserns arbete med klimatanpassning. Myndigheter under förordningen ska inom ramen för sina uppdrag initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning. SMHI sammanställer en årlig rapportering från de myndigheter som omfattas av förordningen och lämnar förslag till regeringen.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25: MJU1, rskr. 2024/25:119) att ett förändrat klimat innebär ökade risker för bl.a. människors liv och hälsa, skador på bebyggelse, infrastruktur, naturmiljö och biologisk mångfald, störningar i vattenförsörjningen samt ökade kostnader och sårbarheter för näringslivet – särskilt areella näringar. Det är därför enligt regeringen viktigt att fortlöpande förbättra arbetet med klimatanpassning i alla berörda sektorer. Regeringen anger att den avser att med utgångspunkt i skrivelsen Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning skapa en bra struktur för ett kostnadseffektivt och åtgärdsinriktat arbete för att tillvarata möjligheter och skydda Sverige från

negativa konsekvenser av ett förändrat klimat. Vägen från ord till handling i klimatanpassningsarbetet handlar bl.a. om att se över lagstiftning och finansieringsmodeller för att underlätta viktiga anpassningsåtgärder. Det behövs också ett utvecklat uppföljningssystem och en nationell klimat- och sårbarhetsanalys som underlättar planering och kostnadsuppskattningar. För att påskynda klimatanpassningsåtgärderna avser regeringen, enligt strategin att verka för att tydliga och ändamålsenliga mål och uppföljningssystem etableras för ett effektivt klimatanpassningsarbete.

I skrivelsen om klimatanpassning anger regeringen också att myndigheters arbete med att initiera, stödja, utvärdera och samordna klimatanpassning i olika områden även fortsättningsvis är viktigt. Regeringen avser att se över hur myndigheternas arbete kan utvecklas för att bidra till samhällsekonomiskt effektiv, strategisk och åtgärdsinriktad klimatanpassning. För att säkerställa att ett strategiskt och kostnadseffektivt klimatanpassningsarbete utvecklas avser regeringen att se över hur ett nationellt uppföljningssystem kan införas. Regeringen avser dessutom att vid behov förtydliga myndigheternas uppgifter kring uppföljning och utvärdering.

När det gäller synergier och samordning mellan klimatanpassningen och klimatpolitiken anför regeringen i skrivelsen att klimatarbetet består av att minska utsläppen av växthusgaser för att minimera klimatförändringar och deras effekter, anpassa samhället till de klimatförändringar och effekter som inte kan undvikas och förbereda samhället för att hantera de konsekvenser som inte gått att förutse eller som samhället inte har anpassats till. Regeringen framhåller att den med klimathandlingsplanen (skr. 2023/24:59) visar hur Sverige kan kombinera ekonomisk tillväxt med klimatmålet om att nå hela vägen till nettonollutsläpp senast 2045. Regeringen anser att arbetet med att ställa om samhället till nettonollutsläpp i högre utsträckning ska samordnas med civilt försvar, krisberedskap och klimatanpassning så att resurser används effektivt, åtgärder inom ett område inte inverkar negativt på ett annat och synergieffekter tas till vara. Samordningen kan t.ex. omfatta utformning av mål, styrning av myndigheter, uppföljning och rapportering.

Den 4 mars 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag på hur effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna vidtas (dir. 2024:31). Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025. Utredaren ska bl.a.

- identifiera hinder mot att kunna planera, genomföra och förvalta effektiva klimatanpassningsåtgärder
- analysera om befintlig lagstiftning i dag ger kommunen eller andra berörda aktörer tillgång till mark för klimatanpassningsåtgärder
- bedöma om det är motiverat och finns möjlighet att ge kommunerna ett samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder som berör den byggda miljön inom kommunens geografiska område och, om detta bedöms motiverat, lämna förslag på hur ett sådant ansvar kan utformas

- särskilt beakta förutsättningarna för mellankommunal samverkan vid planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder som berör två eller flera kommuner
- vid behov lämna förslag för att fastighetsägare ska kunna genomföra och samarbeta om klimatanpassningsåtgärder med eller utan stöd från kommunen
- göra brutto- respektive nettoberäkningar om förslagen innebär kostnader för det allmänna eller aktualiserar den kommunala finansieringsprincipen samt lämna finansieringsförslag.

När det gäller frågor om vattenförsörjning framhåller regeringen i skrivelsen om klimatanpassning att arbetet för ökad vattensäkerhet bl.a. handlar om att skapa en stärkt beredskap för att trygga vattenförsörjningen i ett förändrat klimat. Det kommer bl.a. att kräva en samordnad vattenförvaltning med åtgärder från källa till hav, på land såväl som i kustområden, i sjöar, i vattendrag och i havet. I skrivelsens handlingsplan presenteras regeringens inriktning inom området vattenförsörjning och beredskap för översvämning och torka. Regeringen tar bl.a. upp frågor om stärkt vattenförvaltning, klimatanpassning av dricksvattenförsörjningen och jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat. Regeringen redovisar att EU:s nya dricks-vattendirektiv ställer krav på en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet. Regeringen avser även att intensifiera arbetet för en stärkt beredskap för vattensäkerhet när det gäller skyfall, översvämningar, ökade vattenflöden, vattenbrist och torka.

Finansiering av klimatanpassningsåtgärder

I skrivelsen om klimatanpassning anför regeringen att förebyggande insatser är avgörande för att minska framtida skadekostnader och därmed ofta är ekonomiskt fördelaktiga.

Flera offentliga finansieringskällor används enligt skrivelsen i dag i klimatanpassningsarbetet. Satsningar görs på lokal, regional och nationell nivå och det finns även medel att tillgå genom EU-budgeten eller internationella finansiella institutioner. På EU-nivå finns exempelvis Europeiska investeringsbanken som kan tillhandahålla finansiering, främst lån, och tekniskt stöd till investeringar för klimatanpassning.

Europeiska regionala utvecklingsfonden är en EU-fond som syftar till att stärka ekonomisk och social sammanhållning inom EU genom att minska de regionala skillnaderna. Inom den regionala utvecklingsfonden för programperioden 2021–2027, under målet för investering för sysselsättning och tillväxt, finns två program som inrymmer klimatanpassningsinsatser.

Inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) finns det möjlighet till stöd för flera åtgärder som kan leda till ökad klimatanpassning och göra jordbruket robustare. I Sveriges strategiska plan för GJP för perioden 2023–2027 finns det t.ex. medel anvisat för investeringsstöd till bl.a. bevattningsdammar, stöd till produktionsmetoder som stärker resiliensen,

insatser för samarbete, rådgivning och kompetensutveckling samt ett grundläggande inkomststöd som kan förbättra företagens möjligheter att hantera en ökad risk. Det finns även en gemensam jordbruksreserv inom EU om minst 450 miljoner euro per år för att hantera effekter av olika kriser.

Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) är en finansieringskälla för projekt med koppling till det transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Inom FSE finns det möjlighet att ansöka om bidrag bl.a. för att klimatsäkra infrastruktur.

På nationell nivå satsar regeringen varje år genom statsbudgeten medel för åtgärder som antingen direkt eller indirekt har en klimatanpassningsdimension. Kommuner kan ansöka om statsbidrag för förebyggande åtgärder med stöd av förordningen (2022:1395) om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Bidraget omfattar fysiska åtgärder som vidtas på förhand för att förebygga eller minska risken för naturolyckor och avser olyckor som beror på naturhändelser i form av översvämning, ras, skred eller erosion. Bidrag enligt förordningen kan lämnas med upp till 60 procent av de bidragsberättigade kostnaderna.

I Riksrevisionens granskningsrapport Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön (RiR 2022:29) rekommenderade Riksrevisionen att regeringen ser till att statsbidraget för naturolyckor går till de nationellt mest angelägna projekten samt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tar fram transparenta kriterier för att bedöma vilka åtgärder för förebyggande av naturolyckor som är mest angelägna och därmed bör prioriteras vid beslut om bidrag. Mot bakgrund av detta har MSB tagit fram en inriktning för hanteringen av anslaget, som bl.a. slår fast att statsbidraget ska lämnas till åtgärder som uppfyller bidragets krav och syfte, åtgärder som är planerade och prioriterade och åtgärder som är kostnadseffektiva och samhällsnyttiga.

Enligt Nationella expertrådet för klimatanpassning behövs det nya samfinansieringslösningar mellan offentliga och privata aktörer. I den ovan nämnda Klimatanpassningsutredningen (dir. 2024:31) ska utredaren bl.a. identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av klimatanpassningsåtgärden. Utredaren ska bl.a.

- identifiera möjliga finansieringsmodeller för åtgärder som vidtas av och gynnar flera aktörer, t.ex. fastighetsägare, försäkringsgivare, näringslivet, kommuner och regioner, samt tar till vara nationella intressen utan att det innebär ökade statliga åtaganden eller statlig finansiering
- ta ställning till vilken eller vilka finansieringsmodeller som bäst lämpar sig för bl.a. etablering och förvaltning av klimatanpassningsåtgärder.

Utskottets ställningstagande

Klimatanpassningsstrategin

Utskottet konstaterar att Nationella expertrådets rapport utgör det primära underlaget till den reviderade nationella strategin för klimatanpassning. Utskottet påminner även om att strategins utformning bygger på myndigheternas expertis och på utfallet av dialoger med bl.a. myndighetsnätverket för klimatanpassning, länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk och Sametinget. Vid sin behandling av den nationella strategin och regeringens handlingsplan för klimatanpassning bedömde utskottet att strategin och handlingsplanen vilade på ett gediget och väl avvägt underlag. Utskottet anförde även att det stöder regeringens målsättning att Sverige ska vara klimatanpassat och motståndskraftigt och ta vara på möjligheterna med ett förändrat klimat. Utifrån denna målsättning ansåg utskottet att regeringen i skrivelsen om strategin på ett mycket förtjänstfullt sätt redogör för hur det nationella klimatanpassningsarbetet bör utvecklas och hur åtgärder bör prioriteras utifrån uppdaterad kunskap om ett förändrat klimat. Därigenom skapas det förutsättningar för ett strukturerat, samordnat och samhällseffektivt arbete med klimatanpassning (2023/24: MJU18). Utskottet vidhåller denna bedömning och avstyrker därför motionerna 2024/25:2627 (MP) yrkande 41 och 2024/25:3169 (C) yrkande 25.

Organisation och samordning

Utskottet anser att det finns tydliga synergier mellan regeringens politik för klimatanpassning, klimathandlingsplanen och EU:s klimatlag. Klimatarbetet innefattar en bredd av åtgärder, där utsläppsminskningar och anpassning av samhället till de klimatförändringar och effekter som inte kan undvikas går hand i hand. Utskottet påminner om att regeringen i skrivelsen om klimathandlingsplanen framhåller att arbetet med att ställa om samhället till nettonollutsläpp ska samordnas i högre utsträckning med bl.a. klimatanpassning så att resurser används effektivt, åtgärder inom ett område inte inverkar negativt på ett annat och synergieffekter tas till vara.

I den ovan nämnda utredningen om effektiva klimatanpassningsåtgärder ingår bl.a. att bedöma om det är motiverat och finns möjlighet att ge kommunerna ett samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder som berör den byggda miljön. Även andra samordnings- och samverkanslösningar ska belysas. Utskottet kommer att följa resultatet av detta arbete med stort intresse.

Utskottet fäster mycket stor vikt vid att grundläggande vattentjänster är säkrade även i tider av kris. Vattenförsörjning, inklusive vattenrening och dricksvattenberedning, är en hörnsten i ett väl fungerande samhälle. Redan i dag påverkas dock vattenförsörjningen av klimatförändringarna. Det gäller bl.a. råvattnets kvalitet och kvantitet liksom produktion och distribution av dricksvatten. Det finns även risk för en ökad konkurrens om vattnet. Utskottet välkomnar därför att det av handlingsplanen för klimatanpassning framgår att

regeringen prioriterar att stärka skyddet för vattenresurserna, bl.a. inom ramen för EU:s nya dricksvattendirektiv.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2024/25:2627 (MP) yrkandena 1, 13 och 20, 2024/25:3038 (MP) yrkande 8, 2024/25:3109 (S) yrkande 15 och 2024/25:3169 (C) yrkande 28.

Finansiering av klimatanpassningsåtgärder

Som utskottet tidigare anför är utskottet väl införstått med att kostnaderna för att hantera klimatförändringarnas effekter, såsom stigande havsnivåer, torka, översvämningar, skred och bränder, kommer att öka (bet. 2023/24:MJU18). Utskottet noterar samtidigt att frågorna om ansvarsfördelning och finansieringslösningar är komplexa och att beslutsunderlagen behöver förbättras, t.ex. i fråga om klimatdata, risk- och sårbarhetsanalyser och erfarenheter från vidtagna anpassningsåtgärder. Utskottet vill därför påminna om att den pågående utredningen om effektiva klimatanpassningsåtgärder inbegriper frågeställningar om vilka finansieringsmodeller som bäst lämpar sig för bl.a. etablering och förvaltning av klimatanpassningsåtgärder. Utskottet anser att riksdagens fortsatta beredning av finansieringsmodeller, inklusive samfinansiering mellan det offentliga och det privata näringslivet, bör invänta resultatet av denna utredning.

Inom ramen för statsbudgeten avsätts det redan betydande medel på nationell nivå för att finansiera åtgärder som har en direkt eller indirekt betydelse för arbetet med klimatanpassning. Medel finns även att tillgå genom EU-budgeten och internationella finansiella institutioner. Det finns dock ett behov av att öka tydligheten om vem som bär ansvaret för såväl kostnader som finansiering för att på så sätt förbättra förutsättningarna för samhällets aktörer att planera och vidta nödvändiga anpassningsåtgärder. Utskottet välkomnar att regeringen enligt inriktningen i klimatanpassningsstrategin har för avsikt att under mandatperioden tydliggöra om, och i så fall när, det är ändamålsenligt att staten samordnar insatser eller deltar i finansieringen av anpassningsåtgärder.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:2627 (MP) yrkandena 2, 34, 35 och 42 samt 2024/25:3169 (C) yrkandena 26, 27, 32 och 33.

Reservationer

1. **Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (S)**

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 8 och 65,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 60 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

En ambitiös miljöpolitik på nationell nivå skapar goda förutsättningar för Sverige att verka för en liknande politik inom EU och FN. Sverige bör därför inom EU och FN driva på för att världens länder ska öka sina åtaganden i enlighet med Parisavtalet.

2. **Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (C)**

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 60 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 8 och 65 samt

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Klimatet känner inga nationsgränser och effektiva svar på de utmaningar vi står inför behöver därför vara internationella. Det krävs ett starkt globalt klimatarbete och när andra länder vacklar behöver Sveriges och EU:s röst vara tydlig. Genom att i praktiken visa att utsläppsminskningar går att förena med ekonomisk tillväxt och att skapa jobb, kan Sverige och EU visa ledarskap internationellt. Eftersom Sveriges utsläpp är små i ett globalt perspektiv är det viktigt att vara pådrivande regionalt, i EU och internationellt. För att nå målen i Parisavtalet krävs en snabbare minskning av utsläppen än vad vi ser i dag och mer kraftfulla åtgärder. Målen i Parisavtalet kommer inte att nås med nuvarande politik. Samtidigt som dystra budskap är återkommande återstår ett litet hopp; det går fortfarande att vända utvecklingen men det kräver resolut handling. Alla utsläpp ska bära sina kostnader genom att de omfattas av antingen ett koldioxidpris eller ett handelssystem för utsläppsrätter. Sverige bör vara föregångare i EU, och EU bör vara föregångare i världen genom att anta ambitiösa och modiga utsläppsminskningmål. Sverige och EU bör utöva en vass klimatdiplomati som förmår skärpa andra länders klimatmål och politik, och bidra med goda exempel utifrån svenska erfarenheter.

3. Ökad ambition i det internationella klimatarbetet, punkt 1 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 8 och 65 samt avslår motionerna

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 5,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 60 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Genom att fortsätta att utveckla svensk klimatpolitik, svenskt klimatpolitiskt ledarskap och en stark samhällsutveckling i hela landet som tar klimatkrisen på allvar, kan Sverige vara pådrivande i EU och internationellt för att andra länder också ska växla upp sin klimatomställning så att vi tillsammans undviker de allvarligaste riskerna med den globala uppvärmningen och till-

varatar de möjligheter till hållbar samhällsutveckling som klimatomställningen medför. Sverige bör visa ledarskap inom EU och internationellt för Parisavtalets genomförande.

För var dag som går blir det mer akut att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och i EU. Detta är en fråga som bör prioriteras i utrikespolitiken. För att understödja detta arbete bör Sverige verka för ett internationellt förbud mot subventioner av fossila bränslen.

4. Jämställdhetsperspektiv i klimatarbetet, punkt 2 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62.

Ställningstagande

I många fall har klimatförändringarnas följder större negativ inverkan på kvinnor än på män. Därtill leder icke jämställt deltagande i beslutsprocesser ofta till att kvinnor utesluts från viktiga beslut om bestämmelser som har stor inverkan på deras liv. Kvinnornas roll är otroligt viktig i kampen mot klimatförändringarna. Kvinnors entreprenörskap och äganderätt bör därför stärkas samtidigt som ett jämlikt deltagande i beslutsprocesser genomförs. Arbetet mot klimatförändringarna, såväl nationellt som internationellt, ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

5. EU:s övergripande klimatpolitik, punkt 3 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 32, 33 och 37,
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 29 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 14 och 15 samt
avslår motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 8 samt
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 181, 187 och 188.

Ställningstagande

Ett klimatlås på EU:s budget bör införas, likt det s.k. demokratilåset. Ett klimatlås behövs för att säkerställa att medlemsländerna fullföljer sina klimatåtaganden. I praktiken innebär det att om ett medlemsland inte vidtar tillräckliga klimatåtgärder bör det inte heller få ta del av det EU-stöd som de annars skulle haft rätt till. Det ska kosta att släppa ut.

För att Europa ska lyckas bryta beroendet av fossila bränslen krävs samarbete. De lägst hängande frukterna är att helt fasa ut fossila bränslen i energisektorn och produktionen av el och värme, sätta stopp för installation av nya anläggningar som drivs av fossil energi, fasa ut fossila subventioner, prissätta fossila råvaror som används i produkter och förbjuda all reklam och marknadsföring av fossil energi.

Ambitionsnivån inom EU bör höjas genom att man inför ett mål om att EU:s utsläpp ska minska med 95 procent till 2040 jämfört med 1990 års utsläpp. Det är ett ambitiöst mål, men nödvändigt om vi ska klara att nå klimatneutralitet och uppfylla löftena i Parisavtalet. Alla EU-länder ska även ha ett mål om tekniska kolsänkor, såsom bio-CCS, till 2040.

6. EU:s övergripande klimatpolitik, punkt 3 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 181, 187 och 188 samt avslår motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 8,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 32, 33 och 37,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 29 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 14 och 15.

Ställningstagande

Möjligheter att jämföra olika produkters klimatpåverkan och välja produkter och tjänster med lägre klimatpåverkan bör skapas. Den del av befolkningen som har högst inkomster står också för de högsta konsumtionsbaserade utsläppen medan hushåll med lägre inkomster har lägre konsumtionsbaserade

utsläpp. Ett rättviseperspektiv behöver därför anläggas på arbetet med att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser. Trots att FN:s klimatkonvention funnits sedan 1990-talet och Parisavtalet antogs 2015 möts dagens konsumenter av påverkanskampanjer som syftar till att öka konsumtionen av fossilintensiva varor och tjänster. Det ska vara ”lätt att göra rätt”, har det hetat länge. Men för konsumenten är det i dag mycket svårt att genom konsumtionsval minska utsläppen av växthusgaser eftersom information om klimatpåverkan från olika konsumtionsval är svår att få tag på, samtidigt som vi möts av reklam för fossilintensiva varor och tjänster. Ett förbud mot fossilintensiv reklam, såsom reklam för flygresor, bör därför utredas.

EU:s ekodesigndirektiv har lyckats avlägsna de sämsta produkterna från marknaden. Den styrningen bör kompletteras med en styrning mot de mest energismarta och miljövänliga produkterna. Det bör införas ett bonus malus-system för produkter, där de mest energi- och resurseffektiva produkterna blir billigare på bekostnad av de minst energi- och resurseffektiva produkterna.

EU har nyligen infört klimattullar (CBAM) som skyddar industrin inom EU från orättvis konkurrens under sin klimatomställning. Klimattullarna stimulerar samtidigt klimatomställning av fossilintensiv industri i andra länder. Sverige bör verka för ett konstruktivt användande av CBAM, due diligence och liknande verktyg på EU-nivå för att stimulera klimatomställning i globala värdekedjor. Dessa insatser kommer även att bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från svensk konsumtion.

7. Handel med utsläppsrätter, punkt 4 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 28 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 12 och
avslår motion

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

För global klimatnytta vore det revolutionerande om EU kunde bidra till att prissättningen av växthusgaser blir global genom att EU:s handelssystem kopplas samman med andra utsläppsmarknader, som exempelvis Kina, Japan, Kalifornien, Kanada och Nya Zeeland, i s.k. klimatklubbar med korrekta

växelkurser mellan marknaderna baserade på utsläpp per capita. Regeringen bör i förhandlingar verka för att EU:s utsläppshandelssystem snarast kopplas ihop med andra utsläppsmarknader i världen.

8. Infångning och lagring av koldioxid, punkt 5 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 29 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19, 20 och 22.

Ställningstagande

Det finns en rad åtgärder för att minska mängden koldioxid i atmosfären. Utsläppen av koldioxid måste minska och arbetet måste stärkas med kolsänkor och ny teknik som tar bort koldioxid från atmosfären. Parallellt med att utsläppen ska minska måste därför även incitamenten för minusutsläpp, s.k. negativa utsläpp, stärkas. FN:s klimatpanel bekräftar än en gång att minusutsläpp måste till om vi ska nå klimatmålen. Men tekniken för minusutsläpp är dyr och betalningsviljan är i dag låg. Det är viktigt att utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt, och därför bör ett system för minusutsläpp på EU-nivå skapas där varje aktör som genererar minusutsläpp får ersättning för det. Precis som det ska kosta att släppa ut koldioxid till atmosfären, behöver den samhällsnytta som skapas av att fånga in koldioxid prissättas.

Värdet av ett minusutsläpp är inte nationellt, utan snarare globalt. Därför bör LULUCF-förordningen justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp. På sikt vill vi även se ett gemensamt auktionssystem, utöver EU:s system för utsläppshandel, där privata aktörer och EU-länder kan köpa och sälja kolsänkor för att bidra till att klimatmålen nås. Regeringen bör i EU-förhandlingar föreslå att det införs en mekanism, exempelvis genom upprättandet av en handelsplats, som ökar ersättningen för koldioxidinfångning till dess att Sverige når nettonollutsläpp.

Vidare bör Sverige arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess påskyndas när det gäller CCS, CCU och bio-CCS. Eftersom det inte finns ett globalt pris på koldioxid är det svårt att sätta ett globalt pris på minusutsläpp. Därför passar det bättre att minusutsläppen i dag prissätts på EU-nivå, där den gemensamma marknaden för handel med utsläppsrätter finns.

9. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 2–4 och avslår motionerna

2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1,

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 16,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 198,

2024/25:2694 av Serkan Köse (S),

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 195 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

För att begränsa klimatförändringarna är det av stor betydelse att Sverige ambitiöst bidrar till att uppfylla de internationella målen i Parisavtalet. En viktig del i detta är att leva upp till våra nationella mål såväl som våra åtaganden inom EU. Sverige har länge varit ett föregångsland i klimatomställningen. Men vi ser nu ett trendbrott där Sverige riskerar att missa flera av de uppsatta klimatmålen. Det kan vi inte tillåta. Regeringen bör vidta kraftfulla åtgärder för att ställa om Sverige till ett fossilfritt välfärdsland i linje med Parisavtalet. Klimatomställningen är en chans för Sverige att skapa jobb och stärka sin globala position. Med teknik, kunskap och innovation kan Sverige leda omställningen.

En grundbult i Sveriges klimatarbete är det klimatpolitiska ramverket. I uppgörelse med sex andra partier har vi socialdemokrater sett till att Sverige har fått en klimatlag, ett klimatpolitiskt råd och ambitiösa klimatmål. Ramverket har visat en långsiktigt hållbar väg för Sveriges klimatpolitik fram till 2045. Men regeringen går nu ifrån den rättsligt bindande ramverket. Klimatpolitiska rådet skriver i sin granskning att regeringen inte lever upp till klimatlagens krav. Regeringen bortser bl.a. från ramverkets etappmål för 2030 i den klimatpolitiska handlingsplanen. En bred och långsiktig politisk överenskommelse är avgörande för att ge människor och företag långsiktiga signaler som tryggar hållbara investeringar. Därför måste vi värna det klimatpolitiska ramverket. Om regeringen inte höjer sina ambitioner drabbar det inte bara

miljön utan även våra plånböcker. Sverige riskerar att behöva betala höga böter och köpa dyra utsläppsrätter om vi inte uppfyller EU:s klimatmål. Det blir en dyr nota som regeringen lämnar över till svenska hushåll att betala. Trots detta fortsätter regeringen att lägga fram förslag utan långsiktighet. Regeringen måste säkerställa att Sverige lyckas uppfylla de uppsatta klimatkraven på både nationell och internationell nivå. Regeringen bör därför återkomma med en strategi som leder till att Sverige når klimatmålen till 2030 och nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045.

10. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1,

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 16,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 198,

2024/25:2694 av Serkan Köse (S),

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 195 och

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Sveriges och världens utsläpp måste minska och det måste gå betydligt snabbare än i dag. Återkommande rapporter konstaterar att omställningstakten är för långsam, och i Sverige ökar nu utsläppen för första gången på väldigt lång tid. I Klimatpolitiska rådets rapport från 2023 konstaterades det att svensk klimatpolitik inte ser ut att styra mot målefterlevnad, varken av de svenska eller europeiska klimatmålen. Det är angeläget att regeringen skyndsamt presenterar en ny klimathandlingsplan med åtgärder som är utsläppsberäknade och som säkerställer efterlevnaden av klimatmålen i Sverige såväl som i EU. Planen bör vara förenlig med samtliga mål som slås fast i klimatlagen och bör säkerställa att Sverige når EU:s klimatmål och därmed också undviker omfattande böter.

11. Ambitionsnivån i det svenska klimatarbetet, punkt 6 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 198 samt

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 195 och

avslår motionerna

2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1,

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 16,

2024/25:2694 av Serkan Köse (S),

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 2–4 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma till riksdagen med en ny klimathandlingsplan med åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser under innevarande mandatperiod och som beskriver hur regeringen avser att nå de av riksdagen och EU beslutade klimatmålen till 2030, 2040 respektive 2045. Hittills har regeringen sänkt ambitionerna till den grad att Sverige nu bedöms missa samtliga internationella, europeiska och nationella klimatmål. Regeringens klimathandlingsplan saknar också fullständiga beräkningar av hur planens innehåll påverkar utsläppsutvecklingen. De senaste tillgängliga effektberäkningarna av regeringens klimatpolitik finns i budgetpropositionen för 2024 och visar att Sverige bedöms missa samtliga nationella, europeiska och internationella klimatmål. Regeringens klimathandlingsplan bryter mot flera formella krav i klimatlagen. Exempelvis ställer klimatlagen krav på att den klimatpolitiska handlingsplanen beskriver de åtgärder som behövs för att nå de av riksdagen beslutade klimatmålen. I klimathandlingsplanen slår regeringen däremot fast att Miljömålsberedningen bör få i uppdrag att se över utformningen av de nationella etappmålen och etappmålet för inrikes transporter till 2030. Regeringen har genomfört en enorm omläggning från klimatsmart och förnybart till satsningar på fossilt och gammal kärnkraft. Sammantaget avsätter regeringen mer ekonomiska resurser till reformer som motverkar möjligheterna att nå klimatmålen än sådana insatser som bidrar till att klimatmålen uppnås.

Klimatarbetet i Sverige har historiskt både gått snabbare och blivit billigare än de prognoser som gjorts. De överskott på klimatkrediter som Sverige

därmed har fått har annullerats för att inte ge andra EU-länder genvägar till att minska utsläppen. Att köpa in klimatkrediter från andra EU-länder för att täcka upp för att klimatarbetet inte längre levererar utsläppsminskningar i den takt som krävs är ett allvarligt misslyckande och innebär att pengar som kunde satsats på klimatinvesteringar i Sverige går utomlands. Både att sälja och köpa utländska klimatkrediter är ingripande beslut som bör fattas endast om riksdagen hörts i särskild ordning.

Klimatförändringarna utgör ett monumentalt hot mot livet i haven. Även i den marina sektorn behövs kraftiga utsläppsminskningar. Regeringen måste aktivt verka inom EU och internationellt för att utsläppen från marina aktiviteter som sjöfart och fiske minskar drastiskt och skyndsamt, för att på sikt upphöra helt. Det är viktigt att koldioxidbindning och utsläpp av växthusgaser från havet ingår i klimatredovisningen.

12. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motionerna

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD),

2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 4, 9, 182 och 183,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62.

Ställningstagande

Riksdagen har beslutat om ett etappmål för inrikes transporter inom miljö-målssystemet som innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter, utom flyg, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Även om stora framsteg gjorts, och många stora åtgärder ligger i pipeline, behöver takten i transportsektorns omställning till fossilfrihet öka kraftigt för att det ska vara möjligt att nå såväl klimatmålet för transportsektorn som målet

om noll nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären till 2045. Klimat-omställningen måste gå snabbare, både i Sverige, i EU och globalt. Etappmålet för inrikes transporter inom miljömålssystemet bör ligga fast.

13. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD),

2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 4, 9, 182 och 183,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73,

2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62.

Ställningstagande

Jordbruksmark är en knapp resurs på global nivå och det finns därför skäl att producera mat som kräver mindre markyta. Klimatberedningen (SOU 2008:24) konstaterade redan 2008 att det i stor utsträckning saknas styrmedel inom jordbrukssektorn som är direkt riktade mot att minska utsläppen av växthusgaser. Det är märkligt, inkonsekvent och ohållbart att ett område som har så stor klimatpåverkan som köttkonsumtionen saknar utsläppsmål och åtgärder. Riksdagen bör därför anta ett nationellt mål om en minskad köttkonsumtion med minst 25 procent till 2030, jämfört med dagens nivåer.

14. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62 och

avslår motionerna

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD),

2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 4, 9, 182 och 183 samt

2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Transportsektorn behöver ställa om. Den snabba teknikutvecklingen skapar stora möjligheter till mer hållbara transportmodeller, drivmedel och transportsystem där utsläppen och miljöpåverkan från transporterna minskar, samtidigt som mobiliteten bevaras. En fråga som bör ses över i det sammanhanget är om koldioxidutsläpp från inrikes flyg bör inkluderas i etappmålet för inrikes transporter till 2030.

15. Allmänt om klimatmålen och kompletterande mål, punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 4, 9, 182 och 183 samt

avslår motionerna

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD),

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 5,

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 73,

2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 62.

Ställningstagande

Konsumtionsbaserade utsläpp inkluderar en produkts alla utsläpp som sker i alla led innan den konsumeras, oavsett var dessa utsläpp sker, till skillnad från de territoriella utsläppen där man räknar utsläpp inom ett visst geografiskt område. Enligt Naturvårdsverkets siffror var Sveriges konsumtionsbaserade klimatutsläpp 88 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2021. Av dessa utsläpp uppstod 64 procent utomlands. De totala konsumtionsbaserade utsläppen enligt denna uppskattning innebär i genomsnitt 8 ton per person och år för en svensk, vilket kan jämföras med Parisavtalets uppskattning att utsläppsnivån behöver sänkas till ca 1 ton per person och år. De konsumtionsbaserade utsläppen behöver en tydlig målstyrning. De utsläpp som svenskarnas konsumtion orsakar är betydligt större än de territoriella utsläppen. Nästan två tredjedelar kommer från hushållens konsumtion och drygt en tredjedel från offentlig konsumtion och investeringar. Hälften av svenskarnas klimatpåverkan sker i andra länder. Sverige ska ta ansvar för alla sina utsläpp, även de som uppstår i andra länder till följd av svensk import och konsumtion. Det är hög tid för regeringen att fatta beslut om ett mål för Sveriges konsumtionsbaserade klimatutsläpp och att anta en strategi för hur vi ska ta oss dit. Det bör vara möjligt att snabbt införa mål för konsumtionsbaserade utsläppsmål i enlighet med det som samtliga åtta riksdagspartier ställde sig bakom i Miljömålsberedningen våren 2022 (SOU 2022:15).

Den offentliga sektorn står med sin upphandling för en stor del av de konsumtionsbaserade utsläppen och bör ta ett särskilt ansvar för att snabbt minska dessa utsläpp. Ett mål bör antas om att den offentliga sektorn ska gå före i omställningen och nå nära nollutsläpp till 2030.

Inrikesflyget står för ca 2–4 procent av utsläppen från inrikes transporter, men är inte inkluderat i transportmålet för 2030. En stor andel av flygresorna sker mellan städer med mycket goda tågförbindelser, exempelvis mellan Stockholm och Göteborg. För att Sverige ska leva upp till sina åtaganden i Parisavtalet krävs att utsläppen minskar betydligt snabbare än i dagsläget och det finns stor potential att minska utsläppen från inrikesflyget. Förslaget från miljömålsberedningen om att inkludera inrikesflyget i transportmålet till 2030 bör genomföras snarast.

16. En utsläppsbudget, punkt 8 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 3 och 4 samt avslår motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 3 och 18.

Ställningstagande

Att missa klimatmålen bryter mot svensk lag och mot internationella överenskommelser, men det ger framför allt en mångmiljardnota till kommande generationer. Därför bör det införas en nationell utsläppsbudget, en koldioxidbudget, som sätter ett tak för hur stora de svenska utsläppen får vara varje år fram till 2040. Systemet med en nationell utsläppsbudget bör inkludera sanktioner. Lyckas man inte sänka utsläppen i den takt man ska bör kraven till nästkommande år öka med 8 procent.

17. En utsläppsbudget, punkt 8 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 3 och 18 samt avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Klimatförändringarna drivs av den totala mängden växthusgaser i atmosfären och därför krävs det en styrning av hur mycket Sverige totalt kan släppa ut. Med hjälp av en utsläppsbudget kan en total mängd utsläpp kopplas till Sveriges klimatmål. Regeringen bör därför utse en ansvarig myndighet för att ta fram en nationell koldioxidbudget för Sverige utifrån data från FN:s klimatpanel. Koldioxidbudgeten bör uppdateras varje år, så att en årlig utsläppsbudget framgår, och styrmedel och åtgärder bör utformas och genomföras utifrån de nya målen och delmålen. Ett ansvarigt organ behöver utses för att beräkna och fördela koldioxidbudgeten på samma sätt som Finansdepartementet kontrollerar den ekonomiska budgeten. Myndigheter och statliga bolag bör få en utsläppsbudget definierad i regleringsbrev och direktiv.

18. EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer, punkt 9 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25 och

avslår motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 121.

Ställningstagande

Klimatkrisen är ett globalt problem som kräver gemensamma lösningar över landgränser. Ett viktigt styrmedel för att gemensamt minska utsläppen av växthusgaser är EU:s utsläppshandel. Genom att sätta ett pris på koldioxidutsläpp utgör utsläppshandeln ett kraftfullt verktyg för att styra mot klimatvänliga lösningar, och det är något vi står bakom. Men det nuvarande systemet är inte tillräckligt kraftfullt. Det är därför efterlängtat att EU nu har gått fram med ett nytt utsläppshandelssystem, ETS 2. Vi välkomnar även att regeringen har beslutat om en proposition i ärendet. Tyvärr presenterar regeringen inga konsekvensanalyser som visar hur förslaget om ETS 2 drabbar jordbruks- och skogsbrukssektorn, som regeringen på frivillig grund inkluderat i förslaget. Det är uppenbart att effekter för den svenska konkurrenskraften borde belysas, eftersom andra länder inte väljer att inkludera dessa sektorer. Dessutom är det sannolikt att de ökade kostnaderna för jordbruket påverkar livsmedelspriserna för svenska folket. Regeringen bör därför återkomma med en konsekvensanalys, särskilt när det gäller områden som på frivillig grund omfattas av förslaget.

19. EU:s nya utsläppshandelssystem för byggnader, vägtransporter och ytterligare sektorer, punkt 9 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 121 och
avslår motion
2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 25.

Ställningstagande

EU:s nya utsläppshandelssystem för utsläpp från bl.a. transporter och bostäder (ETS 2) bör införas så tidigt som möjligt i Sverige. Det kommer dock inte att räcka med att införa ETS 2 för att Sverige ska nå klimatmålen för 2030. Införandet bör därför kombineras med skärpningar av nationella åtgärder, såsom koldioxidskatt, reduktionsplikt och avståndsbaserade skatter.

20. Klimatpolitiska rådet, punkt 10 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motion
2024/25:104 av Rashid Farivar m.fl. (SD).

Ställningstagande

Centerpartiets klimatpolitik utgår från ett klart och tydligt mål. Sveriges och världens utsläpp måste minska och det måste gå betydligt snabbare än i dag. Återkommande rapporter konstaterar att omställningstakten är för långsam och i Sverige ökar nu utsläppen för första gången på väldigt lång tid. Klimatpolitiska rådet konstaterade i sin rapport från 2023 att svensk klimatpolitik inte ser ut att styra mot målförtecknad, varken mot de svenska eller europeiska klimatmålen. Detta är bekymmersamt. Klimatpolitiska rådets utvärderingar av regeringens klimatpolitik måste uppvärderas. Rådets vetenskapliga rekommendationer ska vägleda arbetet för kommande år om regeringens klimatpolitik visar sig vara otillräcklig.

21. Fossilfritt Sverige, punkt 11 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 83.

Ställningstagande

Med Miljöpartiet i regeringen inleddes 2015 initiativet Fossilfritt Sverige med målet att bygga en stark industri och skapa fler jobb och exportmöjligheter genom att bli fossilfri. Totalt 22 olika branscher har tagit fram färdplaner för att visa hur de kan stärka sin konkurrenskraft genom att bli fossilfria eller klimatneutrala. Denna satsning måste fortsätta. Det är absolut avgörande för klimatomställningen att regeringen har bra kanaler för att samverka med näringslivet i deras omställning. Uppdraget för den nationella samordnaren för Fossilfritt Sverige bör därför förlängas och fördjupas.

22. Klimatskadliga subventioner, punkt 12 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1921 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Klimatförändringarna är ett akut hot mot människors framtida livsmöjligheter. En reformering av miljö- och klimatskatter bör ske inom ramen för en samlad och genomtänkt miljöpolitik. En angelägen åtgärd är att fasa ut och avveckla de klimatskadliga subventionerna skyndsamt. Den tidigare regeringen avvecklade några få av dessa subventioner och det brådskar med ytterligare åtgärder för att Sverige inte ska tappa styrfart för att nå nollutsläpp. Regeringen bör därför presentera en handlingsplan för hur klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid.

23. Metanutsläpp, punkt 13 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1330 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Metan är en potent växthusgas. Räknat per utsläppt ton och i ett 100-års-perspektiv bidrar metan 28 gånger mer till växthuseffekten än koldioxid. I ett kortare tidsperspektiv än 100 år har metanutsläpp större påverkan på växthuseffekten eftersom metan bryts ned i atmosfären efter ca 10 år.

IPCC har i scenarier över hur klimatmålen skulle kunna nå framhållit att det krävs kraftiga och snabba utsläppsminskningar av koldioxid i kombination med kraftiga utsläppsminskningar av andra växthusgaser. EU och Sverige har undertecknat den globala utfästelsen om metan som innebär att minska metanutsläppen med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2020. Detta internationella löfte behöver nu omsättas i handling.

Genom att anta ett mål om att minska utsläppen av metan från svensk konsumtion med 30 procent till 2030 jämfört med 2020 samt anta en handlingsplan för att nå detta mål, kan vi i Sverige bättre bidra till att uppnå det globala målet i den globala utfästelsen om metan. Regeringen bör verka för att minska de territoriella utsläppen av metan. De territoriella utsläppen av metan uppstår exempelvis inom jordbruket och vid avfallshantering. Jordbrukets växthusgasutsläpp kan inte komma ner till noll, men det finns metoder och tekniker som kan begränsa utsläppen av metan, och dessa bör främjas. En minskning av de territoriella utsläppen av metan bidrar även till det nationella klimatmålet om nettonollutsläpp 2045.

Ett mer strategiskt arbete med att minska utsläppen av växthusgasen metan behövs och därför bör redovisningen av olika växthusgaser förbättras i syfte att bättre kunna visa utvecklingen av metanutsläpp och andra växthusgaser.

24. Integrerade klimatmål och myndighetsstyrning, punkt 14 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 5 och 7.

Ställningstagande

För att samlas bakom det samhällsprojekt som klimatomställningen innebär krävs ett tydligt politiskt ledarskap. Klimatlagens intention om konkret integrering av klimatmålen i alla politikområden behöver realiseras, och klimatkollegiet bör återinrättas inom Regeringskansliet. Koordineringen inom regeringen och mellan departementen när det gäller genomförande av klimatpolitiken behöver prioriteras och ur legitimitetssynpunkt bör arbetet ledas av statsministern, vilket också Klimatpolitiska rådet framhåller i sin rapport 2023.

För att nå de klimatmål Sverige har internationellt, inom EU och nationellt behöver man inom alla politikområden ta ett större och integrerat ansvar för klimatpolitiken. För att undvika konflikt mellan skilda intressen behöver det klimatpolitiska arbetet vara samordnat och integrerat med regeringens övriga arbete inom samtliga politikområden. En översyn behöver därför göras av alla relevanta samhällsmål och vid behov ska dessa omformuleras för att säkerställa att målen bidrar till och inte motverkar uppfyllandet av klimatmålen. Klimatpolitiken är komplex och det är av fundamental betydelse att samtliga politikområden tar ett samlat och integrerat ansvar. En bättre samordning mellan klimatmålen och andra samhällsmål kan minska risken för konflikter och möjliggöra synergier. Klimat- och miljöfrågorna behöver fortsatt integreras i arbetet i alla politikområden och sektorer och på alla nivåer i samhället.

25. Offentliga inköp, punkt 15 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Det är angeläget att regeringen följer upp efterlevnaden av de nyligen införda kraven om att alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasing ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2024.

26. Standardisering för klimatomställningen, punkt 16 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 34 och
avslår motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

För de sektorer eller aktiviteter där utsläppen kan vara svåra att minska på annat sätt kan klimatkompensation vara ett viktigt verktyg för att nå nettonoll. Verket behöver dock förbättras och fler riktlinjer behöver komma på plats för att utsläppsminskningarna ska vara permanenta och additionella. För ett svenskt företag som vill börja klimatkompensera kan det vara svårt att veta hur man bör beräkna sina utsläpp, hur man tar reda på om ett klimatkompensationsprojekt är effektivt och socialt hållbart och hur man bör kommunicera denna satsning till sina kunder på ett rättvisande sätt. För svenska konsumenter kan det vara svårt att veta vilka klimatkompenserade produkter och tjänster som håller hög kvalitet. Relevanta myndigheter bör bistå företagen i att beräkna sina utsläpp, både direkta och indirekta, på ett sätt som är förenligt med internationell standard. Myndigheter bör därtill ta fram tydliga rekommendationer och standarder som kan vägleda företagen när de ska välja klimatkompensationsprojekt. Rekommendationerna bör beskriva dels vilka krav projekten ska leva upp till, dels vilka oberoende tredjeparts-kontrollanter som är pålitliga. Regeringen bör därför ge Naturvårdsverket och

Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser.

27. Standardisering för klimatomställningen, punkt 16 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 13 och
avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 34.

Ställningstagande

Stöden till företags och organisationers klimatomställning behöver utvecklas för att understödja deras kapacitet att genomföra en klimatomställning. Företag behöver själva beräkna och analysera sina utsläpp för att exempelvis identifiera vilka åtgärder de kan söka stöd för genom Klimatklivet och för att följa upp effekten av åtgärderna. Olika företag har olika förutsättningar för detta och därför bör en standardiserad redovisning av klimatåtgärder införas till stöd för företag och organisationer som redovisar sina direkta och indirekta klimatutsläpp.

28. Länsstyrelsernas, regionernas och kommunernas roll, punkt 17 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 11, 12 och 14 samt
avslår motion

2024/25:451 av Serkan Köse (S).

Ställningstagande

Det finns ett behov av att genomföra ett myndighetslyft för kommunernas och regionernas klimatomställning. Genom att ge relevanta myndigheter ett tydligt och långsiktigt uppdrag, inklusive förstärkta medel för att utveckla intern och extern myndighetssamverkan, ges förbättrat stöd för kommunernas och regionernas arbete med klimatomställning. Vidare bör det införas en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner i enlighet med underlaget inför den klimatpolitiska handlingsplanen 2023 och Klimatkommunernas förslag om klimatavtal.

Länsstyrelserna har under lång tid haft i uppdrag att leda och samordna arbete för klimat- och energiomställning på lokal och regional nivå. Funktionen är central och uppdraget bör därför garanteras långsiktig finansiering.

29. Nettoupptag i skog och mark, punkt 18 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6, 97 och 157 samt avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 43.

Ställningstagande

Inom ramen för LULUCF-förordningen har Sverige ett bindande mål om att öka kolinbindningen i skog och mark med ca 4 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter till 2030. De senaste åren har utvecklingen gått åt fel håll i Sverige. Nettoinbindningen av växthusgaser i skog och mark har minskat till följd av att skogen vuxit sämre och avverkningarna ökat. Åtgärder behöver komma på plats i närtid för att nå Sveriges bindande åtagande. Ett strategiskt arbete behöver därför upprättas för s.k. naturbaserade lösningar, åtgärder som ökar nettoinbindningen av kol i skog och mark.

Data från Riksskogstaxeringen indikerar att tillväxten minskat de senaste åren, sannolikt framför allt på grund av ökad torka under sommartid. Om torka blir mer frekvent på grund av klimatförändringar finns det en risk att kolsänkan i svenska skogar kan avta snabbare över tid. Därför blir det ännu viktigare att identifiera åtgärder som kan bevara eller öka kolsänkan i skogen och i träprodukter för att uppnå klimatmålen. Åtgärder som bidrar till att klimatanpassa skogen, såsom att göra den mer motståndskraftig mot torka, bör också

främjas i syfte att skydda kolförråden och öka kolinbindningen. Ett nationellt mål bör antas om att fördubbla den naturliga kolsänkan.

Sverige har i dag en samordnare vid Fossilfritt Sverige som samordnar framtagande av branschfärdplaner för klimatomställning. Sverige har även en samordnare för den gröna omställningen i Västerbotten och Norrbotten. Arbets sättet med samordnare har fungerat mycket väl. Mot bakgrund av Sveriges bindande åtagande om ökad kolinbindning i skog och mark till 2030 inom ramen för LULUCF-förordningen, som omfattar många aktörer, bör även en nationell samordnare för genomförandet av Sveriges klimatmål inom ramen för LULUCF-förordningen tillsättas.

30. Mätning och redovisning av kolinlagring, punkt 19 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 54 och 56 samt avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 158 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

För att möta de växande klimatutmaningarna och bidra till Sveriges omställning till ett fossilfritt samhälle, är det avgörande att vi fokuserar på att både minska utsläppen och öka kolinlagringen. Detta går att uppnå genom att införa en rad hållbara metoder och åtgärder som främjar både miljövärden och ekonomisk tillväxt. Ett av de viktigaste stegen är att utveckla verktyg för att mäta kolinlagring vid exploatering av mark. Regeringen bör uppdraga åt SLU, Boverket, Naturvårdsverket och Trafikverket att skapa standardiserade metoder för att bedöma effekterna av markanvändningsförändringar på netto-upptaget av koldioxid. Dessa verktyg ska kunna användas i miljökonsekvensbedömningar och inkluderas i klimatdeklARATIONER för nya byggnader. Genom att integrera dessa verktyg i planeringsprocesser kan vi säkerställa att exploatering sker på ett sätt som minimerar utsläpp och maximerar kolinlagringen.

För att stärka skogens roll i klimatarbetet och fatta hållbara beslut är det avgörande att vi tydligare redovisar både Sveriges skogliga naturtillgångar och deras kolinlagring. Enligt EU-kommissionens förslag om en revidering av LULUCF-förordningen förväntas Sverige öka sin kolsänka i skog och mark

mest i hela unionen. Det motsvarar 15 procents minskad användning av förnybar svensk skog till 2030. Att tillverka produkter av trä bidrar inte bara till kolinlagring utan minskar sannolikt även användningen av fossila råvaror eller skog från andra världsdelar. IPCC:s rapport om markanvändning visar att ett hållbart skogsbruk kan bibehålla skogens förmåga att binda mer koldioxid än vad den avger. Betydelsen av skogliga råvaror för en hållbar utveckling bör klargöras.

31. Mätning och redovisning av kolinlagring, punkt 19 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 158 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 41 och

avslår motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 54 och 56.

Ställningstagande

Den effekt som exploatering av mark har på kolförråden och kolinlagringen bör synliggöras i de miljöbedömningar som tas fram i samband med planering och beslut enligt miljöbalken och plan- och bygglagen samt vid tillämpning av sektorslagstiftning för olika typer av infrastruktur. Vid samhällsplanering bör man kunna uppmärksamma och ta ställning till exploaterings påverkan på kolinbindningen i skog och mark. Det bör även skapas ett gemensamt ramverk för hur kolinlagring i jordbruksmark ska mätas och verifieras.

32. Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid, punkt 20 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 16, 21, 23 och 24 samt

avslår motionerna
2024/25:911 av Magnus Manhammar (S) och
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 193–197.

Ställningstagande

Ett nationellt mål för minusutsläpp bör införas. Det ska i första hand vara kvantitativt och utgå från Sveriges nationella klimatmål. Syftet ska vara att säkerställa att målet om netto-nollutsläpp i Sverige år 2045 uppnås. Målet för minusutsläpp ska också vägleda storleken på offentliga satsningar på tekniken, till dess att andra styrmedel finns på plats. Ett nationellt mål säkrar långsiktigheten i politiken och minskar risken för de aktörer som vill satsa på tekniken. Syftet med målet är även att säkerställa att såväl de långsiktiga som kortsiktiga klimatmålen nås och att upptagen av biogen koldioxid påskyndas.

Det bör tillåtas dubbla anspråk i fråga om minusutsläpp på samma sätt som för traditionella utsläppsminskningar och även införas ett mål för andelen privat finansiering av CCS-verksamheter.

Regeringen bör också se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som deras verksamhet ger upphov till.

I dag bygger EU:s regelverk på principen att koldioxid ska avskiljas och lagras på samma plats. Regelverket utgår också från att koldioxiden ska transporteras från avskiljningen till slutförvar med hjälp av rörledningar. Detta är inte anpassat till dagens förutsättningar. Sverige bör vara pådrivande på EU-nivå för en uppdatering av EU:s regelverk, så att det ska vara tillåtet att transportera koldioxid från utsläppskällan till dess slutförvar med hjälp av exempelvis sjöfart.

33. Negativa utsläpp samt avskiljning, användning och lagring av koldioxid, punkt 20 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 193–197 och
avslår motionerna
2024/25:911 av Magnus Manhammar (S) och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 16, 21, 23 och 24.

Ställningstagande

Sveriges klimatmål till 2045 innebär att de territoriella utsläppen av växthusgaser måste minska med minst 85 procent jämfört med 1990, och resterande 15 procent ska täckas med kompletterande åtgärder. De kompletterande åtgärderna bör utgöras av permanenta negativa utsläpp. En nationell strategi för permanenta negativa utsläpp bör tas fram för att driva på detta arbete. Vidare bör samverkan underlättas för permanenta negativa utsläpp, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring eftersom det handlar om att bygga upp hela nya värdekedjor.

Negativa utsläpp får aldrig användas som ursäkt för att fortsätta använda fossila bränslen. Permanenta negativa utsläpp krävs i kombination med kraftfulla utsläppsminskningar i närtid för att Parisavtalet ska nås. En nationell handlingsplan för permanenta negativa utsläpp bör därför tas fram. Handlingsplanen ska omfatta hela kedjan, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring. Det krävs nu satsningar för att säkerställa tillräcklig storskalighet till 2045 varefter Sverige ska ha negativa utsläpp av växthusgaser.

Enligt Vägvalsutredningen (SOU 2020:4) har Sverige en stor potential för bio-CCS från t.ex. kraftvärmeverk, vilket skulle kunna täcka de 15 procent kompletterande åtgärder som tillåts enligt klimatmålet till 2045. Industriklivet och s.k. gröna kreditgarantier är befintliga stöd som även går till bio-CCS och det är därför viktigt att dessa finns kvar och utvecklas. För bio-CCS krävs också en avvägning mot andra intressen, såsom skydd av biologisk mångfald och matproduktion. Regeringen bör ta fram skarpa kriterier för hållbart producerad biomassa när det gäller bio-CCS. Internationellt ska Sverige driva på för att utvecklingen av bio-CCS globalt sker på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt. Regeringen bör uppdraga åt Energimyndigheten att upphandla hållbar bio-CCS i Sverige.

34. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 81 och 87,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 81 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47.

Ställningstagande

Genom det statliga Klimatklivet bidrar klimatinvesteringar till att minska behovet av importerade fossila bränslen, öka småskalig elproduktion och förbättra lönsamheten för jordbruksföretag på landsbygden. För att ytterligare stärka Sveriges beredskap vid kriser och krig föreslog Naturvårdsverket under våren 2024 att regelverket för Klimatklivet ändras för att särskilt prioritera projekt som förutom minskade klimatutsläpp även bidrar till stärkt beredskap. Klimatklivet bör även ges kraftigt ökade anslag samt förlängas för att stimulera till investeringar som även sträcker sig in på 2030-talet. Genom en sådan ändring kan Klimatklivet ytterligare främja produktion av biogas, vätgas, elektrobränslen samt cirkulära produktionssätt i jordbrukets gröna omställning. Det stärker jordbrukets konkurrenskraft och bidrar till ett minskat behov av importerade fossila bränslen. Regeringen bör därför se till att regleringen av Klimatklivet ändras i syfte att främja investeringsstöd som förutom minskade utsläpp även bidrar till ökad beredskap.

35. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 81 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47 och
avslår motionerna

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 3 och

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 81 och 87.

Ställningstagande

För statliga stöd bör målbilden vara tydlig. Teknikneutralitet ska vara vägledande och kontrollmekanismer behövs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar investeras i klimateffektiva projekt. Det är också viktigt att just framtidens tekniker får stöd. Industriklivet bör därför breddas för att inkludera såväl vätgas som CCU.

Hamnverksamheters möjligheter att växa i lönsamhet hänger samman med deras roll i den gröna omställningen och staten kan bli bättre på att ge incitament och stöd så att hamnarna kan erbjuda fler gröna tjänster. Regeringen bör se över formerna för Klimatklivet så att det går att söka stöd även för hamnarna.

36. Nationella klimatinvesteringar, punkt 21 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 81 och 87 samt avslår motionerna

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 3,

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 81 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47.

Ställningstagande

Tack vare Miljöpartiets arbete i regeringen satsade staten flera miljarder på att stödja svensk industri i arbetet med att nå fossilfrihet genom Industriklivet. Stöd ges till företag hela vägen från forsknings- och innovationsprojekt till demonstrationsanläggningar och fullskaliga anläggningar. Även andra typer av industriprojekt bör omfattas av stödet, som exempelvis produktion av biodrivmedel, vätgas och batterier liksom plastreturraffinaderier och återvinningsanläggningar. Regeringen bör fortsätta att satsa på och bredda det statliga stödet Industriklivet.

Klimatklivet är ett stöd som bidrar till minskad klimatpåverkan genom bl.a. investeringar för byte från fossila till förnybara energibärare, i energi-effektivisering och i utbyggnad av laddinfrastruktur. Klimatklivet stöder åtgärder som leder till minskade utsläpp av växthusgaser och kan sökas av alla utom privatpersoner. Detta gör att Klimatklivet kan bidra till minskade utsläpp av växthusgaser från avfall, produktanvändning, lustgasdestruktionsanläggningar vid sjukhus, byte från fossil energibärare till förnybar inom industrin och utbyggnad av laddinfrastruktur. Industriklivet och Klimatklivet bör stärkas och utvecklas.

Fossila verksamheter behöver fasas ut, såsom oljeraffinaderier och fossil kolanvändning inom stålindustrin. CCS ska inte användas för att förlänga livslängden på fossila verksamheter. Verksamheter såsom elektronikskrotsåtervinning, kraftvärmeverk som eldar sopor och cementproduktion kommer dock att ha fossila koldioxidutsläpp även i framtiden. Det beror på att de hanterar petroleumbaserade produkter som redan är i omlopp i samhället och som inte kan cirkuleras, samt i cementindustrins fall frigör kol som varit bunden i kalkstenen under processen (även om bränslet till verksamheten blir fossilfritt). I dessa fall bör CCS-teknik användas för att minska de fossila

utsläppen. För att underlätta detta bör Energimyndigheten och Naturvårdsverket få i uppdrag att analysera hur ett nationellt pilotprogram för differenskontrakt för koldioxid (Carbon Contracts for Difference) skulle kunna utformas för CCS- teknik.

37. Styrmedel för fordon, punkt 22 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1772 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 8 och

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 110 och 116.

Ställningstagande

En bonus för elfordon bör återinföras med en högre bonus i lands- och glesbygd samt ett leasingstöd riktat mot låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt bör malus kraftigt skärpas för att skynda på utfasningen av fossilbilar och för att göra reformen mer rättvis. Så snart som möjligt ska endast bilar med nollutsläpp samt biogasbilar kunna få klimatbonus. Skatten på de smutsigaste nya bilarna (malus) behöver höjas kraftigt vid sidan av en skärpning av gränserna för när malus tas ut, för att gå i linje med ambitionen att fasa ut fossildrivna bilar så snabbt som möjligt. Klimatbonus ska inte betalas ut för de dyraste bilarna eftersom de personer som har råd att köpa de allra dyraste nya bilarna inte behöver en skattesubvention. För att alla, oavsett plånbok, ska kunna byta till elbil bör ett leasingstöd för elbil införas för låg- och medelinkomsttagare.

Fordonssegmentet tunga lastbilar behöver tydliga styrmedel som leder till att flottan byts ut till fossilfria fordon. Definitionen av nollutsläpp bör vara strikt för att kraftfullt styra mot elmotordrift. Försäljningen av nya fossildrivna lastbilar i Sverige bör fasa ut till senast 2035. Svenska företag står redo att leverera fossilfria fordon, och styrmedel bidrar därmed även till svensk konkurrenskraft. För att underlätta omställningen när det gäller tunga fordon bör man behålla och utveckla klimatpremien för tunga lastbilar.

38. Styrmedel för arbetsmaskiner, punkt 23 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 21 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 69 och

avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 117 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 26.

Ställningstagande

Särskilda klimatbonusar bör införas för de som satsar på att ställa om jordbruks- och skogsbruksmaskiner till biobränsle och för att köpa jordbruks- och skogsmaskiner som går på el eller gas. Regeringen bör även undersöka möjligheten att införa en breddad klimatpremie som också omfattar arbetsmaskiner som kan drivas av hållbara bränslen.

39. Styrmedel för arbetsmaskiner, punkt 23 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 117 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 26 och

avslår motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 21 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 69.

Ställningstagande

Regeringen bör utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner och utvärdera om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner för att underlätta omställningen.

40. Klimatanpassningsstrategin, punkt 24 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25 och
avslår motion

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Klimatanpassningsåtgärder får aldrig kompensera för bristande ambitioner att i första hand minska utsläppen men det är viktigt att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Den nationella klimatanpassningsstrategin bör därför ses över kontinuerligt allteftersom kunskapsläget om klimatförändringarna ökar. Eftersom kunskap om rådande klimatförändringar och deras konsekvenser ligger till grund för klimatanpassningsarbetet bör tillräckligt med stöd ges till ansvariga instanser till forskning, samordning och utvärdering av arbetet med klimatanpassning. Möjligheten för områden med liknande utmaningar att utbyta bästa praxis bör stärkas. Ansvarsrollerna behöver förtydligas för att ge möjlighet till ansvarsutkrävande. Den nationella strategin bör i högre grad bejaka en helhetssyn för att se till att klimatanpassningsåtgärder inte på ett oskäligt sätt ökar Sveriges totala utsläpp.

41. Klimatanpassningsstrategin, punkt 24 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 41 och
avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25.

Ställningstagande

Det pågår i dag en global klimatförändring, som i Sverige medför stigande medeltemperatur, ökad nederbörd, mer långvariga värmeböljor och stigande havsnivåer. Vi befinner oss mitt i en klimatkris. Isar smälter och havet stiger. Skördar slår fel och skogar brinner. Det blir allt tydligare att vi måste agera. För att skapa en hållbar framtid måste samhället arbeta parallellt med att minska växthusgasutsläppen och med kontinuerlig anpassning till det förändrade klimatet.

Det nationella expertrådet för klimatanpassning skriver i sin rapport från 2022 att en intensifiering av insatser för att öka takten i genomförandet av klimatanpassningsåtgärder är nödvändig. Rådet understryker att den reviderade anpassningsstrategin, som regeringen nu presenterat i form av en skrivelse, behöver anamma ”ett transformativt perspektiv som konkret stärker incitamenten för såväl det fortsatta förberedande anpassningsarbetet som för genomförandet av konkreta anpassningsåtgärder”. Vidare efterlyser rådet ”krafttag på bred front”. Att säga att regeringens skrivelse, som per definition inte innehåller ett enda skarpt förslag för riksdagen att ta ställning till, inte svarar upp emot vad rådet efterlyser är en grov underdrift.

Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med en strategi i form av en proposition med konkreta förslag till beslut som följer rekommendationerna från Nationella expertrådet för klimatanpassning.

42. Organisation och samordning, punkt 25 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 15 och avslår motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1, 13 och 20,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 8 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28.

Ställningstagande

Klimatanpassning bör inkluderas i det befintliga klimatpolitiska ramverket och klimatlagen. Genom att integrera klimatanpassning i klimatpolitiken får frågan större politisk vikt och prioritet och arbetet kan löpande utvärderas av

Klimatpolitiska rådet. En sådan integrering säkerställer att klimatanpassningsfrågan blir en central del av Sveriges klimatarbete.

43. Organisation och samordning, punkt 25 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28 och
avslår motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1, 13 och 20,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 8 och

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Även om den globala medeltemperaturökningen begränsas till under 2 grader kommer klimatförändringarna att ha stor påverkan eftersom Sveriges temperatur väntas stiga mer än det globala genomsnittet. Extremväder kommer att bli vanligare, t.ex. värmeböljor och skyfall med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer. Detta kräver att samhället rustas för klimatförändringarna. Klimatanpassning bör inkluderas såväl i det befintliga klimatpolitiska ramverket som i klimatlagen för att göra det möjligt att beräkna behoven av klimatanpassningsåtgärder och därmed säkerställa tillräckliga resurser.

44. Organisation och samordning, punkt 25 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 1, 13 och 20 samt

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 8 och

avslår motionerna

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28.

Ställningstagande

En långsiktig planering är en av nycklarna till ett brett klimatanpassningsarbete i Sverige och därför bör regeringen inrätta en bred parlamentarisk grupp som långsiktigt kan leda arbetet med klimatanpassning och skapa stabilitet för Sveriges arbetet. För att Sverige ska kunna bedriva ett effektivt arbete med klimatanpassning måste ansvaret mellan olika aktörer förtydligas. Arbetet får inte fördröjas på grund av otydlig ansvarsfördelning. Det är uppenbart att beredskapen för att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna i hela samhället måste stärkas.

Det är av stor vikt att länsstyrelserna vidareutvecklar sin specialkompetens inom området bl.a. genom sina klimatanpassningssamordnare. Sådana samordnare behöver finnas på alla länsstyrelser.

Skyddet av dricksvattenresurserna måste stärkas med klimatanpassning som utgångspunkt. En långsiktig nationell strategi för hantering av vattenresurserna måste tas fram och den politiska styrningen av en hållbar vattenförsörjning måste stärkas.

45. Finansiering av klimatanpassningsåtgärder, punkt 26 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 26, 27, 32 och 33 samt avslår motion

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 34, 35 och 42.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att skapa en klimatanpassningsfond på EU-nivå som bl.a. ska bekostas av intäkterna från koldioxidjusteringsmekanismen CBAM. Fondens medel bör användas för att minimera de samhällsskador som uppstår till följd av klimatförändringarna och ekonomiskt stöd bör ges till effektiva anpassningsåtgärder och ökad samordning mellan ländernas beredskapsmyndigheter.

En utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet bör tillsättas. Det bör säkerställas en såväl kort- som långsiktig finansiering av insatser för att anpassa vårt samhälle. Nuvarande satsningar

täcker endast 1 procent av det väntade totala behovet, vilket är oroväckande. Det bör också göras en översyn av förslag på möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete, på både kort och lång sikt, som utvecklar kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning.

Att väderprognoser många gånger inte stämmer är ett stort problem för dem som är beroende av vädret. Lantbrukare är en av de grupper som påverkas allra mest av föränderligt väder och otillförlitliga prognoser. Men även samhällsfunktioner som vi alla dagligen nyttjar, såsom transportinfrastruktur, elförsörjning och dricksvattenförsörjning, är beroende av vädret och kan påverkas vid extremt väder. SMHI bör ges möjlighet att genomföra bättre långsiktiga prognoser för klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom en höjning av anslaget till myndigheten.

46. Finansiering av klimatanpassningsåtgärder, punkt 26 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 2, 34, 35 och 42 samt avslår motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 26, 27, 32 och 33.

Ställningstagande

Ett långsiktigt stabilt och ökat nationellt stöd för klimatanpassningsåtgärder behövs. Nationella expertrådet för klimatanpassning pekar på ett antal tänkbara långsiktiga finansieringslösningar. Länsstyrelser och kommuner är nyckelaktörer i klimatanpassningsarbetet och måste därför få tydligare ramar och de resurser som krävs. Samfinansieringslösningar mellan offentliga och privata aktörer bör utredas. Det behövs även en nationell plan för riktad statlig finansiering till ett antal storskaliga projekt på lokal och regional nivå, där statligt finansieringsstöd är särskilt lämpligt. Regeringen måste öka sin ambitionsnivå både när det gäller styrande åtgärder och finansiering för Sveriges klimatanpassningsarbete.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:103 av Rashid Farivar (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffande av Sveriges nationella klimatmål och fokus på EU:s klimatlagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:104 av Rashid Farivar m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffande av Sveriges klimatpolitiska råd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:451 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att inrätta en nationell klimatsamordnare med uppgift att samordna, leda och övervaka Sveriges klimatsatser över olika sektorer och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:911 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för ett statligt stöd för carbon capture and utilization och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1316 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska besluta om ett mål för konsumtionsbaserade klimatutsläpp, i linje med vad vetenskapen visar krävs för att klara Parisavtalet, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska besluta om en strategi för att minska Sveriges konsumtionsbaserade klimatutsläpp för att uppnå det långsiktiga målet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1330 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att minska utsläppen av metan från svensk konsumtion med 30 procent till 2030 jämfört med 2020, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en handlingsplan för att minska utsläppen av metan till följd av svensk konsumtion med 30 procent till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att minska de territoriella utsläppen av metan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra redovisningen av olika växthusgaser i syfte att bättre kunna följa utvecklingen av metanutsläpp och andra växthusgaser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om LULUCF och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att torvens nytta som additiv i fastbränslepannor bör utredas skyndsamt med syftet att undersöka om energitorv upp till en viss procentsats i bränslet kan klassificeras som ett additiv likt exempelvis svavel i dag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att svensk produktion av torv ska klassas som förnybar inom EU:s taxonomi och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av torv från redan dikade torvmarker inte ska behöva utsläppsrätter inom EU-ETS och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1772 av Linus Lakso m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en bonus för elfordon och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1789 av Jytte Guteland och Mattias Vepsä (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt måste återkomma med en plan för hur Sverige på ett rättvist sätt kan genomföra omställningen till ett hållbart samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1921 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör presentera en handlingsplan för hur övriga klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1927 av Kajsa Fredholm m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att regleringen av Klimatklivet ändras i syfte att främja investeringsstöd som förutom minskade utsläpp även bidrar till ökad beredskap och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt mål om att minska köttkonsumtionen med minst 25 procent till 2030, jämfört med dagens nivåer, bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2294 av Joakim Sandell m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU ska ta sitt rättvisa ansvar för en omställning i linje med vetenskapen och våra internationella åtaganden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa ett kompletterande klimatmål för Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2502 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om konsumtionsbaserade utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatomställningen måste genomföras rättvist och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en ny klimathandlingsplan med åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser under innevarande mandatperiod och som beskriver hur regeringen avser att nå de av riksdagen och EU beslutade klimatmålen till 2030, 2040 respektive 2045, och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut det klimatpolitiska ramverket med en årlig utsläppsbudget för Sverige fram till 2040 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att regeringen beräknar och fördelar koldioxidbudgeten på motsvarande sätt som regeringen i dag kontrollerar den ekonomiska budgeten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta mål för de konsumtionsbaserade utsläppen i linje med vad vetenskapen visar krävs för att klara Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konkret integrering av klimatmålen i alla politikområden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en nationell samordnare för genomförandet av Sveriges klimatmål inom ramen för LULUCF-förordningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formulera alla relevanta samhällsmål så att de bidrar till, och inte motverkar, uppfyllandet av klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska visa ledarskap inom EU och internationellt för Parisavtalets genomförande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslaget från Miljömålsberedningen (SOU 2022:15) om att inkludera inrikesflyget i transportmålet till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra ett myndighetslyft för kommuners och regioners klimatomställning i enlighet med underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023 och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja inrättandet av en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner i enlighet med underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023 och Klimatkommunernas förslag om klimatavtal och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en standardiserad redovisning av klimatåtgärder till stöd för företag och organisationer som redovisar sina direkta och indirekta klimatutsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka uppdraget till länsstyrelserna att leda och samordna energi- och

- klimatomställning på lokal och regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter och statliga bolag ska få en utsläppsbudget definierad i sina direktiv och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett internationellt förbud mot subventioner av fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla Industriklivet och Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga och fördjupa den nationella samordnaren för Fossilfritt Sveriges uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att analysera hur ett nationellt pilotprogram för klimatkontrakt (Carbon Contracts for Difference) skulle kunna utformas för teknik för koldioxidavskiljning och lagring (CCS-teknik) och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att fördubbla den naturliga kolsänkan och tillkännager detta för regeringen.
110. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en kraftigt skärpt och mer rättvis bonus malus och tillkännager detta för regeringen.
116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utveckla klimatpremien för tunga lastbilar och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner och om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ETS2 så tidigt som möjligt, i kombination med nationella åtgärder såsom höjd koldioxidskatt, och tillkännager detta för regeringen.
157. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de åtgärder som föreslås i utredningsbetänkandet Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) för ökad kolinbindning i skog och mark samt att utreda vidare åtgärder i syfte att arbeta strategiskt med naturbaserade klimatlösningar för att nå Sveriges klimatmål inom LULUCF-förordningen och tillkännager detta för regeringen.
158. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synliggöra effekterna på kolförråden och kolinlagringen vid exploatering av mark i de miljöbedömningar som tas fram i samband med planering och beslut under miljöbalken och plan- och bygglagen

- samt vid tillämpning av sektorslagstiftning för olika typer av infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
181. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett konstruktivt användande av CBAM, due diligence och liknande verktyg på EU-nivå för att stimulera klimatomställning i globala värdekedjor och tillkännager detta för regeringen.
182. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska besluta om en strategi för att minska konsumtionsbaserade klimatutsläpp och att uppnå det långsiktiga målet för dessa och tillkännager detta för regeringen.
183. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den offentliga sektorn går före och antar mål om att de konsumtionsbaserade utsläppen från offentlig sektor ska nå nära noll 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
187. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot reklam för fossilintensiva varor och tjänster såsom flygresande och tillkännager detta för regeringen.
188. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bonus malus-system för produkter för att gynna de mest energisnåla och tillkännager detta för regeringen.
193. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi, samt underlätta samverkan, för permanenta negativa utsläpp, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring, och tillkännager detta för regeringen.
194. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan för säkerställande av permanenta negativa utsläpp som omfattar hela värdekedjan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
195. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram skarpa kriterier för hållbart producerad biomassa kopplat till bio-CCS och tillkännager detta för regeringen.
196. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på internationellt för att utvecklingen av bio-CCS globalt sker på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
197. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten i uppdrag att upphandla hållbar bio-CCS i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
198. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om att Sverige ska sälja eller köpa internationella klimatkrediter bör underställas riksdagen i särskild ordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en bred parlamentarisk grupp som kan skapa långsiktighet i klimatanpassningsarbetet och därmed även skapa långsiktiga spelregler för privata aktörer, myndigheter, regioner och kommuner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statsbidraget för att finansiera klimatanpassningsåtgärder ska vara långsiktigt och förutsägbart och behöver ökas kraftfullt och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatanpassningssamordnare på alla länsstyrelser och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för vattenförsörjningen i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter ska föreslå en nationell plan för större klimatanpassningsprojekt på kommunal nivå och regional nivå där statligt finansieringsstöd är lämpligt och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter bör utreda samfinansieringslösningar mellan offentliga och privata aktörer och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med en strategi i form av en proposition med konkreta förslag till beslut samt som levererar på rekommendationerna från Nationella expertrådet för klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska öka sin ambitionsnivå när det gäller både styrande åtgärder och finansiering av Sveriges klimatanpassningsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2694 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att initiera en nationell klimatdag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C):

73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koldioxidutsläpp från inrikes flyg bör inkluderas i etappmålet för inrikes transporter till 2030 och tillkännager detta för regeringen.

81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över formerna för Klimatklivet så att det går att söka stöd även för hamnarna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i SOU 2021:67 som rör införandet av en klimatbonus för större jordbruks- och skogsmaskiner som går på el eller gas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att EU ETS snarast kopplas ihop med andra utsläppsmarknader i världen för att skapa ett globalt pris på koldioxid och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU-förhandlingar ska föreslå att det införs en mekanism, exempelvis genom upprättandet av en handelsplats, som ökar ersättningen för koldioxidinfångning till dess att Sverige når nettonollutsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen presenterar en mekanism, likt demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska se till att klimatmålet till 2040 innebär att utsläppen i EU ska minska med minst 95 procent till 2040 jämfört med 1990 års utsläpp och att det införs nationella, tekniska, kolsänkemål för alla EU:s medlemsländer och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att förbjuda fossil reklam i EU och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

195. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera koldioxidbindning och utsläpp av växthusgaser från havet i klimatredovisningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en parlamentarisk grupp som kan leda arbetet med klimatanpassning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utvärdera effekterna av klimatpremien för arbetsmaskiner samt om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett gemensamt ramverk för hur kolinlagring i jordbruksmark ska mätas och verifieras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa det klimatpolitiska ramverket och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta kraftfulla åtgärder för att ställa om till ett fossilfritt välfärdsland i linje med Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en strategi som gör att Sverige når klimatmålen till 2030 och nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU och FN ska verka för att världens länder ökar sina åtaganden i Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera klimatanpassning i det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för införandet av ETS 2 i enlighet med regeringens förslag, men att återkomma med konsekvensanalyser för områden som på frivillig grund omfattas av förslaget, och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att standardisera metoder för att bedöma effekterna av markanvändningsförändringar på nettoupptaget av koldioxid och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligare bör redovisa både Sveriges skogliga naturtillgångar och träprodukters kolinlagring gentemot EU och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3126 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etappmålet för inrikes transporter inom miljömålssystemet som innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter, utom flyg, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010, bör ligga fast, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen presenterar en mekanism, likt demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en effektiv klimatdiplomati som stärker det internationella klimatsamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att stärka jämställt beslutsfattande i det internationella klimatsamarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en klimathandlingsplan med åtgärder som är utsläppsberäknade, som säkerställer efterlevnaden av klimatmålen i Sverige såväl som EU:s klimatmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att målen i Parisavtalet och Agenda 2030 nås genom ett utökat internationellt samarbete inom klimatfrågor, med ambitionen att alla utsläpp omfattas av en global koldioxidskatt eller ingår i ett handelssystem med utsläppsätter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av införandet av en svensk årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa att Sverige efterlever klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en sanktion om efterlevnaden av den årliga utsläppsbudgeten misslyckas, genom att öka nästkommande års utsläppsminskningskrav med 8 procent, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatpolitiska rådets utvärdering av regeringens klimatpolitik ska uppvärderas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att förbjuda fossil reklam i EU och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s system för utsläppshandel ska utökas till att även ge tredjeländer möjligheten att ansluta sig och bilda s.k. klimatklubbar och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska se till att klimatmålet till 2040 innebär att utsläppen i EU ska minska med minst 95 procent till 2040 jämfört med 1990 års utsläpp och att det införs nationella, tekniska, kolsänkemål för alla EU:s medlemsländer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen presenterar en mekanism, likt demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande på EU-nivå för att EU ska börja tillåta internationella transporter av koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser, med hjälp av flera olika sorters transportslag, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för införandet av en prissättning av minusutsläpp på EU-nivå och undersöka möjligheterna att införa ett bonussystem för minusutsläpp inom EU ETS och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LULUCF bör justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som de ger upphov till och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS, CCU och bio-CCS ska påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål för minusutsläpp för att säkerställa att såväl de långsiktiga som de kortsiktiga klimatmålen nås och att upptaget av biogen koldioxid påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta dubbla anspråk avseende minusutsläpp på samma sätt som traditionella utsläppsminskningar samt införa ett mål för andel privat finansiering av CCS-verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av den nationella klimatanpassningsstrategin och säkerställa tillräckliga resurser för att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan styrmivåerna och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa en klimatanpassningsfond på EU-nivå som kan finansieras genom intäkterna från koldioxidjusteringsmekanismen (CBAM) och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras en översyn av möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt samt om att utveckla kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en inkludering av klimatanpassning i det befintliga klimatpolitiska ramverket och i klimatlagen för att också beräkna behoven av klimatanpassningsåtgärder och därmed säkerställa tillräckliga resurser och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser över klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att följa upp efterlevnaden av de nyligen införda kraven om att alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 202, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att bredda Industriklivet till att även omfatta initiativ med fokus på och koldioxidanvändning (CCU) och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera koldioxidutsläpp från inrikesflyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att införa en breddad klimatpremie som också omfattar arbetsmaskiner som kan drivas av hållbara bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.